

DEVIBHAGAVATAM.

Skandha 4.

243.
4-1910

BY

TIRUPATI VENKATESWARA KAVULU,

SATYADHINEES &c. &c. &c.

PNC: 165
SINOIT

FIRST EDITION,

1,000 COPIES.

PRINTED BY

M. BHYRAVAMURTI,

AT SREE BHYRAVA PRESS

MASULIPATAM.

Price 9 Annas.

1909.

అరస్తు.

శ్రీమత్పర దేవతామైనమః.

దేవీభాగవతము.

చతుర్థస్కంధము.

ఇది

శ్రీతిరుపతివేంకటేశ్వరులచే

రచియింపబడి

శ్రీభైరవముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపబడినది.

మొదటికూర్పు 1,000 కాపీలు.

మచిలీబంధము.

—30—

దీనివెల గు 0—9—0.

1910.

విషయ సూచిక .

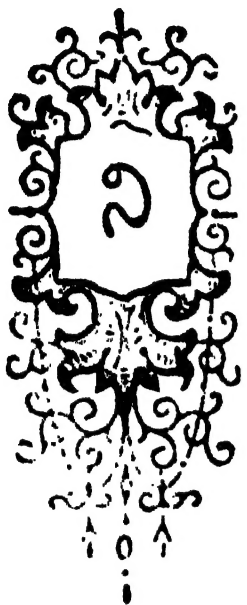
పేజీ.	విషయము.	పేజీ.	విషయము.
4	వ్యాసుండు కర్తవ్యవిధము తెలుపుట.	39	సురలు దేవిని స్తుతించుట.
9	సంసారవిముక్త్యుపాయము.	42	విష్ణునియవతారములు.
12	నరనారాయణులు తపంబొనర్చుట.	45	కృష్ణావతారకారణము.
15	నసంత ప్రవేశము.	50	దేవీస్తుతి.
19	తత్త్వనిచారము.	58	దేవకీసుతవధ.
24	ప్రహ్లాద నరనారాయణయర్ధము.	63	శ్రీకృష్ణోదయము.
30	భృగువు హరిని పోషించుట.	67	శ్రీకృష్ణలీలలు.
35	శక్రకుండు ధైత్యులకడకు వచ్చుట.	71	శ్రీరామాదులు కించిద్జులనుట.

శ్రీమత్పుర దేవతాయైనమః

దేవీభాగవతము.

తిరుపతి వేంకటీయము.

చతుర్థస్కంధము.

నిర్మల హృదయకమలాం
తర్లక్ష్యకృతసమస్తతత్త్వ! కుకవితా
దుర్లలికావిచ్ఛేదక!
చర్లబ్రహ్మయసుధీ! యశస్తత్త్వనిధీ.

(1)

వ॥ అవధరింపు మనంతరంబు మునులు “మహాత్మా! యష్వలికథ
వినిపింపు మనవుడు సూతుం డిట్లను నట్లు పురాణకథనోన్ముఖుం డగు
వ్యాసునకు జనమేజయుం డిట్లనియె.

౨

క॥ అస్త్రశూలాభివర్ధన!, విస్తయకరిదివ్యచరిత! వేదవ్యాసా!, భస్మీకృత
వాపోఘ! త్సృ, తి స్త్రుతితత్త్వజ్ఞ! యొకటి దెల్పుము నాకున్.

౩

ఆ॥ వె॥ శూర సేనసుతుఁడు సుగుణుండు వసుదేవుఁ, డనఁగ విందు హరి
యుఁ దనుజభావ, మందె నెవని; కాతఁ డింగనామణితోడఁ, గం
సుచేత నెట్లు కట్టఁబడియె.

౪

అ॥ వె॥ హరియు బంధనాలయమ్మున దేవకి, కుదయమంది మీఁద నొ
దిగి గోకు, లమున కేగ నేల! లలితుఁ గృష్ణునిఁ గన్న, వారు
పూర్వమం దెవరో నచింపు.

౫

గీ॥ దేవకీవసుదేవులు తెలిసి తెలియ, కాచరించినదేమి కంసాధమునకుఁ
గృష్ణునన్నలనార్గుర నేల చంపఁ, బుట్టినప్పుడ కంసుండు పట్టుఁబట్టి.

ఆ॥ వె॥ బాల! కంసుచేతఁ బట్టువడియఁ సభ్ర, పథముఁ జేరుటేమి? పర
మపురుషుఁ, డైనహరికి గొల్లయలరుఁబోలులతోడఁ, గాపురం
బొనర్చఁ గలుగు టెట్లు.

క॥ ఆకృష్ణుం డొనరించిన, వ్రాకృతకార్యములనెల్లఁ బరిశీలింప
న్నాకే కా దెవ్వరికిం, జేకును నాశ్చర్య మిట్టిచేతలు కలవే. ౮

క॥ కర్ణాకర్ణికగాఁ గ ను, పర్ణధ్వజచరిత విని యపరిమితసందే, హర్షవ
గత మగునామది, నిర్ణయము వచింపుమీ మునివరేణ్య! కృపన్.

ఆ॥ వె॥ ధర్మపుత్రు లగుచుఁ దనరెడినరుఁడు నా, రాయణుండుఁ గనుఁ
బురాణములు, బడరికాశ్రమమున బహుకాలము తపస్సుఁ
జేసి రనుట సుప్రసిద్ధమ కద. ౧౦

తే॥ గీ॥ విద్యమానశరీరులై వెలయువీరు, మరలఁ గృష్ణార్జునులు గాఁగ
మాటుటెట్లు, ముక్తిగోరికదా వీరు మున్ను తపము, నాచరిం
చిరి మఱి జన్మ మంద నేల. ౧౧

క॥ తనకులవర్తనమును ద, ప్పని శూద్రుఁడు వచ్చుజన్మపరిపాకమునన్
గను క్షత్రియత్వమును జెప్పినశుచి మసలిన సతండ విప్రతఁగాంచున్

క॥ అనువుగ వర్తించినవి, పునకుఁ జన్మంబు లేదు హాఠిగ వీరల్
మునులు మహాత్ములు విపరీతనియతి క్షత్రియభవంబు దాల్చుఁగనేగా

గీ॥ అవనిసురశాప మెల్లయాడవులఁ గసిమ, సంగె గాంధారిశాపంబు
సరసిజాక్షు, నన్వయము మాపె నని వింటి; హితనూజ, మించి యల
శంబరుండు హరించుటేమి. ౧౨

గీ॥ శక్తిమంతుఁడు హరి యుండ శంబరుండు, సూతికాగారమేరీతిఁ జొచ్చి
పిన్న, బాలు హరియించె నొక్కొ! యిప్పలుకు వినిన, దుర్బటం బని
మనమున దోచకున్నె. ౧౩

గీ॥ ఆత్మజు హరించె శంబరుం డన్నమాట, దివ్యచక్షుష్కుఁ డగుహరి
తెలియలేడె, యరయ నీసందియంబుల నన్నిఁ బాపి, తెలియఁజెప్ప
వె సాత్యవతేయ! నాకు. ౧౪

క॥ సరసిజలోచనతదనం, తరమునఁ దద్భార్యలెల్ల దస్యలచేతన్, బరి
పరి బాధలు పడుటకు, నరయఁగఁ గతమేమొ చెప్పమా! యన
ఘమశీ! ౧౭

గీ॥ విష్ణునంశమ్మచే బృథివీభగంబు, నడఁపఁ బుట్టినయద్దానవారి మధుర
భయముమై నీడి ద్వారకాపట్టణంబు, నందు సకుటుంబముగ నుండు
టబ్బురంబు. ౧౮

న॥ అదియునుంగాక మహాత్ములును జగద్విదితంబుగ రాజసూ
యం బొనర్చి విప్రుల కనేకదక్షిణ లొసంగినవారును ధర్మతత్పరులును
కృష్ణాశ్రీతులును నగుపాండవుల కేల దుఃఖంబు సంభవించె! వేదీమ
ధ్యంబునం బొడమిననుహాభాగయు రమాంశజయును నగుద్రోవది
యంట రానిసమయమ్మున దుగాత్తుం డగుదుశ్శాసనునిచే గృహీతకేశయై
సభానుధ్యమ్మునం గన్తి పడనేల! మఱియు విరాటునింట దాసి యగు
టయుఁ గీచకునిచే నవమానిత యగుటయు జయద్రుఘునిచే నపహృత
యగుటయు నాయను కేసాసంబున ఘటించె! సదాచారు లగుపాండ
వులు ధనలోభమ్మున భీష్మద్రోణులం జంపనేల! మఱియు ౧౯

క॥ హరి ప్రేరేపింపఁగఁ దా, మరయక పాండవులు వంశనుంతయు నష్టాం
కురముగ నొనర్చి రన్వయ, హరణమ్మునకన్న బిచ్చ మైనను దగదే.

క॥ మును భాగతనంశము నా, శన మగుడున్ నీవు మాతృశాసనమున నె
క్లాని గోళకు లగుపుత్రులఁ, గని నిల్పితి వేమి సార్థకంబు మహాత్మా!

గీ॥ తుదకు వరిముల్లుకీతి నద్భుతముగాఁగ, బ్రతుకుఁ గాంచినమాతండ్రి
బ్రాహ్మణునిగ, శమ్మునం దేల నైచె సర్పమ్ము! నెంత, రాజయినఁ
గాని విప్రవైరమ్ము చనునె. ౨౦

క॥ ఆయాసం దేహంబులు, పాయపు నామదిని సత్కృపామణివై వి
క్షేయగతిఁ దెలుపుమనుడు ద, యాయతమతి యగుచు వ్యాసుఁ
డాతని కనియెన్. ౨౧

➤వ్యాసుండు కర్తవిధము దెలుపుట.◀

- క॥ నరపాల! కర్తగతి యన, సురలకు మర్జయ మధికసూక్ష్మమును ద
త్పరిపాక మెఱుంగ శక్యమె, నకులకుఁ గర్తంబ కారణం బన్నిటికే.
గీ॥ కర్త మనుబీజమున జీవగణము లఖిల, యోనుల జనించు నశియిం
చుచుండు జీవుఁ, డాదియును నంతమును లేక యలరువాఁడు, గాని
నిధనంబు గనువాఁడు గాఁడు సూవె. ౨౧
- గీ॥ కర్తవశమున జీవుండు గాంచుచుండుఁ, గాయసంబంధతద్వియోగ
ములు కర్త, మమరు సంచితమని భవిష్యంబనియును, దెలియఁ
బ్రాగబ్ధ మని మూఁడు తెఱఁగు లగుచు. ౨౨
- చ॥ చను సుఖదుఃఖముల్ జరయుఁ జాపును బుట్టువుఁ గామలోభముల్
గనుఁగొనఁ గర్తసంస్కృతివికారములై యజరుద్రముఖ్యులై
నను విడ లేరు కర్తము ఘనం బది యన్నిటికన్నఁ దత్ఫలం
బనుభవరీతిఁ గాక మఱి యన్యవిధమునఁ బోవ నేర్చునే. ౨౩
- గీ॥ రుద్రుఁడు కపాలి చంద్రుఁడు రోగి యకాట, సూర్యుఁడు పరిభ్ర
మించు టించుకయు నన్యకారణమునఁ గా దది కర్తఫలము, నకల
జగమును గర్తవశంబు సుమ్ము. ౨౪
- గీ॥ జగము నిత్య మనిత్య మ౯సంశయంబు, మునుల కెడ తెగదన్న నెవ్వ
నికేఁ దెలియు, మాయ చొప్పుమనంతకు నీయఖిలజ, గమ్ము నిత్య
ప్రచారమై కానిపించు. ౨౫
- క॥ నానాయుగముల నానా, యోనుల నానావిధాభియోగంబుల జన్తా
నుగతి హరికేఁ గర్తా, ధీనతఁ గాకున్నఁ గలుఁగునే నరనాథా!
- శా॥ వైకుంఠమ్ముఁ బరిత్యజించి కమలాబాంధవ్యమున్ వీడి నీ
లాకాంతారవిహారముల్ విడిచి హేటానృత్యవాద్యాది సు
శ్రీకళ్యాణము లుజ్జగించి హరి వాంఛింపన్ గతం బేమి! ఘో
రాకార మృగుగర్భనారకముఁ గర్తాధీనుఁడే కానిచో. ౩౦
- క॥ మలమూత్రపానమునఁ బం,కిల మగుగర్భంబునఁ దలక్రిందుగ భీత్యా
కలితుఁ డగుటకన్నను నీ,యిల వేటొకదుఃఖ ముండునే నరనాథా

గీ॥ గర్భమున కెక్కు డగునరకంబు లేదు, పురువు లంగిమ్ములను బట్టి
వొడుచు నాఁక, వి యధికంబుగఁ బీడించు లేవరాదు, పదినెలలకష్ట
మియ్యది వార్ధివేంద్ర! 33

క॥ ఈకష్టములకుఁ దలఁకి య, నేకసుఖమ్ములను విడిచి యేకాంతగతిం
గైగొని మునీశ్వరులు తప, మాకాంక్షించెదరు గర్భ మతిదుఃఖదమా

క॥ ఒకకల్పమేనియును నా, రకమున వసియింప వచ్చు రాజా! గర్భం
బకటకట! దుఃఖబహుళం, బొకక్షణమేనియును దాననుండుట భరమా

గీ॥ చారుణం బగుయోనియంత్రమ్ము నెవలి, పడుట యొకకష్ట; మామీఁద
బాల్యమం ద, నేకములు గష్టములు; సెప్పనేల దీని, నేవగింతురు
తత్త్వజ్ఞు లెఱుకకలిమి. 34

గీ॥ యజ్ఞదానతపోజన్య మైనసుకృత, కలన స్వర్గంబు గల్గుఁ జంచలము
గాని, యదియు నిత్యంబు గాదు పుణ్యంబు క్షీణ, మైన నట నుండ
నింద్రునకైనఁ జనదు. 35

గీ॥ కృతశుభాశుభకర్మముల్ కేవలాను, భావ్యములు చాటఁగా రావు
బ్రహ్మకై న, విష్ణు నెత్తిన యవతారవిధ మదెల్లఁ, గర్తవశ మని
యెఱుఁగు సిక్కము నృపాల! 36

క॥ రానూవతారమునఁ గపు, లై మహి నావిర్భవించి రమరులు; కృష్ణం
బొమధుసూదనునకుఁ దోడ్చె మెలఁగిరి యాదవు లయి యాహవ
భూమిఁ. 37

గీ॥ బ్రహ్మచేఁ బ్రేరితుం డయి పద్మ నేత్రుఁ, డెత్తు నవతారములు ధర్మ
మెసఁగఁజేయఁ, బ్రతియుగమ్మున నవతారఫలము హరికి, రాక్షసవినా
శమును ధర్మరక్షణంబు. 38

క॥ శ్రీకృష్ణనిచరితము సుశ్లోకము పుణ్యప్రదంబు శోభనము లస
చ్ఛ్రీకము శృంగారసవ్యాకీర్ణము స్వలోకవంద్యం బధిపా! 39

గీ॥ యదుకులమునందు వసుదేవుఁ డవతరించె, గశ్యపునియంశమున
శాపకారణమునఁ, గలిగె గోవుత్తి; కశ్యపుకాంత లదితి, యును
సురసయును శానానుయు కిఁ జేసి. 40

గీ॥ దేవకియు రోహిణియు నాఁగ భూవలయము, నందు నక్కయుఁ జెల్లెలు
నై జనించి, రనుడు ఓనమేజయుం డను మునివరేణ్య! కశ్యపున కేల
శాపంబు కలిగెఁ జెపుమ. ౪౩

ఆ॥ వె॥ అతనిభార్య లైనయదితియు సురసయు, శాప మందనేల జగద
ధీశుఁ, జైనహరియు మానుషానతారం బెత్తి, గోకులమున నేల
కోర్కెఁ జెందె. ౪౪

క॥ వె కుంఠవాసుఁ డగుహరి, గోకులమునఁ బుట్టి వింతకోర్కెల శుద్ధ
ప్రాకృతచర్యల మెలఁగుట, కేకారణ మెఱుఁగఁ జెప్పవే మునివర్యా.

ఉ॥ మానవజన్మమున్నఁ గడు మాన్యము గా దది గర్భముఃఖము
ఖ్యానుగతంబు దానికి మహామహుఁ డౌహరి సమృద్ధిచి యె
న్నే నవతారములే గొనుచు నెంతయుఁ గుండఁగ నేల! రాముఁడై
కాననమందు మున్ నడిసకష్టముకన్నను గష్ట మున్నదే. ౪౫

ఉ॥ గోవులఁ గావఁడో! వెడఁగుగొల్లలకొంపలలోఁ జరింపఁ డో!
చావునకుం దలంకి తనజన్మగృహంబు పరిత్యజింపఁడో!
చేవ గలట్టికంసుని సశింపఁగఁ జేయఁగఁ గష్ట మందఁడో!
యేవగఁ జూచినన్ సుఖము కృష్ణునికిం గనుపట్ట దింతయున్. ౪౬
వ॥ అనవుడు వ్యాసుం డిట్లనియె.

క॥ హరి యవతరించుటకు నో, సరపాల! యనేకకారణంబులు గల నా
దరమున విను వసుదేవుని, చరితమును సతనిసతులచారిత్రమున్.

వ॥ ఒక్కనాఁడు కశ్యపుఁడు యజ్ఞార్థంబుగ వరుణు ధేనువుల నప
హరింప నతండు గుపితుం డగుచుఁ బరమేషికడకుఁ జని యిట్లను. నాధే
నువులు కశ్యపాపహృతమ్ము లగుకతనఁడదీయతర్గకంబు లడలెడి “మాతృ
హీనమ్ములైనయీవత్సంబులంబోలె నీతనిభార్యలును దుఃఖింతురుగావుతే”
మని మఱియు నదితిం గుఱించి హృతవత్సవై కారాగారనివాసినివైకుందు
మని శపించిన విని నీరజాసనుండు కశ్యపు రావించి యిట్లనియె. ౪౭

గీ॥ ఈవు లోభగుణం బూని యతనిధేను, వుల హరింతువె! ధర్మంబు
పొలియదే! యె, జింగియును నింద్య మైనపనిం గణింప, లేనిసీబుద్ధి
కేమన నొను మాని! ౪౮

వ॥ యుక్తాయుక్తంబు లెఱింగియు నెఱుంగనిగతి ననుచితం
బొనరించితివి గాన భార్యలిరువురితోఁగూడ యదువఁశమ్ము నంబుట్టి
గోపాలకత్వం బొనరింతువు గాక యని శపించి మఱియు నిట్లనియె.

క॥ ధరణీభారంబెల్లను, హరిగించెడివాఁడు పరముఁ డాద్యుఁడు హరి సు
స్థిరవైభవుండు నీకుఁ గొ, మరుఁడై జనియించు లోకమాన్యుం
డగుచున్.

గీ॥

వ॥ దితియు నొక్కడ నదితిం గాంచి “నీకుం గుమారు లేడ్చు
కుదయించి సశింతుగుగావుతే” మని శపించె ననవుడు వ్యాసునకు జనమే
జయుం డిట్లనియె.

గీ॥

క॥ దితి యేల శపించె మరు, తృతిజనని సదితిని దనదుభగినిన్ నాకుం
గతి మోఁగింపు మనుడు భూ, పతి కిట్లని చెప్పఁ దొడఁగె వ్యాసుఁ
డు పేర్కిన్.

గీ॥

వ॥ రాజేంద్రా! నక్షునికొమిరె లగుదితియు సదితియుఁ గశ్యపు
నకు భార్య లందు సదితికి నిండుగ్రిం దుదయించిన దితి తనపతి యగు
కశ్యపుం గాంచి “ఇంద్రతుల్యపరాక్రముఁ డగుకొమరుం గరుణింపవే”
యని ప్రార్థించుడు సతండు నట్లనగ్రహించె నంత దితియు సంపూర్ణ
గర్భవతియై యున్నెడ సదితి దానికి సహింపక తనపుత్రుం డగునిండ్రున
కిట్లనియె.

గీ॥

క॥ దితికడుపున నొకతనయుం, డతివీరుం దుద్భవించు నని కడుఁజింతా
న్విత నైతి వైశమేత, తృతిక్రియ యొనర్చ మనకు వలయుఁ గుమారా
గీ॥ గర్భవతి యగునవతాలి గాంచి నామ, నంబు చింతాకులం బయ్యె
నాఁడునాఁకి, కలరెనే శాత్రువుఁడు రాజయత్తుపగిడి, నుపశమింపఁగ
రామసు మ్మొకరిచేత.

గీ॥

క॥ అనవుడు నిందుఁడు దితికడ, కనువుగఁజని యొక్కనాఁడు సాష్టాంగ
నమ, స్సొనరించి వినయమధురం, బును విషగర్భితము గాఁగఁ
బొరి నిట్లనియెన్.

గీ॥

గీ॥ అమ్మరో! నీవు వ్రతపరాయణతఁ జాల, ఒడలి కృశించితివి నీకుఁ
బాదసేవఁ, జేయ వచ్చితిఁ బెద్దలసేవకిన్నఁ, గలదె సుకృతంబు సకల
లోకమ్ములందు. ౧౯

వ॥ అని పాదమ్ము లల్లన నొత్తుచున్నెడ నాపె నిద్రించె నతండు
వజ్రంబు గొని. ౨౦

గీ॥ యోగబలమున గర్భంబు వేగఁ జొచ్చి, యేడుతెఱఁగుల ఖండించె
నిట్లొనర్ప, వజ్రధారాభిఘాతంబు వలనిబాధ, తాళఁజాలక శిశువు
రోదనము చేసె. ౨౧

వ॥ మఱియు నతండు మెల్లన “మారుడ” యని నుడువుచు
నొక్కొక్కఁబండం బేడేడుతునుకలు గాఁ దునిమిన నాపెగర్భం బేకోన
పంచాశత్థండంబు లయ్యె నంత నదితీయు మేల్కొంచి సకత్తియే యిం
దులకుఁ గారణం బని యెఱింగి కోపించి యిట్లు శపియించె. ౨౨

ఉ॥ పాతుకురాల! గర్భమును భంగ మొనర్చినయట్టి నీతనగా
జాతుఁడు రాజ్యహీనుఁ డగు సత్యము గల్గినదాన నేని నీ
వాతురవై భవాంతరమునందును నిప్పును బంధనాలయా
పాతమునం గృశించి సుతభంగమునం దపియింప కుందువే. ౨౩

వ॥ నావుడుఁ గశ్యపుం డాలించి దితిం గాంచి యిట్లను “నోల
తాంగీ! కోపింపకు మీఖండమ్ము లన్నియు మరుత్తు లనఁ బరఁగి బలాది
కమునఁ బురందరసామ్యమ్మున నెగఁడెడి భవద్వితీర్ణం బగుశాపం బిత్త
లోగరి యష్టావింశ మ్మగుశ్చారమ్మున మనుష్యాంశమ్మున ననుభవించు
నని చెప్పి మఱియును, ౨౪

చ॥ వరుణుఁడు శాపమిచ్చె మును వారనికోపము నూని నీవు నా
వరుసన శాపమిచ్చితి వపంధ్యము లియ్యవి తప్ప నేర్చునే
యిరువురశాపహేతువున నీసతి మానుషయోనిఁ బుట్టు నో
తరుణి! కృపామర్తి గను వృథాకలహమ్ము లడంచు శ్రేయమున్.

గీ॥ అని పతి వచింప నక్టాంత యడ్డు సెప్ప, కూరకుండ నరేంద్ర! య
య్యవిద యదితి, దేవకీదేవి యగుచు మేదిని జనించె, నెఱుఁగు
మిది శాపకారణం బింత నిజము. ౨౫

క॥ అన విని జనమేజయుఁ డి, ట్లనియెన్ నీచెప్పినట్టియాభ్యాసము వి
న్నను బాపనూపభవబంధనమునకుం దలఁకు నామనంబు ముసీంద్రా!
గీ॥ కశ్యపునిపేర్చికొడుకు లోకముల నేలు, వాఁడు దేవేంద్రుఁ డిట్టి
యపాత్రకర్త, మొనరిచె నటన్న నకట! తక్కువలు పాప, ములకుఁ
దలఁకుదురే! భవాంబుధి మునింగి. ౬౮

వ॥ సంసారకారణంబునసకదా! మట్టితామహు లగుపాంశవులు
శ్రీకృష్ణపేరితులై యధర్మబహుళంబును దారుణంబును నగుసంగ్రా
మం బొనర్చి మహాశులును వేదవేదాంగపాఠంగతులును నేవాంశసం
భవులును నగుభీష్మానోజాదులఁ బరువురఁ బరిమార్చిరి. ౬౯

క॥ సారవిహీనం బగు సం, సారం బని యెఱిఁగి దేవసములును ధర్మ
ప్రారంభులు నగువారలు, నీరీతి నధర్మవృత్తి నెనయం దగునే.

సంసారవిముక్త్యుపాయము

ఆ॥ వె॥ ధర్మ మనఁగ నేది! దానికిఁ దగు నాస్థ, యెట్టి? నది ప్రమాణ
మెట్టు లగునో!, తెల్పు మయ్య వ్యాస! తెల్లమ్ముగా నిట్టి, కతల
కతన మనము గలఁక చెందె. ౭౦

గీ॥ ఆప్తవాక్యంబు విశ్వాస్య మంటివేని, యాపుఁ డెవ్వఁడో తెలియఁగ
నలవి యగునె, విషమసక్తతఁ జెంది పూరుషుఁకు రాగి, యగును
రాగంబు ద్వేషంబు ననుసరింసు. ౭౧

క॥ తన కార్యము సాధింపం, గను ద్వేషం, బన్మత మొదవఁ గాఁ జేయు
ను వి, పునినూపము నెవమునఁ గొని, చనఁడె జరాసంధుఁగూల్ప
జలజాతనుఁ డొగిన్ . ౭౩

క॥ అతఁడు త్రివిక్రముఁ డయ్య నృ, పతివర! యీకతనఁ గ దె వామ
నుఁ డొవి, శ్రుతి గాంచె ద్వారపా, లస్తితి కగ్గం బయ్యెఁ దద్వశీ
భూతుండై. ౭౫

గీ॥ ధర్మమునకాదిపదము సత్యంబు రెండ, నపద మెన్నంగఁ దగుశుచి
త్వంబు మూడ, నపదమెన్నఁగ దయ నాల్గవపదమెన్న, దాన మని
చెప్పు నెల్లబుధవ్రజంబు. ౭౫

న॥ అట్టినాల్గుపాదమ్ములం దక్కినధర్మంబు నిలువదు ధర్మహీనం
బగుకర్తంబు ఫలప్రదంబు గానేర దందు నిశ్చలుండు మృగ్యుం డని
పలికి మఱియు నిట్లనియె. 21

ఉ॥ దాత మహానుభావుఁడు శతక్రితుకర్త నయానయాది ని
ర్దేత జితేంద్రియుండు రమణీయచరిత్రుఁడు వేదమార్గసం
స్థిత ధరాసురాదిజనతానుతుఁ డౌబలిచక్రివర్తి నా
రీతి నధర్మమార్గమున శ్రీహరి వంచన సేయు టొప్పునె. 22

వ॥ ఇం దధికుండు బలియో! హరియో వెల్పు మనపుడు సాత్య
వతేయుం డిట్లనియె. 23

గీ॥ మాయ పన్నినకపటవామనునికన్న, నాడి తప్పక మేదిని యఖిల
మతని,కిడినబలి యత్తముం డని యెన్నఁ దగదె,ధర్మమన నొండు
గలదె సత్యంబు దక్క. 24

గీ॥ తీర్థములు సారెసారెకుఁ దిరుగుఁ గాక,జిన్నములు శేషశేషకు సలు
పుఁగాక, దానమతి మాటిమాటికిఁ బూనుఁగాక, సత్యవంతున కే
వాఁడు సాటి వచ్చు. 25

వ॥ త్రిగుణాత్మిక యగుమాయ బలవతి యగుకతన సాంసారి
కునకు సత్యంబు దుర్లభంబు; సిన్సంగులును నిష్ప్రతిగ్రహులును వైఖా
నసులును నగుమునులకు సత్యంబు సుసాధం బట్టివారల యిట దృష్టాం
తంబుగాఁ గలరు తద్భిన్నం బగునఖిలజగంబును మాయాశిబలిత మ్మ
గుచు మోహంబునిధిం దరింప రామి భ్రమించుచుండఁ గార్యాధి
యగుసంసారకిఁ గపటం బవశ్యకర్తవ్యంబు; దానం బొపంబు సంభవిం
చుఁ, గామక్రోధలోభాదులు బలవంతంబు లగుకతనఁ గర్తవ్యాకర్తవ్య
మ్ముల నెఱుంగ నీవు; విభవమ్మువలన నహంకారంబును నహంకారంబు
వలన సంకల్పవికల్పమ్ములును నాశాత్పష్టాదైవ్యదంభంబులును నెసూ
యయు మున్నుగాఁ గలదుర్గుణమ్ములు పెక్కు సంభవించుఁ గన సంసా
రికి మహామోహమనం బడక తీరదు. 26

గీ॥ మనము పరిపక్వమై శుద్ధి గనదయేని, ధనము న్యాచూర్జితం బయి
తగదయేని, శత్రువట్కుంబు దూరమై చనదయేని, వాఁ డొనర్చిన
కర్తృంబు నమ్ము సుమ్ము. ౮౨

గీ॥ కర్తృ ద్రవ్యంబు దేహంబు కారయితయు, శుద్ధులై యున్న కర్తృంబు
శుద్ధిఁ జెందుఁ, గాని విపరీతము లయినఁ గర్మఫలమఁ గూడ, విప
మగుజూనె కురువ రేణ్య!

కి॥ తననృద్ధియఁ బరహానియఁ, గనఁ గిర్తం బాచరించు ఘనులందఱు నె
క్కిని తత్తద్గుణశుద్ధిని గనఁగి, న్నఁ బ్రమాద మొదవుఁ గర్తృమ్మునకున్.

న॥ వ్రాజాపత్యు లగు దేవదాసపులు కార్యార్థు లగుకతన సదా
పరస్పరవిరోధమ్మునం బ్రవర్తింతుడు. గుణత్రయసముద్భూతు లగు దేవ
మనుష్యతీర్థగాదులకుఁ బరస్పరజాతివైరంబు స్వాభావికంబు; అహం
కారసముత్పన్నం బగునీసంసారమ్మునందు రాగశూన్యం డుదయించుట
కల్ల యని మఱియు నిట్లనియె. ౮౩

ఆ॥ వె॥ వేయి మాట లేల విశ్వంబు సర్వంబు, మోహమయము రాగ
మూల మగుచు, నాదియుగమునంద యలరారె నింక నీ, కలి
యుగమ్ము చెప్ప నలవి యగునె. ౮౪

క॥ ద్రోహ మొనర్చినచానికి, ద్రోహం బొనరింప నిరువురు సములేయ
ద్రోహికిద్రోహమొనర్చిన, ద్రోహాత్మునికన్న జగతి దుష్టులు కలరే!

న॥ సుకృతనంతులకుఁ గృతయుగమ్మును గలిపుగుఘలకుఁ గలి
కాలంబును మధ్యములకు మధ్యమయుగంబులును నిర్ణీతంబులు; అందు
నొకానొకఁడు వాసనానశమ్మునఁ గలియందును ధర్మాత్ముఁడు కాఁ గలఁడు
ఏయుగమ్మునను ధర్మంబునకుఁ బూర్వజన్మవాసనయ కారణంబు. ౮౫

గీ॥ సత్యసంధులు మును లతిశాఁతు లగుచుఁ, గాననమ్ములఁ దపములు
పూనియుండ, మఘపునఁతటివాఁడు పెన్నచ్చగమున, వారినియమమ్ము
లకు భంగపా టొనర్చు. ౮౬

న॥ ఇందులకుఁ బురాతనం బగునొకయతిహాసంబు గలదు.

గీ॥ ధాతమానసపుత్రుండు ధర్ముఁ డనెడి, బ్రాహ్మణుఁ డొకండు పేదసం
పన్నుఁ డతుల, ధర్మతత్పరుఁ డలరు నాతఁడు పదుగొర, దక్షసుత
లను బెండ్లాడె ధర్మరతల. ౯౦

వ॥ వాఁతో గృహస్థధర్మములం బ్రొద్దు పుచ్చుచు హరికృష్ణునర
నారాయణు లనునలుపురఁ దనయులఁ గాంచె నెందు హరికృష్ణులు
యోగాభ్యాసరతు లైరి. నరనారాయణులును. ౯౧

❀ నరనారాయణులు తపం బొనర్చుట ❀

శా॥ మంచుగొండకు నేగి చేసి రచటన్ మందాకినీతీరమం దం
చన్తంజులకుంజభాగముల నధ్యక్షించి లోలోన 'నో'
మంచున్ మించుగతిం దపం బొకసహస్రాబ్జంబు; లద్దాన గం
పించెన్ సప్తకులాచలంబులును క్షోభించెన్ దిశాచక్రమున్. ౯౩

క॥ ఘోరం బగుతప మానర, నారాయణు లిట్లొనర్చ నాకవిభుఁడు పెం
పారుభయమ్మున మనమున, వాఁతపశ్శీలు భంగపఱుపం దలఁచెన్.

వ॥ తలఁచి యెరావతం బెక్కి- గంగాకూలమునకుం జని యచట
నరుణద్వితీయంబువడువున బ్రహ్మవిష్ణుపురుషందంబున వైశ్వానరద్వయం
బుపగిదిఁ దపంబొనర్చుధర్మతనయులం గాంచి గజంబు డగ్గి డగ్గఱకుం
జని యిట్లనియె. ౯౪

ఉ॥ ఏమి మనంబునందలఁచి యిట్లు తపం బొనరించుచున్న వా
రో మహనీయులార! మదినున్నవరంబు వరింపుఁ డయ్య సు
త్రాముఁడ నేను నచ్చితి భరం బని యెంచక, చాలు నింక మీ
ఘోరతపంబు మాకు సమకూర్చెను సంతస మెంతయేనియన్.

ఆ॥ వె॥ కోరఁ దగనిదైనఁ గోరుఁ డొసంగెద, ననుచుఁ బల్కుహరివచన
ములకును, మాఱు వలుకరై రి మహనీయు లతిజప, ధ్యానగతిమ
మదినిదవులు కతన ౯౫

క॥ పలుకనిముసులంగని బి, ట్టులకం బాకారి వారిధ్యానాసక్తిన్, బొలి
యింపఁగ నొకమాయన్, గలుగంగాఁ జేసె సంతఁ గలుషితమ
తియె ౯౬

క॥ పులులుం బొములు సింగం, బులునుం దోడేళ్ళుం జియితపులులున్
బెలుచన్, గలిగెను దన్తాయాబల, విలసనమున వేలకొలది వెరఁ గొ
దవంగన్.

౯౯

గీ॥ పుష్కలావర్తకంబుల భోరుకొలిపె, దావదవమును నల్దెసల్ దవులు
కొలిపె, సంధతమసంబు నల్లడ నాక్రమింపఁ, జేసె తా ల్లురిపించె
విశేషరీతి.

౧౦౦

క॥ సరనారాయణు లీగతి, మరుడధిపతి గడలుకొల్పుమాయకు భయ
ముం, బొరయక తమయంతన ను, స్థిరమతులై యుంట చూచి
చెచ్చెర నతఁడున్,

౧౦౧

గీ॥ కోరునర మిచ్చెన నటన్నఁ గోరరై రి, వాసకును నెండకును భీతిఁ బూన
రై రి, పులులకేనియు మదిఁగోనఁ దలఁకరై రి, వీరితపమున కెట్లాకో
విఘ్న మనుచు.

౧౦౨

ప॥ వితర్కించి తత్తపోతిశయమ్మున కచ్చెరువంది సనాతనియు
గదీశ్వరియు సగుసంబవాగ్బీజమాయాబీజకామబీజంబులు జపించు
మహాత్ములతపంబున కంతరాయం బొనర్ప నెవ్వండు సమర్థుం డని యో
చించి నాకమ్మునకుం జని వసంతమ న్నఘలం బిలిపించి యిట్లనియె.

క॥ స్థాయత్సత్త్వలు సరనా, రాయణు లనువారు బదరికాశ్రమమం
ద, త్యామతరీతిఁ దపంబున్, జేయుచునున్నారు మనకుఁ జేటా
దవంగన్.

౧౦౪

ఉ॥ వారితపంబు భంగపలుపం జని యేను “వరంబు లిచ్చెదన్
గోరుఁ” డటన్న నాదుపలుకుల్ చెవిఁ బెట్టక పోయి రంత దు
ర్వార మదీయమాయఁ గనుపట్టినవానకుఁ బెద్దగాలికిన్
గ్రూరమృగాఁడని మదిని గొంక రొకింత యదేమివింతయో.

౧౦౫

ఆ॥ నె॥ అంత నేను వారి దైనతపంబును, భంగపలుప లేమి బెంగఁ గొ
నుచు, నేగుడెంచి దీని నేను సాధింప లే, రంచు మిమ్ముఁ బిలువ
సంపినాఁడ.

౧౦౬

క॥ కాపున నిర్జరకార్యము, గావింపఁగ నీవు దక్కఁ గలవా రేమన్
భావింప లేరు నీయను, భానం “బిడమిద్ద” మనఁగ నచునె మగనా!

గీ॥ హరిహరబ్రహ్మముఖులు నీయంపగముల, దాడి కోర్వక దాసానుదాసు
లైరి, జగము లన్నియు గెల్చినజాణ వీవు, మనుజు లన నెంతవార
లోమదన నీకు.

౧౦౮

ఉ॥ సంతస మూని వే మనవసంతునితో, డగునట్టియప్పరః
కాంతలతోడఁ గూడి చనఁగావలెఁ గావలె సిద్ధి; వేల్పురా
వంత రవంత నీమది కవశ్యము రావలెనయ్య మార! నీ
యంతటివాని కెంతఘన మైనది యంతటికార్య మెంచఁగన్.

౧౦౯

గీ॥ రంభ మొదలగునప్పరోరమణులందు, నొక్కరిత యిట్టిపని చేయ
నోవు నట్టి, దండు నీకు సహాయమై యుండ నెంత, లేసి తపముల్తుకై
నను వాసి చెడదె.

౧౧౦

వ॥ అని యనునయపూర్వకమ్ముగఁ బల్లునతనికి మదనుం డీట్లను.

క॥ దేవా! దేవరయానతి, గావింపఁగఁ గింకరుండు గలఁ డైనను నా
భావమ్మునఁ గలభయసం, భావన తెల్లముగఁ దెలియఁ బఱచెదవినుమీ
గీ॥ హరిహరబ్రహ్మలను జిత్తమందు నిలిపి, తప మొనర్చెడితపసులత
పము పాడు, చేయఁ గలఁ గాని దేవిని జిత్తమందుఁ, దలఁచుతపసులు
వంచింపఁ దరము కాదు.

౧౧౩

శా॥ ఏవారైన మదీయబాణములఁ బే తెత్తించి యుంకించి త
ద్భావమ్ముల్ గలఁగించి తత్తపములన్ భంగంబు గావించుఁ గా
నీ వాలాయముఁ గామబీజమెదలో నిత్యంబు ధ్యానించునా
దేవీభక్తులవంకఁ బోవుటకు సం దేహింతు దేవాధిపా!

౧౧౪

క॥ నరనారాయణు లనుము ని, వరు వీయిరువురును శక్తిభక్తులు విను
మో, మరుదీశ్వర! నాశరముల, కరయం గుటి గా రనన్ బలారాతి
యనున్.

౧౧౫

క॥ మాయాబలమున్ననైన ను, పాయముచేనైన నీ వపాయము గన కే
యేయనువుననైనను సుమ, సాయక? యీ దేవహితము సాధింపఁదగున్

వ॥ నావుడు మదనుండు మారాక్షక రంభాదులతో బదరికాశ్ర
మంబుపొంతకుం జనునంత వసంతుండును మున్న తదాశ్రమంబు ప్ర
వేశించె.

౧౧౬

మ॥ చివురుంగొమ్మలతో రసాలములు పుష్పిచెన్ ద్విరేఖాళి, “జం
జావు” మంచున్ బ్రతీసూనగుచ్చముపయిన్ జూడన్ దగెన్ మించి; పం
డువు గావించెను గర్భయుగ్మములకున్ బుంస్కోకిలారావ; మొ
క్కవసంతుండు తవాశ్రమావనితటిన్ గా లూఁడు నాలోపలన్.

➤ వసంత ప్రవేశము. ◀

౩॥ పొగడలు తమాలములు మో, మగులున్ దిలకాగములు మధూక
మ్ములు గెంజగురుంబూవులతో; ద,న్నగమున నింపుం దనర్చె నయ
నమ్ములకున్. ౧౧౮

౪॥ లత లన్నియును బుష్పవతులై సగంబుల నంచితంబుగఁ గాఁగిలించు
కొనియె, మందమ్ములై మంచిగందంపుఁదావితో; జెలరేఁగి నునుగా
చ్చులలముకొనియె, రాల ముగ్గినపండు గాలించి మెసవుచుఁ గొదమ
చిల్కలదండు కూయఁదొడఁగెఁ, బండుటకులమీఁదఁ బడెడిపూవుల
చాలు పండువెన్నెలభాతిఁ బరిఢవిల్లె; గీ॥ నాలుమగలెల్ల మొల్ల
మకాపూఁ జాల, నీల నొదనఁగఁ జేయనీరాలలోన, నించువిల్తానిచె
య్యు లగ్గించుకొనుచు, సంతసింపఁగ సాగి రాసమయమందు. ౧౨౦

గీ॥ ఇటు వసంతుండు మున్న యచ్చటను జెలఁగఁ, బంచబాణమ్ములును
గేల నించువిల్లుఁ, దాల్చి యప్పురనలు వెన్నుఁ దన్నిరాఁ ద, దాశ్ర
మము సేరె సుమబాణుఁ డభయుఁ డగుచు. ౧౨౧

ఉ॥ మ్రోకులు మోసులెత్త గరిమ న్నెలతాల్లరఁగంగఁ గోటరా
నీకనివాసమై తగుఁగణిప్రకరంబు కరంబు వేడ్డతో
నూఁకొనఁ గోకిలల్ ప్రతిరవోదయముం బొనరింపఁ బాడి ర
వ్యాకులనీల నప్పురస లయ్యెడ రమ్యలయస్వరంబుగన్. ౧౨౨

న॥ ఇట్లకాలవసంతోజ్జ్వంభణంబున మంజులతరగీతంబును గోకి
లారవంబును శిలీముఖధ్వజంబును జెవులకుం దవిలి తెప్పలు విప్పి నలు
దెసలు చూచి నరనాగాయణు లిర్వూరును గాలధర్మవిపర్యాసమ్మునకు
విస్మయం బందుచుండిరి. ౧౨౩

గీ॥ కుజము లన్నియుఁ బుష్పించెఁ గోకిలార, వమ్ములును దుమ్మెదలనిరా
వమ్ములును భ, రమ్ములై నిండె నీభూధరమ్ము నిండ, నన్న! చూచితె
యిది యెంత యద్భుతంబా. ౧౨౪

గీ॥ శిశిరఋతువనుగజరాజుశిరము తనప, లాశకుసుమమ్ము లనుగోరులన్
గలంచి, యరుగుదెంచె వసంతసింహం బటంచు, దోచుచున్న ది
దేరిచాతుర్యమొక్కొ. ౧౨౫

సీ॥ అరయ రక్తాశోకకరయుఁ బలాశాంధ్రీకయును నీలాశోకకచయా నీల
నీరజనయనయు వారిజవదనయుఁ గుండద్విజయు బిల్వకుచయు మంజ
రీకర్ణయును జపాశ్రీకాధరయు నీపవననాన్వితయు సిందువారసఖయు
గోకిలాలాపయుఁ గేకిలాలాపయు సారసస్వననూపురారవయును;

గీ॥ రమ్యవాసంతికాబద్ధరశనయు మన, హంసగమనయుఁ బుత్ర
జీవాభిధాన, లోమలతయును నగుచు నీలో వసంత, లక్ష్మీ సం
ప్రాప్తమయ్యె సలక్షణముగ. ౧౨౬

చ॥ సమయము గానిచో నిటు వసంతము వొల్పుటఁ జూడ నస
య మగుతపంబు వో నడప నాకవిభుం డొసరించినట్టి కృ
త్రిమగతి తోచుచున్న దమకీమృదుగానరవంబు విన్నిజే
సి మది గలంగఁబాటఁ బరికిలన చేయక యుంట నాడియే. ౧౨౭

ఉ॥ శీతలవాతపోతములు చేతము దన్పఁగఁ జొచ్చెఁ గోకిల
వ్రాతము గీరసంతతి మరాళసమూహముఁ గేకిబృందమున్
గూతల మెప్పొనర్చె మనకుం గడు మోస మొసర్ప నెంచి స్వ
ర్ణేతయ పంపఁబోలుఁ దరుణీతతి నింతయు నిక్కునం బగున్.

వ॥ అనుచు నారాయణుండు ప్రశంసించుచుండు నెడ.

సీ॥ పదియాఱువేలయేఁబదిమంది మేనకాముఖ లచ్చరలు వెన్మ ముందు
నడువ, సలిమయం బగునారియారజంబున మించు నిఁచువిల్లు బు
జాన సంచునించ, మకరందరసము చిమ్మఁగఁ జాలుసుమభాణముల
గముల్ దూణీరములఁ జెలంగఁ, గుల్మకోయిలనందు చిల్క తేజీబారు
కలకలమనుచుఁ జక్కటినటింప; గీ॥ వచ్చి తమకట్టెదుట నిల్వఁబడిన

మదను, నచ్చెను వొకింత మనమున నాదుకొనఁగఁ, గాంచి రొన
రించుతపము చాలించి ధర్మతనయురువురు సంతస మినుమడింప.
గీ॥ దివ్యభూషణులచి దళిదిశలు వెలుఁగ, మునుల కెఱఁగుచు సురధన
వనఁముఖులు, మానవులు విన దుర్లభమైనపాటఁ, బాడ సాగిరి కా
మవివర్ధనముగ. ౧౩౦

వ॥ వారియాట పాటలకు విస్మితు లగుచు వా రిట్లనిరి.
ఉ॥ మిమ్ము వసంతమన్తఘట మీపతి యైనబలారి మాముని
త్వమ్ము గలంచి మాతపము భ్రష్టము సేయఁగఁ బరిపినాఁడు చి
త్తమ్మున నీసుతో; నవితథంబుగ గుఱ్ఱఁబుఁగంగవచ్చెఁ గా
ర్మ మైట్తులైన మాపలుకు లారయుఁ డాదరమేమరంబుగన్.
ఉ॥ దూరమునుండి వచ్చితిరి తొయ్యలులార! పరిశ్రమంబు చే
కూరెడిఁ గాన మాయొసఁగుకొంచెపువిందుల సేద చేరి యిం
పారఁగ నన్నదాశ్రమమునందు వసించురుగాక యూరకే
మీ రిటు కేగుదెంతురె తమిన్ ద్రిదశేశ్వరుఁ డంపకుండినన్.
క॥ పాకారి మాతపమ్ముం, జీకాకొనరింపఁ జేసి చెఱుపఁగ నంపెం, గాక
మిము గణికలార! వ,రాకులు మీ రెంత! తపము భ్రష్ట మొనర్పన్.
క॥ నూసామర్థ్యం బరయుఁడు, మీసౌందర్యమ్ముతీవి మించం దగుబల్
వాసి కలదాని గలుగం, జేసెద మొకతన్వి మీకు సిగ్గు ఘటించన్.

వ॥ అని నారాయణుండు కుడితొడ కేలం జఱచినమాత్రాన య
ప్సరోమణి యగునూర్వాశి చెలులతోడం బుట్టె నిట్లనన్యసామాన్యలావ
ణ్యంబునం బొదలునక్కన్నెం జూచి దేవసామాన్య లందఱును మాన్యం
బగునమ్మునినుహిమమ్మున కచ్చెరువడుచు నిట్లనిరి. ౧౩౧

చ॥ ఎఱుఁగక మీమహామహిమ మెగ్గొనరించి తపంబు భంగముం
బఱుపఁగ వచ్చియున్నమము మన్నన సేయుఁడు తొల్లి యెందఱొ
దఱొ మహనీయు లైనమునినాథుల నన్నదపాంగపాతముల్
చెఱుపఁగ లేదె మీదరికిఁ జేరవు మీమహిమమ్ము లింతలే.

వ॥ అదియునుగాక నారాయణాంశసంభూతు లగుమహానుభావు
లని యెఱింగియు నిందుగ్రిండు భవత్తపోభంగమ్మునకు మమ్ముంబనుచుట

యస్మదీయపురాతనభాగ్యోదయః బ కాని యొందు గాదు భవాదృశు
లిట్టితుచ్చసుఖంబులకుఁ జిరకాలార్జితం బగుతపంబు వ మ్మొనరింతురే
యని నుతించు దేవవేశ్యలం గాంచి చిలునగ వంకురింప నిశితపఃకాం
తులు శరీర మలముకొన జితకామలోభం బగుమనమ్మున సంతస ముప్ప
తిల నరుండు విన నారాయణుం డీట్లనియె. ౧౩౭

క॥ వేగమ మీలోకంబున, కేగి మదీయోదుజాత నీయూర్వశి మీ
రాగోత్రారికిఁ గానుక, గాఁ గై సేయుండు శుభముగాఁ దగుమీకున్.
గీ॥ “దేవతలకెల్ల శుభ” మంచు “దేవవిభున, కతులితానంద” మంచు
నారాయణుండు, నరుఁడు దీనించి రంచు విన్నపము సేయుఁ జేగుఁ
డచ్చరలార! మీయెడకు ననుడు. ౧౩౮

క॥ పలుకుల విన్నాణపుఁ దీ, పాలుకఁగఁ బయ్యెడలు మూయ నుంకిం
చుచు న, చ్చలలోచనాంత లిట్లని, కౌమి గేల్తోడ్చి యమ్మునీం
ద్రుని తోడ౯. ౧౪౦

ఉ॥ తానక పాదపద్మములదాపునఁ గాఁపుగ ముండి త్వత్సమా
సేవనమాచరించుచును శ్రీల రహింపఁగ వచ్చినట్టిమే
మావల కెట్లు పోయెద మహా! యిటు లాడఁగఁ జెల్లునే మునీం
ద్రా! వధరించి మాహృషయతామరసమ్ము లెలర్పఁ జేయవే.

క॥ భవదూరుజాత లగునీ, యవతీమణులెల్ల మేల్చి సూర్యశితో నా
కవిభుం గన నేగెద రే,ము వసింతుము నీసమీపమునన మునీంద్రా!

న॥ నావుడు భవదభీష్టం బెయ్యది యనుడు వార లిట్లనిరి. ౧౪౩

చ॥ చదలును భూమియుం గలిసి చన్నఁ దపోధను లాడి తప్ప రీఁ
గఁ దలఁచితేని మాకుఁ బతిగా నినుఁ గోరెద మొప్పుమయ్య! యే
మనవతిమాటకై సఁ బెఱమాట వచించుట వాడి గాదు మే
మదియునుఁ గాక మస్తథశరాసలదగ్ధల మాదరింపవే. ౧౪౪

ఉ॥ కమ్మనివింటిజోదు చెలికాని హిమాంశుని గూడిమాడి దే
హమ్ము నహమ్ము మీఱఁ బువుటమ్ముల నెమ్ములు గాడఁ జించి గా
యమ్ము లొసర్పఁ జొచ్చె హృదయమ్ముల నీచరణాబ్జమూలము
న్నమ్మినదేవకాంతల సనాథలఁ బోవఁగ నెంచు టొప్పదే. ౧౪౫

క॥ నాకమ్మ విడిచి మిమ్మున్, జేకొని సుఖవార్ధిలో మ నిం గెడ మంచున్
మీకాళ్లఁ బడినవేలుపు, గోకామినులన్ గ్రహింపరో మునిచంద్రా!

క॥ అని వనటం బడు, వేలుపువనితలసరసానులాపవైఖరి చిత్త, మ్మును
గలఁకపటుప నారా, యణమునిచంద్రుండు వల్లు నవ్వారలతోన్.

క॥ సీతునకుఁ గాలి కెండకుఁ, జేతంబు సహింపఁ జేసి చేసినతపమున్
మీ తారుణ్యమ్ముల వా, లేత యచితమగునె వేల్పుచేడియలారా!

శ్లో తత్త్వవిచారము శ్లో

ప॥ అదియునుంగాక మతిమతు లగువా రేతాదృశగ్రామ్య
ధర్మంబులం బ్రవర్తింతురే యనునారాయణున కచ్చర లిట్లనిరి. ౧౪౯

ప॥ విను మోహా! మునిరాజ! మాపలుకు; స్వర్వేశ్యాకుచస్పర్శసం
జనితానందవశీకృతుండ వము స్వేచ్ఛావర్తనన్ గంధమా
దనభూమిధరమందు సంతతసుఖాద్వైతమ్ముమై నుండు మ
య్యనిమేషాలయమైన నింతకు గడన్ హాళిన్ బొసంగించునే.

ప॥ నావును దత్వచఃప్రసంగంబుల కచ్చెరువడుచు నమ్ముని గాట్లు
తలపోసె, నహంకారంబు సంసారవృక్షమ్మునకు మూలంబును ధర్మహర
ణమ్మునకుఁ బ్రథమకాగణమ్మును నని తెలిసి యీవారాంగన లస్తత
పోభంగమ్మున కేతెంచి రని యెఱింగియు మానమ్మున నుండక ధర్మవి
నాశంబుగఁ దదధికసుందరం బగుసుందరీగణంబు సృజించుటయుఁ దదీ
యసరసాలాపగోష్ఠి నుంటయు నన్నింతకుఁ దెచ్చె నీమహామోహపాశ
మ్మున బద్ధుండనై యూర్ణనాభిచందమ్మునఁ గదల లేక కష్టమ్ములకుం బా
లైతి, నకటా! యింక నైన నీవిచారం బుజిగి శాంతంబుఁ బరిత్యజించి
కోపాకులండనై యీసుందరులం దరమైన నని యనుకొనియు మరలఁ
గోసమ్మునకన్న వైరంబు వేటొందు గనుపట్ట దగోద్ధిశం బగుననలం
బద్ధాని దహించునట్లు దేహంబునం బుట్టుగోపంబు దేహంబు దహి
ంచు నెట్టిహింసకు నైన వెఱవదు నరకాదులకు సాధనం బగు నని
తలపోసి యితకర్తవ్యతాశూన్యంబై కుంచుచున్నయతనిం గని య
య్యనఘుతలం పెఱింగి నరుం డిట్లనియె.

క॥ కోపము చీకటికూపము, కోపము పాపముల కాదిగురువగు హింసా
ధూపము కోపము గావునఁ, గోపింపం గూడ దేరికొఱకైన సఖా!

వ॥ మున్నహంకారదోషమున సహస్రదివ్యవత్సరములు ప్రహ్లాదు
నకు మనకుఁ బో రగుట యెఱుంగవే! శాంతంబునన యీసుందరులం
బనువుము నావుడు నారాయణుం డతిశాంతుం డయ్యె నని చెప్పిన
సాత్యవతేయుం గాంచి జనమేజయుం డిట్లను. సుకృతియు ధర్మాత్ముడు
నగుప్రహ్లాదునకును దపోనైష్ఠికు లగుధర్మతనయులకును సంయుగంబు
గలుగఁ గతం బేమి! తపోధర్మంబులం బరిశ్రమంబుదక్ష నిట్టులైన నొండు
గలుగ నేర్చునే! క్రోధలోభమాత్సర్యాదులకు మూలం బగునహంకా
రంబు సత్యయుగంబునందును మహాత్ములచిత్తంబు నాయత్తం బొన
ర్చిన నింక జపతపములు కలవే! సూర్యునియెదుటఁ దమంబుభంగి నహం
కారమున కెదుట సుకృతంబు నిలువ నేరదు. లోహనిగళఽద్భుల కైన
విముక్తి గలుగుఁగాని యహంకారావృతులకుఁ గలుగ దని మఱియు,
మ॥ నరనారాయణు లట్టిపెద్దమును లన్నా! యిట్లహంకారము

ర్భరులై యుండఁగ నస్తదాదులవిచారం బేల! చిత్త మ్మహం

కరణాయత్తము గాకయున్ననరు లేకాలమునన్ లేరు సం

సరణం బాహమికంబు దీనఁ బరమజ్ఞానంబు చేకూరునే. గగిర

వ॥ చరాచరాత్మకం బగునీయజాండం బతయు సహంకార
దోషదూషితం బగుచు మూత్రపురీషమయం బగుసంసారమునం బడి
పరిభ్రమించుచున్నయది. రాగశూన్యులును మహానుభావులును నగు
వారు సయితము కామక్రోధాదులకు లోనై చరించుచుందు రేతాదృ
శం బగుకలికాలమున నస్తదాదులకుఁ దరణోపాయం బానతిమ్మనుడు
సాత్యవతేయుం డిట్లనియె. గగిగి

క॥ యావదజాండ మహంకా, రావిర్భూతంబు గాన నందలిగుణముల్

సూవె సమస్తబ్రహ్మం, డావృతిఁగగుఁగార్యభేద మగునె నరేంద్రా!

క॥ పటమునకుఁ దంతుగుణమును, గటకాదాలకును సువర్ణగత మగు

గుణ మ, ట్లెటులే మామూగుణల, పట మగుచు నజాండమెల్ల

మసలుచునుండున్.

గగిఁ

వ॥ హరిహరాదు లగు దేవతలును వసిష్ఠాదిమునులును సగాధం
బగుసీసంసారకూపమ్మునం బడి వనధివీచీగతం బగునొకచందమ్మునఁ నడఁ
బడుచుందురు. ఈ రేడులోకమ్ములందును దేహి యగువాని నహంకారసం
భూతమ్ము లగుకామక్రోధాదు లాశ్రయింపక మానవు. ౧౫౮

గీ॥ సకలవేదాంతసంహితల్ చదువుఁగాక, నిఖిలశాస్త్రప్రసంగముల్
నేర్చుఁగాక, పుణ్యతీర్థమ్ము లెన్నేనిఁ బోవుఁగాక, విషయసక్తుఁ
డొనర్పనివిధులు లేవు. ౧౫౯

వ॥ కృతాదియుగత్రయమ్మునందును గామమోహమదాన్విత
లకుఁ బూర్వాసరవిచారంబు లేదు. కలియందు విశేషంబుగ స్వర్థా
ద్రోహమదమాత్సర్యాదులు పాదుకొని దేహిం బాశనిబద్ధునిచందమ్మున
బ్రుంగఁ జేయుచున్నవి. ఏతాదృశం బగుసంసారమ్మున నరివట్కుంబు
జయించినమహాత్ము లస దని చెప్పుపారాశర్యునకుజనమేజయుఁడిట్లనియె.

క॥ వా రతిధన్యులు వా రని, వారణకృతసుకృతఖనులు వారు కృత
సదా, చారులు వారు జితేంద్రియు, తేరిక మోహాదికమ్ము లెదు
రక యుండున్. ౧౬౦

మ॥ కలఁకన్ జెందుమనంబు మజ్జనకుఁ డల్కన్ మానికంతమ్మునన్
గలిదోషమ్మున నొక్కపాము నసుహీనంబుం బడన్ వైచె నన్
బలుకుం బాపకరంబు లోఁ దలఁచుకొన్నన్; దండి యేరీతిఁ ద
త్ఫలమున్ జెందకయుండునట్టితరణోపాయంబు చింతింపవే. ౧౬౧

వ॥ అని గందహ్యమానమానసుం డగుచుఁ గొంతవడిఁ జింతించి
మరల సుప్రసన్నమనస్థుం డగుచుఁ దదుదంతంబు సాంతంబుగ నానతి
మ్మునుడుఁ దన్ననంబు సరనారాయణకథానకకథనంబునం బ్రసన్నం
బొనర్ప నెంచి యిట్లనియె. ౧౬౨

క॥ మును నరహృదీపంబున, దనుజారి హిరణ్యకశిపు చానవు ఖండిం
చినపిదపఁ దత్తనూజా, తునిఁ బ్రహ్లాదుని ననిందితునిఁ దనభక్తున్.

గీ॥ జనకునగరమునకు నొగి స్వామిఁ జేసి, “ధర్మరక్షణ మింతేనిఁ దప్ప
కుండ, నేలుకొను” మన నాతఁడు నేలుకొనియె, బైతృకం బగురా
జ్యంబు ప్రభఁ దలిర్ప. ౧౬౩

ఉ॥ వారక పాటు లాదియగువర్ణము లన్నియు స్వస్వవృత్తిసం
చారముతోడ సేవ్యపరిచర్య యొనర్చుచునుండి రెచ్చటన్
జారులుఁ జోరులున్ బిశునసంతతివారును లేరు కాదుణి
పూరకుఁ డాహిరణ్యకశిపుప్రభవుం డిల యేలుపట్టునన్. ౧౩౬

సీ॥ ఇటు కొన్నినాళ్లు పైతృకరాజ్యపాలనం బాచరించిన్మసింహునాజ్ఞ
కతనఁ, బాతాళలోకంబు పాలింపఁగా నేగి యచట నాతండున్న
యంత నొక్క, దినమున భృగుమునితనుజుండు చ్యవనుండు సర్వ
దానదికి స్నానంబొనర్పఁ, గా నేగి దిగి మున్గఁగా నందు విషభయం
కర మగునొక్కనాగంబు గడఁగి; గీ॥ తపసికాయంబు వట్టి పాతాళ
మునకుఁ, దీసికొని పోవ మాని భీతిల్లి దీన, రక్షకుం డగుసరసిజా
తాక్షు మదిని, బాదుకొల్పి నుతించె 'మాంపాహి' యనుచు.

చ॥ ఇటు నుతియించునమ్మునిపయిన్ దయ గల్గి సరోజనేత్రుఁ డ
క్కటికము సూపఁ దద్విషవికారము దాపసి కెక్కడయ్యె నం
తట "ముని శాప మిచ్చు" ననుదండడిఁ బా మతనిన్ ద్యజించెఁ న
జ్జటి యురగాంగనల్ ముద మెసంగఁగఁ గొల్వ వసించె నయ్యెడన్.

వ॥ ప్రహ్లాదుం డొక్కనాఁ డతనిం గాంచి యుచితసత్కారం బొ
నర్చి రాక్షసవైరి యగునిందుండు తనమర్తంబుల నెఱుంగుట కంపిన
దూతగా శంకించి వినయమ్మున "నీరాకకుం గతం బే" మనుడు నతం
డతనిసందియం బెఱింగి యిట్లనియె. ౧౩౭

మ॥ దనుజేంద్రా! విననయ్య! న న్నమరదూతం గాఁ గసంబోల దిం
దునితోడం బని యేమి నాకు! భృగుపుత్రుండన్ "బలరాతి పం
పె" నటంచున్ మది నెంచఁబోకు మిదె పేర్కిన్ జెప్పెదన్ నాచరి
త్రను; నిక్తం బగుబుద్ధితోఁ గని సుహృద్భావంబు చూపం దగున్.

ఉ॥ ఏ నొకనాఁడు సర్వదకు నేగి జలమ్ములఁ గ్రుంకుచుండ నా
మే నొకపాము వట్టికొని మీభువనమ్మున కీడ్చి తెచ్చె న
న్యూనరమాధినాథకరుణోదయ ముండుటఁజేసి తద్విష
గ్లానియు నా కొనించుకయుఁ గన్పడకుండ సురారివల్లభా! ౧౩౮

ఆ॥ వె॥ నాఁటఁగోలె నీదునగరమ్మునన యంటిఁ, గాన వలదు వేఱుగాఁ
దలంపు; విష్ణుభక్తులఁదు విమలఁడ వైననీ, దర్శనంబు గలిగె
దానఁ గాదె. ౧౭౨

ప॥ నావుడు హరిభక్త_సందర్శనజనితానందపరవశుం డగునుఁ
బ్రహ్మమం డిట్లనియె. ౧౭౩

గీ॥ సకలలోకాటనంబును సలుపునట్టి, దివ్యముని వీవు గావున దేవలోక,
మందు భువియందుఁ బాతాళమందుఁ గాని, కెలయు తీర్థమ్ము
లాసతీవే మహాత్మ! ౧౭౪

ప॥ మీతిరుగనితీర్థమ్ములును మీగుంకనినదులుం గలవే యను
నాతనికిఁ జ్యవనుం డిట్లనియె. ౧౭౫

క॥ ప్రతిపదమునఁ దీర్థము వి, శ్రుత మగువాఙ్మనసకాయశుద్ధులకు
మనో,యతి లేనిమలినమతులకు,దిశిజాధిప! కీకటంబు దేవాపగయన్

ఆ॥ వె॥ మొదలఁ జిత్తశుద్ధి యని కలదేనిఁ దీ, ర్థమ్ములెల్లఁ బావనమ్ము
లగును, జిత్తశుద్ధి లేనిచెనఁటూల కెట్టితీ, ర్థములు పమ్మ టంచుఁ
దలంపు మధిప! ౧౭౬

గీ॥ పట్టణములెన్ని! యూలైన్ని! పల్లెలెన్ని!, గంగయొడ్డునఁ గల వటఁ
గాఁపురంబు, లున్నకైవర్తకనిమాదహూణయవన, ముఖ్యులకు నెల్ల
దొరకునే ముకి సదవి. ౧౭౭

క॥ గంగోదకపానము సే, యంగానే కాదు గంగ కరిగి యచట మున్
గంగానే కాదు మనం, బుం గ వలె నిర్మలంబు మునులకు నైనన్.

గీ॥ తీర్థవాసంబు కష్ట మాతీర్థములను, బాతకము కొంచెమేని యపార
మగును,ఎచటఁ జేసినపాపమ్ము లెడలుఁగాని, తీర్థకృత మగుపాపము
లీఱ వనఘ! ౧౭౮

గీ॥ సర్వతీర్థాటనముకంటె సకలభూత, దయయు సత్యంబు శౌచంబు
దప్పకున్కి, యధిక; మిది యున్నవారికి నఖిలతీర్థ, రాజములు ప్రతి
పదమునఁ దేజరిల్లు. ౧౭౯

ప॥ ఐనను భవదీయం బగు సంప్రీత్యంబున కత్తరంబు వినుము
నెమిశంబును జక్రతీర్థంబును బుష్కరంబు ననునివి పుడమియం దధి

కమ్ము లితరతీర్థమ్ములు లెక్కింప నలవిగా దనవుడుఁ బ్రహ్లాదుఁ డాతీ
ర్థమ్ము లాలోకింప సపరివారమ్ముగ వెడలి నైమిశంబుం బ్రవేశించి యు
చట స్నానదానాదికంబు లాచరించి యది మొదలు తీర్థసంసేననంబు
గావించుకొంచుఁ జనునాఁడు ముండట. ౧౮౨

ప్రహ్లాదనరనారాయణఃకుద్ధము

చ॥ కనియె సరస్వతీనది నకారణపాతకహారివారిమ
జ్జనకృదపారతాపనవశంవదతీరవిరాజమానకుం
జనమదనూనసూనచయసౌరభవాసితనీరజాతసం
జనితమరందపానవశసంకులనిత్యరణద్విరేఫమున్. ౧౮౩

ఆ॥ వె॥ కాంచి యచట సర్వకర్మముల్ నెఱవేర్చి, తత్తటమ్ముపొంతఁ
దరలి చనెడి, దైత్యరాక్షసుతునిదారి కడ్డమ్ముగా, నొకటఁ గాన
నయ్యె నొక్కమట్టి. ౧౮౪

వ॥ దానం గొన్నినైకకూపమ్ము లగునంపగములం గాంచి “పావ
నం బగుఋష్యాశ్రమంబున వీని కవకాశం బే మని విచారించుచున్నెడ.

సీ॥ దండ దండంబు గమండలువును దగ నమ్ములపొదియు శరాసనంబు
నెదుట నింపెసలారఁ గృష్ణాజినమ్ముపై యోగమ్ముమైఁ గూరుచున్న
మునులు, పరతత్త్వనిధ్యాసపరులు నున్నతజటాభారవృక్షచేఁ గప్పఁ
బడినవారు, గన్పట్ట దైత్యుండుఁ గడు నల్కతోఁ గను లుదయ
దర్శప్రభాయుక్తి దెలుప; ఆ॥ వె॥ నిట్టులనియె “నేల యీదంభ
తపము! ధ, ర్మువున కిదియె తెలుపు! మునులె మీరు!, తపమునేత
విల్లు ధరియించు తెచటేని, ధరణిఁ గలదె దంభ ధర్మలార!

వ॥ అని పలుకుదైత్యేంద్రుం గని మందహాసమ్ముతో నెకన
క్కెమ్ముగ నరనారాయణు లిట్లనిరి. మాతపంబు గొడవ నీ కేల
యేము బ్రాహ్మక్షాత్రీమ్ముల నిష్ఠాతుల మైనకతన నిట్లుంటి మని యె
ఱుంగరాదె పోపొమ్ము మిన్నక విప్రవైరంబునకు రాకుము. ౧౮౫

చ॥ అస విని యాతఁ డిట్లను నహంకృతి మీఱఁగ “మందబుద్ధులారా
ర! నను గణింప కీవెడఁగుఁబ్రెల్లదముల్ పలుకన్ దపంబు పెం

పున సుకృతప్రచారమునఁ బోలుదురే నను! సంగరంబు నే
యన మదియేనిఁ జేయుఁడు రయమ్మన మీగరువంబు మాపెదన్.
క॥ అలుకమెయి నిట్లు దైత్యుఁడు, పలుకఁగ నరుఁ డిట్లు లనియె బవర
మొనర్పన్, దలఁపేని రమ్మ తల వ్రే, య్యలు నేసెద సనుడు భ్ర
కుటి యదర ససురయున్. ౧౮౯

శా॥ హంకారమ్ము చెలంగ హస్తమున నిష్వాసంబు గైకొంచు జ్య
టంకారమ్మున దిగ్గజశ్రుతులు బీటల్ వాటి పెంపేద నిశ్శం
కన్ బాణము దొడ్లి యేసె నరుఁడున్ జాపంబు చేఁ బూని సా
హంకారుం డయి తున్నెఁ దచ్చరము బాణాసమ్ముతో వముగన్.
ఉ॥ కొండొకవిల్లు పూని మునికుంజరువక్షమునందు నేయ నా
తండును వాఁడికోలఁ గొని తద్భుజమధ్యము గాడ నేసె దై
త్యుండొగి సొమ్మసిల్లి మఱియున్ బెనుతూపుల సమ్మునీందుఁ మై
నిండఁగ నేయఁ ద్రుంచెఁ దపనీయశరమ్ముల వాని నన్నిటిన్. ౧౯౦
ఆ॥ వె॥ గర్జితములతోడఁ గాలాంబుదమ్ములు, గుములు గట్టి సోనఁ గుఱియు
పగిది, నరునిమీఁద దైత్యనాథుండు హేమపుం, ఖమ్ము లైనయా
శుగములు వఱపె. ౧౯౧

వ॥ ఇట్లు పరస్పరజయాకాంక్షు లగుమునీంద్రుడై శ్రేయోద్రులబవ
రమ్మునఁ దత్సమాలోకననమాగతామరీస్వ
దుర్భరాయమాణమానసులు దివౌకసులు కుసుమంబులు గుఱిసిరి.

క॥ ఇగువురుఁ బఱపెడిశరములు, నరుణునిమండలము గప్ప నంబరభూమి
చరు లగునమరులు నరులును, జిరమఱ్ఱాడంగఁ గటికిచీకటి గప్పెన్.

క॥ నారాయణమునియున్ దే, వారి శరాసనము నొక్క యాశుగమునఁ బెం
పారన్ దునిమినదైత్యుఁడు, వారక యిఁక నొక్కవిల్లు వడిఁ గైకొనినన్

క॥ మరలన్ నారాయణుఁడా, శరాసనము ద్రుంచెఁ దునుమఁ జయ్యన
నతఁడున్, బరిఘమ్ము నేసె నాతని, యరమున; వ్రేటు వడి యతఁడు
నుక్కు పొనంగన్. ౧౯౨

వ॥ ఒక్కవాఁడితూపున నప్పరిఘంబు ద్రుంచె దైత్యుండు గద
గైకొనుడు సయ్యదియుఁ దునియలుగా నేసె నేతాదృశం బగుఘోర

యద్ధంబు దివినుండి దేవగంధర్వాదు లగ్గించిరి. నారదుండును చార
కా సురకుమారసంగరంబుపగిది వృత్రాసురేంద్రులయద్ధంబువడువున
మధుమాధవులబవరంబుచాడ్చున నానందంబు సంధించె నని పర్వతు
నితోఁ బ్రశంసించె నిట్లు సహస్రదివ్యవత్సరమ్ము లహోరాత్రమ్ములు ప్రహ్లా
దునకును శార్ఙ్గజగవధరులగు నమ్ములకును బోరు ఘోరంబయ్యె నంత.

సీ॥ శంఖచంక్రగదాదిసాధనంబులు నాల్గుకరములఁ దనరార గళము
నందు, వనమాల వ్రేలఁ బచ్చనిపైఁడిపుట్టంబు గట్టినదొర కారు
కమ్ము గ్రమ్ము, పగిది వైకుంఠండు ప్రత్యక్షమైనఁ బ్రహ్లాదుండు మది
బత్తి పాదుకొనఁగ, బవరంబు మాని తత్పాదద్వయంబుపైఁ బడి
యెఱుగిన రమాపతియు సతని; గీ॥ గాంచి “పీరు మదీయులు గాన
నీ క, జేయు లని తెల్ప దైత్యుండు సిగ్గుగొనుచు, ముగురకు నెఱుగి
చనియె నమ్మునులు సూడ, బుండరీకాక్షుండును దిరోభూతుఁ డయ్యె.

క॥ అని చెప్పిన వ్యాసుం గని, జనమేజయుఁ డనియె “నిట్లు చనునే యని నె
ఱ్ఱొని నేయఁగ నరనారా, యణమునులకుఁ దపముకల్పి వ్యర్థము
గాఁగఁ.

వ॥ పీఠేకతమ్మున నహంకారంబు వాయుకు కందమూలాశిసం
బుల వనమ్ములం గృశించి యనేకదివ్యవత్సరమ్ములు తపంబు సాధించిన
యిమ్ముహాత్ములఁ కింత యహంకారం బొప్పునే యనుడు వ్యాసుం డిట్లను
నహంకారంబు శరీరంబునకుఁ గారణం బట్టిశరీరధారుల కహంకారంబు
వాయుదు హరిహరాదులకు సయిత మహంకారంబు దుస్వరంబు తొల్లి
తద్దోషమ్మునన కాదె పురుషోత్తమునకు భృగుశాపమ్మున నానాయోను
లందు జన్మంబు ఘటించె ననుడు జనమేజయుం డిట్లనియె. ౨౦౦

క॥ భృగుశాపము హరికిం గ, ల్లఁగఁ గారణమేమి! యతఁడు గలిగిన
చోటుల్, జగమున నెమ్మవి! వినిపిం, పఁగదే యనుపాండవునకు
వ్యాసుం డనియె.

వ॥ అట్లు ప్రహ్లాదుండు కయ్య మ్మొనర్చి పరాజితుండై నిర్దేవ
మ్మునఁ బొత్తుండును విరోచనసుతుండును నగుబలికిం బట్టమ్ము గట్టి గం
ధమాదనమ్మునకుం జని తపమ్ము సేయుచున్నంత బలి యుమ్మమరుల

జయించిన విష్ణుసహాయు లగుచు వా రబ్బలి నోడించి స్వస్థానం బేలి
కొనిరి. అమరపరాజితు లగుదైత్యులు తమగురుం డగుశుక్రాచార్యు
పాలికిం జని యిట్లనిరి. ౨౦౨

శా॥ అంతేవాసుల మైనమ మ్మమరు లత్యంతప్రతాపమ్మునన్
వంతం జొందఁగఁజేయుచుండి రిది సంభావ్యంబు గాదేనిఁ బ్రా
ణాంతం బా నిక మాకు; నీమహిమచే నాదిత్యులం గెల్చి మా
వంతం బాపఁగదే సురారు లను బ్రోవం జూడవే భార్గవా! ౨౦౩

క॥ గురుఁడవు బహుమంత్రవిదు,త్తగుఁడవు మాపాలిదైవతమ వీసురలన్
బరిమార్చకున్న బ్రతుకం, దరమే పరమాపదబ్ధి దరిఁజేర్చ గదే.

క॥ అనుడున్ గావ్యుఁడు దైత్యుల, కును నభయం బిచ్చి నెమ్మి గొలి
పినఁ దద్వా, ర్తను విని సుర లింద్రునితో, ననిరి భయం బెడకు
సందియమ్ము ఘటింపన్. ౨౦౪

న॥ శుక్రమంత్రప్రభావమ్ముకలిమి నసురులు మన కజేయు లగు
దురు కాన నేడ చని యనిం దెగటార్చి హతశేషులం బాతాళమ్మున
కనుచుఁ కర్జం బనిన నింద్రుం డనుమఱించె సురలును బరాక్రమించి
యసురులం దాఁకిన వారు సంత్రస్తు లగుచు శుక్రునిశరణుఁ జొచ్చిరి.
అతండు మంత్రప్రభావమ్మున సురలం దరిమి యసురుల కిట్లనియె. ౨౦౬

సీ॥ అసురులు! వినుఁడు సరసిజాతభవుఁడు దా మును నాకుఁ బేర్కె
జెప్పినవిధంబు, సురపక్షపాతియై హరి దైత్యుల నడంచు ననియె
నప్పల్లు తథ్యమ్ము గాఁగ, మనహిరణ్యాక్షు నవ్వనజాతనేత్రుండు
కోలనూపము దాల్చి క్రొవ్వడంచె, నరసింహనూపమ్మున హిరణ్య
కశిపుని సమయించె నాతఁ డసమబలుండు; గీ॥ మంత్రబలమునఁజేసి
యమరుల గెల్తు, నీశ్వరునిఁ దృప్తుఁ జేసి యభీష్టసిద్ధి, నంది వచ్చెద
మీ రంద అంతదనుక, నాపదల కోర్చికొనుఁ డన నసురు లనిరి.

క॥ బలియురు ద్రొల్లిరి యిఁక డు, ర్బలులమ యుంటిమి సువర్వబల
ములయెదుట, న్నిలువఁగ నోపుదుమే! యీ, చులుకడనమ్మునకు
నోర్చి శుక్రాచార్యా! ౨౦౮

వ॥ నావుడుఁ గావ్యుం డిట్లనియె. మహాదేవువలన నేను మంత్ర విద్యాభ్యాసం బొనర్చి వచ్చునంతకు మీరలు వనమ్మున శమదమాన్వితులై తాపసులపగిది నుండునది. ౨౦౯

దేశకాలబలమ్ములు తెలిసి సామ, దానముఖభేదము లెఱింగి తాను యుక్తి, జేసి పగఱకుఁ బరిచర్య చేసియైన, నశుభకాలంబు గడవఁ ద్రోయంగవలయు. ౨౧౦

ఆ॥ వె॥ పగఱ గెల్వఁ జాలుబలముగల్గిననాఁడు, పగఱతోడఁ బోకు పఱ సవలయు, లేనినాఁడు సామదానాద్యుపాయమ్ము, లాచరించి యశుభ మాఁగ వలయు. ౨౧౧

క॥ కావున మీరలు మీమీ, తావులకుం బోయి సామదానాదులఁ గా ర్యావసర మెఱింగి కపట, ప్రావీణ్యము దాల్పుఁ డేను వచ్చెడి వనుకన్.

వ॥ అని యొడం బఱచి శుక్రుండు తపఁబునకుఁ జనియె నసురులును దమవంశవృద్ధగుప్రహ్లాదుపాలికిం జని యిట్లనిరి. ౨౧౩

ఉ॥ తాతవు సత్యవాదివి సధర్ముడ విచ్చట నచ్చట దట స్థాతవు ప్రత్యయమ్మువలనన్ గడుఁ బెద్దవు నీవు నిర్జర వ్రాతమువంకఁ బోయి యసురప్రకరంబు కరంబు మీయెడన్ బ్రీతిఁ జరించుఁ జాపము ధరింపదు కేల నటంచుఁ దెల్పుమా.

క॥ అని వేడినఁ బ్రహ్లాదుం, డనిమిషు లున్నెడకు సరిగి యసురులు మీతో, “ననిఁ జేయము చాపము చే, తను దాల్పుము వైరబుద్ధి దలఁప” నుటంచున్. ౨౧౪

క॥ తెలుపు మనిరి వారలు వల్కులములు ధరియించి వనములం దాప సులై, తలఁపులనైనను వైరము, దలఁపక యుంచు టిది యెల్లఁ దథ్యం బనుడున్. ౨౧౬

వ॥ నిర్జరులును దదీయవచనప్రత్యయమ్మునం గతమత్సరులై యుండి రంత రక్కసులు దంభతపోనియమమ్ము లాచరించుచుఁ గశ్యపాశ్రమమ్మున సుఖం బుండి రిట శుక్రుండు మహాదేవుంగుఱిఁచి తప మ్మొనర్చిన నమ్మహాత్ముండు దృగ్గోచరుండు గా నమస్కరించి యిట్లనియె.

క॥ సురలకుఁ బరాజయమ్ము న, సురులకు విజయం బొనర్చుశుభమం
త్రము నా, దరమున నా కిమ్మనవుడుఁ, బరమేశ్వరుఁ డిట్లు మదిని
భావించె వెనక. ౨౧౮

క॥ క్రతుభుక్కులయెడ నితఁ డప, కృతి సేయఁ దలంచె వారి కేగతిన్
నక, గతి కల్పించు టుచిత మని, యతిదయ గలఁ డగుచు నిట్లు
లనె నెప మొదవక. ౨౧౯

క॥ తలక్రిందుగఁ బొగఁ ద్రావుచు, నలయక వేయేండ్లు కడు నియమ
మునఁ దపమున్, బలువిడిఁ గావించిన నీ, తలఁపు న్నెఱవేర్తుఁ
బొమ్ము తడయక శుక్రా! ౨౨౦

వ॥ శుక్రగ్రంధును దదాజ్ఞప్తవిధానంబున ధూమపానం బొనర్చు
చు సన్ధోముఖుండై తపంబు సేయుచున్నంత నమరులు కర్ణాకర్ణికగా
నీవృత్తాంతమ్ము విని దంభతాపసు లగురక్కసులపైఁ గవిసి చేయునది
లేక శరణుఁ జొచ్చినవారి కి ట్లనిరి. ౨౨౧

గీ॥ పశుపతిగుఱించి మేటితపం బొనర్చి, మంత్రసిద్ధిని గైకొని మమ్ము
గెల్వ, పలయు నని యెంచి గురు నటు పంచి కపట, మగుగతిఁ
జరించు టదియు మా కరయ రాదె. ౨౨౨

వ॥ మీరు నిక్కపుశరణార్థులు గారు గాన మీయు క్కడఁగిం
చెద మనుడు నసురులు భీతులై కాలిక్కొలఁది పలాయమాను లగుచుఁ
గావ్యమాత నభయంబు వేఁడిరి. సురలును వారిపిఱుండన చనువారు
ముందఱి శుక్రజననీరక్షితు లగువారిం గాంచి యాపెచే వారితు లయ్యు
బలాబలమ్ములు గణింపక చుట్టుముట్టిన నామె నిద్ర యనునొక దేవత
నంపించె నదియుఁ గడఁగి మోహమస్తుం జేయ నిందుగ్రంధు భయం
పడి విష్ణుశరీరమ్మునం డాఁగిన నిద్ర యట కరిగి క్రోధతామ్రానన య
గుచు ని ట్లనియె. ౨౨౩

క॥ ఓరిదురాత్మక! విష్ణుశ, రీరమునక డాఁగినంత మృత్యువు నిన్నున్
జేరక పోవునె వీనిశ, రీరముతోఁ గూడ నిన్ను మ్రింగెద ననుచున్.

వ॥ కవిసిన నింద్రుండును భయ మందుచు మహత్తా! తపోబల
మ్మున గరీయసియు ననివార్యయు సగునిక్తావ్యమాతం గడుకొని వైశమ

సంహరింపమి మన కుపక్రవంబు వాటిల్లు నని హరిం బార్ధిరించినంత
భక్తవత్సలుం డగుముకుందుండు చక్రంబుం బ్రయోగించిన. ౨౨గీ

క॥ భగభగ నని మంటలు గ్రీ, మ్మగ నాచక్రంబు గాన్యమాతశిరమ్ముం
దెగ నటకె నిద్రతోడఁ; విగతజ్వరు లైరి దివిజవీరులు సంతక.

❀భృగువు హరిని శపించుట.❀

క॥ భృగుసతి తమచే మృతిఁ బొంద గదాధరవజ్రధరులు తద్దయు
మదిలో, మగువం జంపినకతమున, భృగుఋషి శపియించు ననుచు
భీతిలుచుండఁ.

క॥ సురనాథునికారణమున, హరి తనమగునను నిధించె ననుచార్జ్యము ని
ర్జరవైరులుదెల్పుఁగ నిని, కరమాక్రోశించి భృగువు కడు నల్ల మెయిన్

ప॥ వచ్చి సరోజాత్మునిం బిలిచి “మక్కుమోనులం బుట్టి జనన
మరణదుఃఖమ్ము లనుభవించుచు వగలఁ బొగులు” మని శపించె ననుచు
జనమేజయుండు “భృగుమునికి మరల విదూరత్వంబు వాగినకత యెఱిగి
గింపవే” యని యడిగిన ద్వైపాయనుం డీట్లను. అట్లుఁపిరించి భృగు
ముసియుఁ దనకమండలూదకం బంజలిపుటమ్మనం దాల్చి యిట్లనియె.

ఉ॥ ఏను దపోబాన్వితుఁడ నేని మదీయకమండలూదకా
హీనబలంబుఁడెంచునన యీననితానుణి యింతలోన న
ప్రాణయగుక దపోనియమనర్థనధర్మఋశేష్ములక గనుం
డోనరులార! దైత్యసురయోధవతంసములార! యం చొగిఁ. ౨౨గీ

క॥ తలయును మొండెము నేక, స్థలమునకుం జేర్చి మంత్రజల మొక్కిం
తక, జలికినమాత్రీస యాభృగు, లలనామణి బ్రతికె దైత్యులక
ముద మెనయక.

ప॥ ఇట్లు లబ్ధజీవ యగుకళత్రముం గైకొని యతం దుండె నిం
ద్రాదిసురలు తాపసుం డగుశుక్రీవివలనిభయమ్మునకు నగచుచుఁ దమ
తమయధిష్ఠానస్థులకుం జనిరి. ఇంద్రుండు తనకూఁతు రగుజయంతిం
జూచి యిట్లనియె.

క॥ తనయా! నిను శుక్రాచా, ర్యున కిచ్చితి గంధనూదనోర్వధరమం, దు
నతండు తపంబున నుం,డినచాఁ డన్నగమునకుఁ గడిందిరయమునన్.

క॥ చని యతనిమనసునకు న, చ్చినయపచారములఁ దనిపి చేతఃప్రియు
గా, నొనరించుకొనితపోనియ,తి నడంచుదీయభయముతీర్చుముతల్లీ!

చ॥ అనుతనతండ్రిమాట విసయమ్మున నూఁకొని యాజయంతి గృ
క్కన విబుధారిదేశికుఁ డకుంతితలీల వసించుగంధమా
దనమున కేగి యచ్చట నుదారగతిం దపమాచరించు నా
తనిఁ గనియెన్ మహామహుని డత్వవిచారపరాయణాంతరున్.

సీ॥ శ్రమమునఁ దొడకుఘర్తజలంబు వోవంగఁ గడలీడతమునఁ జక్కంగ
విసరి, మధురసుగంధిచిర లవారిపూరంబు తివిరి పానార్థంబు దెచ్చి
యిచ్చి, భగభగ మనుపట్టపగలింటియెండ పైఁ బడకుండ వసనంబు
గొడుగుఁ జేసి, యాఁటికికై పశ్య మైననన్యాహారములను సంపా
దించి మండము గొలిపి; గీ॥ దర్శలు చివుల్లుఁ బఱచి మెత్తందనమ్ము,
ననిలి యెనకం బొనర్చుతల్పంబు గూర్చి, బేళకాలమ్ము లెఱిగి
నిదేశ మెఱిగి, కవికి శుశ్రూష చేసి నక్క న్నెమిన్న. ౨౩౬

గీ॥ తత్త ముదాహరములను సందర్భ మెఱిగి, తపసి సేవించెఁ గాని య
త్సన్వి శాప, భయముమెయి మదికి మనసభ్రాంతి గలుగఁ, జేయు
ంగారచేష్టులు సేయ గానె. ౨౩౭

చ॥ ముతీయు సుభాషిణి యగునజ్జయంతి సమయానుకూలంబుగఁ
బ్రీతిజనకమ్ము లగువదనమ్ముల నుతించుచు మునిమనోనృత్తి దెలియ
నాతులం డగుతనతండ్రి యనిసినదూతల నేకతంబ విదితవృత్తాంతులం
జేసి యనఃపుడు బ్రహ్మచర్యపరాయణయై యనేకనత్సరమ్ము లదై తేయ
గురునకు శుశ్రూష కావించుచున్నంతఁ బరమేశ్వరాజ్ఞప్రప్రకారం
బుగ నక్కాపుష్కనియమమ్మునకు సహస్రనత్సరమ్ములు సంపూర్తి యగు
టయు మహాదేవుండు కరుణాతరంగితాంతరంగుం డగుచుఁ బ్రత్యక్షమై
వరంబు వరింపు మనపుడు సురవిజయంబు మున్నగు సభీష్టవరమ్ములును
తత్సాధకమ్ము లగుమహామంత్రమ్ములును సద్ధించిన నతం డనుగ్రహించి
యంతర్హితుఁ డగును భార్గవుండు సమీపవర్తినియు శుశ్రూషాపరా
యణయు సగుజయంతిం గాంచి మందసి తమధురభాషణమ్ముల నిట్లను.

- చ॥ ఎవతెవు నీవు! నీదు కుల మెయ్యది! నీజనకుం డెవండు! ము
గ్ధవు నవయావనంబు కలదానవు మత్పరిచర్య సేయుచుం
టివి కత మేమి తెల్పుము కడిందిమనోరథ మైన సిద్ధిఁ జెం
దువర మొసంగువాడఁ బరితుష్టి యొనర్చితి వీవు మా కొగిఁ.
- క॥ నీమనమునఁ గలకోరిక, మేమెఱుఁగుదు మైనఁ దెలుపుమి యన
నాసు, త్రామతనూజ మనమ్మున నా, మోదము చెంది లజ్జితానన
యగుచున్. ౨౪౦
- క॥ దేవవిభుకూతుర జయం, తావరజన్మను జయంతి యందురు నన్నుం
గావించె భవదధీనగ, దేవవిభుఁడు నాటఁగోలె దేవరయొద్దన్.
- క॥ పరిచర్య సలుపుచుంటిని, గర మనురాగంబు గలదు గార్హస్థ్యవిధిన్
దిరముగ నిను సేవింపఁగఁ, గరుణించి పరిగ్రహింపఁ గాఁదగుననుడున్
- క॥ ఏరికిఁ గనుపడకుండఁగ, మారాగమవిహితసూత్రమార్గమ్మున సం
చార మొనర్చుచుఁగ్రీజా, పారమ్యము గొనెద నొక్క పనివత్సరముల్
- ఆ॥ వె॥ అని జయంతితో గృహమ్మున కేతెంచి, పెండ్లి యాడి మిగులఁ
బేర్చిదనర, దేవదాసపుల కదృశ్యుడై తన్మయ, త్వంబుఁ జెంది
యుండె భార్గవుండు. ౨౪౧
- వ॥ అసురులును గురుండు తపస్సిద్ధిం బడసి వచ్చినతెఱంగు విని
- క॥ చని శుక్రునిఁ గానక చిం, తను గొని వెదకుచు మనంబు తద్దయు
సం దే, హనిమగ్నము గాఁగఁ దమభ, వనములకుం జనిరి త్రిదశ
భయశంకితులై. ౨౪౨
- క॥ దైతేయగురువరుఁడు తన, కూతుం గొని సర్వదృష్ట్యగోచరుడై కీ
డాతతుడై యుండుట పురు,హూతుఁడు తనయాత్మ నెఱిఁగి యుత్సా
హమునన్. ౨౪౩
- క॥ తమగురు వగుగురునిం గని, యమరుల కుపకృతి యొనర్చునవసర
మిది గా, న మహితభవదీయమతిమ, హిమ సూపఁగ వలయు
నంచు నెంతయు వేడన్. ౨౪౪
- క॥ వాచస్పతియును దనమా, యాచాతుర్యమునఁ జేసి యంతట దైతే
యాచార్యగూఢముం గొని, వే చనె నవ్వారియెడకు వేడుక మెఱయన్

చ॥ రక్కసులును దమయాచార్యునిరాక విని యెదుర్కొని నమ
స్కరించి ముకుళితకరకమలులై యున్నంత నమ్మాయాశుక్రం డగు
వాచస్పతి వారలం గని కుశలం బడిగి యిట్లనియె. ౨౪౮

చ॥ పురమథనుం దలంచి తపముం బొనరించితి ధూమపాయినై
వరము వరించితిఁ ద్రిదశవర్గము గెల్వఁగఁ జాలుమంత్రముం
గిరిశుఁ డనుగ్రహించె నిఁక గీ టడఁగింతము నిర్జరాళికిఁ
బరమహితుండు చక్రికిని బ్రాణభయంబు మదిఁ గలంపఁగఁ.

క॥ హరుఁడును నా కొనఁగినమం, త్రిరాజములు మీ కొసంగెదను
గ్రక్తున ని, ర్జరులవలన భయపడకుఁ డ, సురులార! యటంచుఁ గప
టశుక్రండు గడఁకఁ.

క॥ అభయం బొనఁగిన రాక్షసు, లు భయము విడనాడి సౌఖ్యలోలు
పులై స్వీ, యభవనము లేగి రనఁ గురు, విభుఁడున్ ద్వైపాయన
మునివిభునకు ననియెఁ.

గీ॥ కపటశుక్రాకృతినిఁ గాంచి ఘనుఁడు గురుఁడు, చేసినవిశేష మేమి
యచ్చెరువు కాదె, సకల మెఱిఁగినయీతఁ డిట్టికృతి కియ్యకొనఁగ
నన్యులు సత్యవర్తనులు గలరె.

క॥ ఛలకర్తవర్తనుని గురు,ననఘుం డనుపెట్టు! లమరులన సత్వోద్భా
తులుతద్గురుఁడిట్లయినఁ, గలరాజసతామసులకుఁగలుగు నెఱుఁతముల్

గీ॥ హరివిరించిదేవేంద్రముఖ్యామరులు మ, హాత్ములు మునీంద్రులును
నసత్యప్రవర్త, నంబు గైకొన్నమనుజులు నాఁగ నెంత!, సత్య మన
నెద్ది! యద్దానిచర్య యెట్లు.

చ॥ గురుఁడును వామదేవుఁడు నకుఁఠితతేజుఁడు గాధిపుత్రుఁడు
ద్ధుఁడు వసిష్ఠుఁడున్ మొదలు తొల్లిటిమానులు పాపకృత్య సు
స్థిరమతు లైరి యింద్రుఁడును శీతకరుండును వహ్నియున్ వెసన్
బరతగుణీమణీసురతభాజను రై రిఁక ధర్మ మెట్టిదో.

గీ॥ ఎఱుక లేక చరించెడిహీనమతుల, కెల్ల జ్ఞానోపదేశంబు నీఁ గడంగు
పెద్ద లిట్లైన నెవ్వ రీపృథివియందు, సదుపదేశకు లగుసత్యసంధు లనఘ

- చ॥ హరిహరు లేమి పద్మభవనాకవిభుప్రముఖామరుల్ మునీ
శ్వరులు మతేమి రాగ మనుసంద్రమునం బడియున్నవార లో
నరవర! రాగి యయ్యును గనంబడు నేరుపుకల్కి నొక్కొకం
డరయ విరాగి నా; వికృతు లబ్రామె దేహము దాల్చువారికి.
- చ॥ అరయఁ బరోపదేశకృతులందు సమర్థుల కాని యెందు నొ
క్కరుఁడు ను గాన రాఁడు తనకార్యముపట్ల వివేకి; దేహముం
బొరసినవారికెల్లరకు మోహము తప్పమి నిక్తువంబు సం
సరణపుఁజర్య లీగతి నెసంగు ననాదిగ నెల్లవేళల.
- చ॥ హరి యొకవేళఁ దాఁ దపమునందుఁ జరించు మఱొక్కవేళ య
జ్ఞరతి నెసంగు నొక్కపుడు సాగరజావళుఁడై చెలాగు సం
గరపరుఁ డౌ నొకప్పు డొకకాలమునఁ జయ మందు వేటొక
ష్టరయఁ బరాజయమ్ము గొను నన్నియు సంసృతిరీతు లౌ గదా.
- గీ॥ హరిహరవిరించిముఖ్యు లౌనమరులు ముని, వరులుఁ దమతమయా
యువు వఱలుదనుక, నెగడి మృతిఁ జెంది మరలఁ బుట్టఁ గలవార,
లెఱుఁగు మిట సందీయ మొకింతయేని వలదు.

ప॥ దేహవంతున కెన్నటికినిఁ గామకోధాదికం బెడతెగదు సం
సారంబు తత్సంకులంబు దాని నతిక్రమించుపురుషుండు మృగ్యుండు
సంసారభీతుండు దారపరిగ్రహణంబునకేని నొల్లఁ డని చెప్పి మఱియు,

చ॥ గురుతరుణీమఃశిం గలసెఁ గోరికమై హిమరశ్మి; భాతృసుం
డరి రమియించె నగ్గురుఁడు; తక్కిరులఁ గణియింపనేల! సం
సరణము రాగలోభమదసంకుల మయ్యెడ సంచరించునొ
క్కరుఁడును ముక్తి కేగఁ డటుగానఁ ద్యజింతురు చాని నుత్తముల్.

గీ॥ కాస సంసారమున లేశమేని సార, మరయక త్యజించి జగదంబు
ననుసరింప, వలయు నేయంబమాయలోఁ బడి జగంబు, మదిరఁ జవి
గొన్నభంగి నున్మాద మెనయు.

చ॥ చిరమతి సంబికార్చనము సేసి గుణంబులత్రు శ్లడంచున
న్నరుఁ డెనయున్ విముక్తిని జనన్తుత మానరజన్మ మెత్తి శాం

కరిని యజింపఁడేని కడఁకఁ దుదిదాఁకను నిచ్చె నెక్కి సు
స్థిరత యెలర్పమిఁ బడినతీ రగు వానివిధంబు భూవరా! ౨౬౬
క॥ కావున నప్పర దేవీ, సేవామతులైనవారు జీవన్ముక్తి, శ్రీ వెలయుదు
రనవుడు „గురుఁ డావిధి శుక్రుఁ డయివ ఁచనాయత్తమతిఁ. ౨౬౭
వ॥ ఏమి చేసె” నావుడు జనమేజయునకు వ్యాసుం డిట్లనియె.

గీ॥ కపట మెఱుఁగక శుక్రునిగాఁ దలంచి, యమరగురువాక్యములఁ
గడు నాస్థఁ దవిలి, దైత్యు లున్నెడ శుక్రుఁడు తాఁ దలంచెఁ,దనదు
శిష్యుల నార్తుల దయ గలిర్ప. ౨౬౮

క॥ అమరు లొనరించుబాధల, శ్రమంపడుచు సారె నాదురాకకుఁ జింతా
భీముఖతఁ గుండెడిశిష్యుల, నమలినబుద్ధులను జూచు టర్హమ కాదే.

— శుక్రుండు దైత్యులకడకు వచ్చుట —

ప॥ అని జయంతిం గాంచి తరుణీ! యేను సమయంబొనర్చిన
వత్సరమ్ములు పదియు సంపూర్తిఁ జెందెఁ గావున నేఁడు శిష్యులం గనఁ
బోయి కొండొకకాలమ్మునకు మరల నిన్నుం గన వచ్చెద నస్తత్పుత్రులు
దేవతలయంద సంక్రమింపం గలరు నావుడు జయంతి వల్లె యనిన నతం
డు తనయాజ్యులకడ కరుదెంచువాఁడు ముందట, ౨౭౦

మ॥ కనియెఁ దైత్యులయొద్ద వేదమతముఁ ఖండించుచుఁ జైనవ
ర్తనమే శ్రేయ మటం చహింస మిగులఁ ధర్మం బటంచుం „బలా
శనసక్తుల్ పశుహింస ఖర్త మనుచుఁ శాసించి రంచుఁ గ్రమం
బున బోధించుగురుఁ స్వకాకృతిధరుఁ బొంగారుకోపమ్మునఁ.

చ॥ గురుఁడట! సర్వశాస్త్రములకుం దెర వౌ నట! పాపబీజలో
భరతి నసత్యవాక్యములు పల్కి సురారుల మోసపుచ్చ సు
స్థిరమతి నున్నవాఁడట! యిసీ! కడుఁబాపపులోభ మెంతయు
న్నరకపుద్రోవ దాని గనిన న్నరుఁ డెప్పనిఁ జేయకుండునే. ౨౭౨

క॥ అని దైత్యులఁ గని యెలనగ, వున నిట్లను „నాదురూపు మొరసినక
పటా, త్తుని గురునిఁ దెలియ నేరక, యనఘులు వంచింపఁ బడితి
రకటా! మీరల్. ౨౭౩

గీ॥ ఏను నిక్కపుశుక్రిడ నితఁడు చాంభి, కుఁడు మహాకృతిఁ బొరసిన
గురుఁడు నమ్ముఁ, డితనిపలుకుల నాస్థ మీ రెనఁచుఁ బోకుఁ, డనిన
దైత్యులు సంభ్రాంతు లైరి పిదప. ౨౭౪

వ॥ బృహస్పతియు సంశయఁడోలాయమానమానసుల రక్కసులఁ
గాంచి విశ్వాసార్హంబుగ నిట్లను. ౨౭౫

ఉ॥ దానవులార! నమ్మకుఁ డతం డమరప్రియ మాచరింపఁగా
లోనఁ దలంచి మిమ్ములను లోభమునన్ గికురింప వచ్చినాఁ
డేను భవన్నిమిత్తమున నీశునిఁ గొల్చితి విద్యఁ గొంటి ని
ద్దానికతమ్మునన్ సురలదర్ప మడంతురు మీగ లొప్పుగన్. ౨౭౬

క॥ అనుకపటశుక్రివచనం, బున మోహితు లగుచు దనుఁపుంగవులాశు
క్రిని నమ్మ రైరి కపటం, బునఁ బడువారలు యథార్థమునుగనఁగలరే

క॥ పదివత్సరములనుండియుఁ, బదిలముగా విద్యఁ గఱపుపర మగురునిబల్
సదయునిఁ గా దననేర్చుమె!, మదిలో నెఱిగితిమి నీదుమాయల నెల్లన్

వ॥ పొమ్ము పొమ్మని యనాదరించిన శుక్రిండు కోపించి మీ
ప్రియంబు గోరినయథార్థవక్త నగున న్నవమానించితిరి గావునఁ బ్రణ
ప్రసంజ్ఞలై పరాభవమ్ము నొందుదురుగాక యని శపించి వెండియు,
క॥ ననునవమానించినఫల, మును వైశమ పొందఁగలరు మునుకొని యీ
తం, డొనరించినకపటం బది, యును నప్పుడ తెలియు నంచు నొగి
సతఁ డరిగెన్. ౨౭౭

గీ॥ దైత్యులకు శుక్రశాపంబు దవులు టెఱిగి; శక్రికడ గేగి యలబ్బ
హస్పతి రయమున, శాపహతు లగుదైత్యుల సంహరింపఁ, దివురు
మన సంతసించె నద్దితిజవైరి. ౨౭౮

వ॥ దేవతలును యుద్ధసన్నద్ధు లైరి. అంతట రక్కసులు చింతా
క్రాంతులై యిట్లు వితర్కించిరి. ౨౭౯

చ॥ తెలియక భాతృభార్యరతిఁ దేలినపాతకుమాయఁ జిక్కి ని
మ్మలుషు గురుం ద్యజించి యిటు శాపహతిం గనినట్టిబుద్ధిహీ
నుల మనలన్ జయింపఁగ మనోగతి నెంచి సురల్ రణేచ్ఛ పెం
పలరఁగ నున్నవార లకటా! మన కిప్పు సహాయు లెవ్వరో. ౨౮౦

గీ॥ మనల వంచించి చనియె సమ్తాయగురుఁడు, దైత్యగురునకు నెప్పట
దము యెసంగు, ననుచుఁ బ్రహ్లాదుఁ గలిసి చయ్యస గురువరు, కడ
కరిగి పాదములకు మ్రొక్కఁగ నతండు. ౨౮౪

మ॥ కడుఁ గోపమ్మునఁ గాంచి పల్లు యహితముం గావింపఁగా నున్ననా
యెడ విశ్వాసము లేక పల్లదము లెన్నే నాడి యిచ్చోటి కి
ప్పుడు రాఁ గారణ మేమి! సత్వరగతిఁ బోరాదె యన్వంచకుం
డొడయందై యుపకారము సలుప లేడో! మీకు నిప్పట్టునన్.

వ॥ నావుడుఁ బ్రహ్లాదుం డనునయవచనమ్ములనిట్లను. మహాత్మా;
యస్తద్ధితమ్మున కీవు తపం బొనరింపఁ జనినమీఁద నమ్తాయకుఁడు భవ
ద్వేషంబు దాల్చి మమ్ము మోసపుచ్చె నజ్ఞానదోషమ్మున నేము కల
తెఱుంగెఱుంగక నిన్నాడినప్రల్లదమ్ములు సైరించి మమ్మునుగ్రహింపుము.

చ॥ తెలియక చేయుతప్పులను ధీవరు లొప్పి సహింతుఁ) మానివ
ర్చులు క్షణకోప; లగ్నలపుఁగ్రోధమునన్ శరణార్థులన్ విజం
దలఁచుట న్యాయ మయ్య! మమతన్ మముఁ గైకొనకుంటివే రసా
తలమున కేగువార మిది తథ్యము నావుడు శుక్రుఁ డిట్లనున్.

క॥ కనుఁగొంటి జ్ఞానదృష్టిం, గొని మీయాధార్థ్యమెల్లఁ గూర్చి మె
యిన్ మి,మ్మునురక్షింతు రసాతలమునకుంజననేల మానమునువిడనేలా

వ॥ బ్రహ్మవలన మున్ను నావినినరహస్యం బొకండు గల దవ
శ్యము గాఁ దగుశుభాశుభమ్ముల నొక్కని కడ్డ నశక్యంబు. దైవంబుకతన
బలహీను లగుమీర శిప్పుడు దేవతల కోహటించి వాతాశమ్మున కగు
గునది. ఇంతదనుక దైవసాహాయ్యమ్మునం జేసి మీరు త్రిలోకరాజ్య
మనుభవించుచుండఁ బదియుగమ్ములనుండి రాజ్యపదభ్రష్టు లగుదివిజు
లకు నేటికి భోగ కాలం బయనించె. సావర్ణికమన్వంతరమ్మున భవత్ప్రె
త్రుం డగుబలి త్రిలోకవిజయం బొనరింపఁగలఁడు. మున్ను హరి వా
మనరూపమ్మున నీమనుమనిరాజ్యమ్ము పొరించు నప్పుడు “సావర్ణికమనువు
కాలమ్మున నీకు నింద్రత్వంబు గలుగు” నని వదించె నది మొదలు బలి
గూఢరూపమ్మునఁ బ్రవర్తించువాఁ డొక్కయెడ గార్దభరూపమ్మున నొక
రూపానాగారమ్మున నింద్రునకుం గన్పట్టిన నతం డతని నెఱింగి యిట్లను.

క॥ దాసవులకెల్ల భర్తవు, ధీనిధివి జగమ్ములకు సధీశుఁడ వగునీ, కానే!
గార్దభరూపం, బూనుట; యిట్లేల భీతి నొదిగెడు చెపుమా.

వ॥ నావుడు బలి యిట్లను.

చ॥ జలచగరూపముం గొనఁడె సారసనేత్రుఁడు! బ్రహ్మహత్యమై
బల మఱి నీవు గూఢముగఁ బంకజమందు నడంగవో! తగఁ
దలఁపుము కాలశాసనము దాటఁగ నెవ్వఁడు శక్తుఁ! జేచును
దలఁకి ఖరాకృతిం బొరసి దైవగతిఁ జరియింతు నీగతిఁ.

వ॥ ఇట్లు వార లన్యోన్యమ్మును సంభాషించుకొని దైవమ్ముకతన
సర్వమ్ము ప్రవర్తించుట యెఱింగి తమతమపొందుపట్లకుం జనిరి. ౨౯౨

క॥ కావునఁ గష్టసుఖమ్ములు ,దైవాధీనము లటఁచు దైత్యగురుఁడు వి
ద్యావిదునకుఁ బ్రహ్లాదున కీ, విధి నెఱిగింప నాతఁ డెఱిగి తనంతఁ.

వ॥ దైత్యులం గంచి యిట్లను నిప్పుడు కాలానుకూల్యంబు
లేమి మనకు సంగరంబున జయంబు దుర్లభ మ్మగుట మిన్నకుందుట
శ్రేయంబు నావుడు మదగర్వితు లగురక్కసు లిట్లనిరి. ౨౯౩

చ॥ దైవ మనంగ నెట్టి దగు! దానిని జూచినవాఁ డెవఁడు! కా
ర్యావసరంబుపట్ల నలసాత్ములు వలై డిగిరి గాక మా
కీ వొడయండ వై నిలిచితేని క్షణమ్మున దున్మకుందుమే
దేవతలఁ; గడంగు మిఁకఁ చెంపరివై యరులఁ హరింపఁగఁ.

వ॥ అనినఁ బ్రహ్లాదుండు సేనాధిపత్యంబుఁ బూని యనికి సుర
లం బిలిచిన నింద్రపురోగములై వాగును బోరితంబునకుఁ గట్టాయ
తం బైరి. ౨౯౪

క॥ సురపతికినిఁ బ్రహ్లాదున, కురణం బఱిముఱి నెసంగె ఘోరమ్ముగ వ
త్సరములునూఱుగతించెను, బరమాశ్చర్యంబునొడమె బైవారలకున్

వ॥ పిదప నెట్టకేలకు దైత్యులు జయం బంద నింద్రుండు వాచ
స్పతియానతిం గొని జగదంబిక నిట్లు నుశింపఁ దొడఁగె. ౨౯౫

సీ॥ శూలధారిణి! నిత్యసుఖదాత్రి! శంఖచక్రిగదాదికాయుధరాజమాన
మాస్త! మహామాయ! యఖిలజగద్ధాత్రి! దశతత్త్వరూపిణి! తల్లి
పంచ, కోశసంస్థాయని! కుండలినీచూప! దీపశిఖాత్మిక! దేవి! దివ్య,

శక్తి! బింద్వాత్తు! పుచ్చబ్రహ్మరూపిణి! యానందకలిక! వేదాంత
వేద్య!; గీ॥ దానవులతోడఁ బోరాడి దర్ప మెడలి, దీనదశఁ జెంది
యున్నమాది ధౌకింత, సహజశీతలదృష్టిప్రసార మెసఁగఁ, జేసి
రక్షించి ధన్యులఁ జేయఁ దగదె. ౨౯౯

➤సురలు దేవిని స్తుతించుట◀

గీ॥ సహజసుఖవంతులకుఁ గడు సౌఖ్య మబ్బు, దుఃఖతుల కెల్లదుఃఖముల్
తొలఁగి పోవు, ముక్తి గోరినవారికి ముక్తి గల్గుఁ, దల్లి! నిన్ను మన
మ్మునఁ దలఁచి రేని. ౩౦౦

గీ॥ సృష్టిరక్షాప్రళయములు సేయునీదూ, చరిత మెఱుఁగరు బ్రహ్మాది
సకలసురలు, పాపసంసారతారకపటిమ నలకు, త్వత్పదములు గొలు
తురు ధన్యమతులు. ౩౦౧

క॥ శరదించుముఖులు చామర,చిరుప్రక్కల వీవ శీబిక లెక్కి మహానం
దరసాబ్ధి నోలలాడెడి, నరులెల్లఁ బురాభవమ్మున నీదుభక్తుల్. ౩౦౨

క॥ కరులు గలవారు విలస, త్తరుణీసంభోగనియతతారుణ్యమదో
ద్ధురత గలవారు నరనర, పరిచితచరణులును నీదుభక్తులు తల్లి

చ॥ అని నుతియించునిద్రునకు నలబ చతుర్భుజయై మృగేంద్రవా
హన యయి రక్తవస్త్రధరయై విలసత్సుమమాల్యభూషణా
భినవశరీరయై కరుణపంపున నింపెసలారుచారులో
చసములదీప్తు లొప్పఁగ వెనక బొడసూపె మనంబు పొంగఁగన్.

వ॥ ఇట్లు పొడకట్టి సురల కభయం బొసంగి యసురు లున్నకడ
కరుగుటయు భయత్రస్తలై వార లన్యోన్యముఖంబులు గనుఁగొనుచు,
గీ॥ వక్రదృష్టిని మధుకైటభవధ చేసి, చండముండాదులను జంపి చండ
కోప, మడరమహిషాసురు వధించినట్టిశక్తి, మనల హరియింపవచ్చె
నేమనఁగ వచ్చు. ౩౦౬

వ॥ సిమ్మటఁ బ్రహ్లాదుండు సిఱుతివియక సంరం బొనర్చుఁ డని
యెసకొల్పిన నాతనివచనంబులు వినక భయన్మునఁ బరుగిడురక్కసుల
నిలువరించి నముచి యిట్లనియె. ౩౦౭

క॥ ఎదిరించిన సంబిక మన, మదమడఁచుట నిక్క మాపె మన్ననమై మొ
క్తుదము తదనుగ్రహమ్మునఁ, గదలిరసాతలమునకుఁ దగఁ జనుద
మొగిఁ.

30౮

వ॥ ప్రహ్లాదుండును నముచివచనంబు లియ్యకొని యంబిక
నిట్లు సన్నుతించె.

30౯

శా॥ మాలాసర్పముభంగి సర్వజగ మంబా! యొప్పు నీయంద నీ
హేలల్ సర్పము నిర్వహించు విధివిష్టి శాను లన్న భవ
ల్లీలాకల్పిత హేతుమాత్రు లరయఁ లేశంబు నన్యంబు లే
దేలా పల్లులు వేయు! మ్రొక్తు లిడుదుఁ హ్రీంమూర్తికి నీని కొగిఁ.

ఉ॥ అందఱ కీవ తల్లివికదా! జగదంబ! సురాధులందు నీ
కుం దయ దస్సఁటేమి! కొడుకుల్ పదిమంది గలట్టితల్లికిఁ
గొందఱు దుండగుల్ మఱియుఁ గొందఱు సాధులుగావు ట
బ్రహ్మే! నందనులందుఁ బక్షములు న్యాయమె బిడ్డలఁ గన్న యత్తుకున్.

గీ॥ ఉభయులము స్వార్థపరులమ యుభయులముఁచు, గశ్యపోద్భవులమ
ధనకనకఃస్తు, వాహనమ్ములకొఱకు నుభయుల మని నొ, సర్ప
నొక్కడఁ బక్షమూనంగఁ దగునె.

310

గీ॥ అన్నదమ్ముల మైనమే మనికిఁ జొరఁగ, నేమి కారణ మిరువుర కిట్టి
భేద, మెవరు కల్పించి రీవు కా కేము సురలు, కలహ మొనరింప
నీ కిచ్చ కలుగఁ బోలు.

311

వ॥ కాదేని యన్నదమ్ముల కెన్నండేని వైరంబు గల్గునే! సర్వ
కారణంబ వగునీకెఱుఁగఁ బోలనిదొం దుంచునే! ఇంద్రుండు భర్తా
త్తుం డగుటకు మాకును సమ్మతంబ యైనను భాగార్థంబు మా కీకల
హంబు దప్పదు దీని వారింప నీకుఁ దక్క నొరులు వలంతురుగాదు.

ఉ॥ అంబురుహాత్ము నిల్పితకదా! జగ మేలు మటంచు; నాతఁ డే
కంబుగ రెండుపక్షములు కన్గొనఁ డేమన వచ్చు నాసము
ద్రంబును ద్రచ్చునప్పుడు సుధఁ మణి వారల కిచ్చి తాను ల
చ్చిం బడసె వృథా యెగును చేసి మముఁ గలహంబు దప్పునే.

వ॥ మఱియు నై రావతంబు నుచ్చైశ్శ్రీపంబును గామధేనువును
నతనియనుమతింజేసి యింద్రునిపా లయ్యెఁ బక్షపాతి యగుకతన ననయు
లగుసురల రాజ్యమున నిల్చి మమ్ముం బరాజితులఁ జేయుచున్నవాఁడు.

క॥ ధర్మం బిదియేకద దు, మృ-ర్తులకన్ జయ మొసంగఁగాఁ దగునే?
యీ, మర్త-మ్ము నీ వెఱుంగవె దుర్మతు లమరులొ దితి కలొ దుఃఖ
నిహంతి.

302

వ॥ వేదశాస్త్రముల కైనను నేకవాక్యత గన్పట్టదు స్వార్థపరు
లగుటంజేసి తత్పరిశీలకులకును సామానాధికరణ్యంబు గానరాదు సంసా
రమందొక్కరుండును గాంతాకనకవిరక్తుండు లేఁడు కావున ధర్మాధ
ర్మంబులు నీకుం దక్క నన్యులు నిర్ణయింప ననర్హు లది యట్లుండె.

గీ॥ శశి బలాత్కారముగ గురుసతి హరించె, ధర్మ మెఱిఁగియు గౌతమ
తకుణిఁగలసె, నింద్రుఁడు; గురుం డనుజభార్య నెనసె, గర్భవతి;
నరసి చూడ నిది ధర్మవర్తనంబె.

303

గీ॥ ఇంచుకేనియు నపరాధ మెఱుంగఁడట్టి, రాహుకంఠంబు దెగఁగొట్టె
రాక్షసారి, సత్త్వగుణ మున్నవాఁడట జనని!యాతఁ, డకట!మత్స్ప
త్రురాజ్యంబు నపహరించె.

304

క॥ దేవతలు చేయుదుష్కృతు,లేవారు గణింప నేర్తు రింతింతలె!యీ
దేవతలు ధర్మవర్తులె?, కోవిదు లిప్పటఁ జెప్పుకొనఁ జెల్లునొకో.

క॥ సురలు సధర్మ లధర్మలు, సురారు లని చెప్పనట్టిచోద్యపుఁగతలన్
బంధీలించినఁబుక్కిటి, పురాణములు గాని నిక్కములు గావునుమీ.

గీ॥ నీ కెఱుంగరానిగోప్య మెందేనిఁగలదె, తెలుప వలసి వచించితిదేవ
దేవి, శరణుఁ జెందినమమ్ము రక్షణమొనర్ప, నెంచెదో చంప నెంచె
దో యే నెఱుంగ.

305

వ॥ నావును జగదంబ రక్కసుల కిట్లును మీరలు గతక్రోధులై
నిర్భయమ్ముగ రసాతలమ్మున కరిగి యట ననుకూలకాలనిరీక్షణపరాయ
ణులె యుండునది.

306

గీ॥ ఎంతరాజ్యము కల్గిన నేమిసుఖము, కలుగనేరదు లోభసంక్రాంతము
తుల, కది యొకటి లేనివారల కన్నియెడలఁ, గలుగు సౌఖ్యంబు నా
యాజ్ఞ గైకొనుండు. 3-98

క॥ నావుమదానవులాయమ, భావమ్ము నెఱింగి నతులు పచరించి చనన్
దేవియు నదృశ్య యయ్యెన్, దేవతలును జనిరి కథ యిది శుభమ్ము
లిడున్. 3-99

— విష్ణుని యవతారములు. —

౩॥ నావుడు జనమేజయుం డిట్లనియె.

గీ॥ భృగువుశాపంబుకతన నవ్విష్ణువునకు, నెన్ని యవతారములు గల్గె
నిద్ధచరిత!, యేమనువుకాలమున నతఁ డిలజనించె, నెఱుఁగఁ జెప్ప
మనవుడు మునీంద్రుఁ డనియె. 3-100

క॥ నరనారాయణు లన నవ, తఱించె శ్రీవిష్ణువెలమి ధర్మండనుభూ
సురునకుఁ జాక్షుషమన్వం, తరమున; నిదిచెప్పినదియె ధరణీనాథా!

వ॥ తృతీయయుగమ్మున వైవస్వతమన్వంతరమ్మున సత్రిభార్య
యగు ననసూయకు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు మువ్వురును బుత్రులై
జనించి రందు బ్రహ్మ సోముండు; హరి డత్తాత్రేయుండు హరుండు దుర్వా
సుం; డని యెఱుంగునది. 3-101

గీ॥ నాలవయుగమ్మున జనించె నారసింహుఁ, డగుచు హరిదేవహితకా
రియై హిరణ్య, కశిపు వధియింపఁ ద్రేతాయుగమ్మునందు, వామనుం
డయి జనియించె బలి నడంప. 3-102

వ॥ అట్లు కపటవామనుండై కశ్యపున కుడ్చవించి బలిని బాతా
శమ్మున కనిపి పందొమ్మిదవ త్రేతాయుగమ్మున మరల జమదగ్నికి సుతుం
డయ్యె. 3-103

ఆ॥ వె॥ అతనిఁ బరశురాముఁ డందు రాతఁడ కాడె, క్షత్రీకులమునెల్ల
సంహరించి, పుడమియెల్లఁ గశ్యపునకు దానం బిచ్చె, నఘహ
రంబు నిక్క మతినిచరిత. 3-104

వ॥ త్రేతాయుగమ్మునన రఘువంశప్రదీపకుం డగుదశరథునకు
'రాముఁడె జనియించె. 3-105

క॥ అష్టావింశయుగమ్మున, దుష్టుల హరియించి పుడమి దుడుకడఁపంగా
శిష్టులు నరనారాయణులు,లిష్టులు కృష్ణార్జును లయి యెసఁగిరి జగతిన్ .

వ॥ వాకు కురుక్షేత్రమ్మునఁ గౌరవులతోడ ఘోరయద్ధంబొనర్చి
జయంబుగొనిరిట్లు తత్తద్యుగమ్ములఁ బ్రకృతివశమ్మున ననేకావతారమ్ములు
హరికిఁగలుగుచుండు జగమ్ముఖిలంబును బ్రకృతివశం బని యెఱుంగుము.
సర్వాదియు సర్వగుఁడును నవ్యయుండును సగుపురుషుం డీయఖిలమ్మును
సృష్టించి యేయుపాధికతనఁ ద్రివిధుండై యొప్పు నాప్రకృతి యుత్పత్తి
కాలయోగమ్మున భిన్నయై ప్రకాశించుచుండు నయ్యదియ సృష్టిస్థితిల
యమ్ము లొనరించునది యెట్లంటేని. 33గి.

ఆ॥ వె॥ ప్రకృతియ క్తులగుచు బ్రహ్మయు విష్ణువు శివుఁడఁ జేయుచుండ్రు
సృష్టిరక్ష, నిలయకృతులనెల్ల సగులకుఁ బ్రకృతి యొ, సంగుఁ
గష్టములను సౌఖ్యములను. 33ఁ

వ॥ ఆప్రకృతియకదా మున్ను కాకుత్స్థుం డను నొకరాజన్యు
సృష్టిచి రాక్షసవినాశమ్మున కొక్కెడ నుంచె. 332

క॥ ఒకఁడనఁగ నేల యెల్లరుఁ,బ్రకృతికి వశు లగుచు భవముపాలై సౌఖ్యా
దికమనుభవించుచుండురు,వికలము గాకుండునట్టి విధితంత్రమునన్ .

వ॥ నాపుడు జనమేజయుం డిట్లను మహాత్మా! నరనారాయణా
శ్రమమ్మున కేతెంచి యచ్చరలు నారాయణుం బతిగా వరించి రని నుడి
వితి వాతందు పిదప నేమి యొసర్చె నక్కత విన వలతు ననిన సాత్య
వతేయుం డిట్లనియె. 33౯

ఆ॥ వె॥ శాప మీఁగ నెంచి చయ్యన నరుఁడు వా, రింప నుడిగి యాని
లింపవార, సతులఁ గాంచి స్థిత మెసంగ నారాయణుం, డాన
తిచ్చె మధుర మైనఫణితి. 3౪౦

క॥ కృతసంకల్పుఁడనగునా, కతివలతోఁబొందుఁ జెందుటర్హమె మీరల్
ప్రతి సెప్పక త్రిదివమ్మున, కతిరయమున నిప్పు డరుగుఁ డంగనలారా!

వ॥ మనోహరం బగునీశ్వంగారమునకు స్థాయిభావమ్ము రతి నాఁ
బరఁగు నయ్యది లేకున్న నే నెటు మి మ్మవలంబింతు మీపాటిబోటులకు
ఎరణీయుండ నగుటం జేసి నాభాగ్యస్వరూపము లనన్యసామాన్యంబులు

నాయందు దయ గలిగి వ్రతభంగంబు గాకుండ నిప్పటికిఁ జనుండు మీ
కోరినయట్లు యష్టావింశం బగుద్వాపరయుగమ్మునఁ బ్రవర్తించువాఁడ.

క॥ సురవాక్యం బొనరింపఁగ, నరుదెంతు ధరాతలమున కయ్యెడ మీరల్
నరపతితనూజలై నన్, వరియింతురు భార్య లగుచుఁ బరిపరిగతులన్

ప॥ అని యొప్పం జెప్పిన నయ్యచ్చరలు దివమ్మున కరిగి కలతె
ఱం గెఱింగించి శక్రునకు నభినమేత యగునూర్వశిఁ జూపిన సతండును
దల్లావణ్యమ్మున కచ్చెరు వంది మునులదైర్యమ్మునకు మెచ్చి వేనోళ్ల
సన్నతించె నరనారాయణులు నెప్పటియట్లు విహ్వలైగరిష్ఠులై యండి
రియ్యది వారిచరితం బని వఱియును. 388

క॥ వా రిరువురుఁ గృష్ణార్జునులై రమణ జనించి పుడమి కానందముచే
కూరఁగఁ జేసిరి భృగుశాపారంభము కారణముగ నవనీనాథా.

ప॥ నావును జనమేజయుండు మునీంద్రా! కృష్ణావతార చరిత్రం
బు విస్మరించి వచింపుము హరియును ననంతుండును నెరికిఁ బుత్రు
లట్టి దేవకీవసుదేవుఁ గంసుం డెట్లు బంధనాగారమ్మున నుంచె! మధుర
యం దుడయించినహరి గోకులమ్మునకు రానేల! కంసవధానంతరమ్మునఁ
గృష్ణుండు ద్వారకయందు వసియుంచుటకుఁ గతం బెయ్యది! 389

క॥ తనపితృర్జితదేశ, మ్మున నుండక యన్యదేశమున కేగుట యె

వ్వనికి ననర్హంబన న, య్యనిమిషవంద్యునకు నెట్లు లది తగుఁజెప్పుమా

ప॥ అదియునుంగాక ద్విజశాపమున యాదవకులంబు కూడఁ
టయ, గృష్ణనిర్యాణానంతరంబున నతనిభార్యలం దోచినదొంగలఁ
బాధుండు సంహరింపకుంటయు నక్కజంబయి కన్నట్టెడి. 390

క॥ గాంగేయుండును ద్రోణుం,డంగపతియు మొదలు వీరు లఱిభారదులై
క్రుంగఁజేసిరె!పుడమి, దొంగలభారం బొకింత దోడదె చెప్పుమా!

ప॥ మహాపతివ్రత లగుశ్రీకృష్ణనిభార్యల కిట్టిభంగపాటును వసు
దేవుండు పుత్రదుఃఖమ్మున మృతుండగుటయుఁ గృష్ణాశ్రీతు లగుపాండ
వులకుఁ గష్టమ్ములుదొడగుటయు మహాభాగ యగుద్రోణుని పడిన
బన్నంబు లట్లుండఁ దత్పుత్రు లశ్వద్ధానుచే నన్యాయముగ హతు
లగుటయు సౌభద్రుం డగునభిమన్యుండు బాల్యమ్మునన యధర్మయద్ధ

మునఁ దెగుటయు దేవకీతనయు లార్గురునుం గంఘనిచేఁ జగపఁ బడు
టయు నాకు మిక్కిలి వ్యసనం బొనంగెడి నిది యిట్లుండ. 3710

గీ॥ యాదవులు ప్రభాసమ్మున హతు లగుటయు, వారిపత్నులు దొంగల
బారిఁబడుట, యిట్లుండఁగ నాదినారాయణుండు, కృష్ణుఁ డుగ్ర
సేనునిసేవ కెట్లు లొప్పె. 3711

గీ॥ హర్షశోకాదికిములు లోకాధ్యుఁడైన,హరియు సామాన్యులంబోలెఁ
బొరయు పెట్లు?, చోరుభాతిని రుక్మిణీసుదతిఁ గొని ప, లాయనం
బొనరింప నేలా యశనికి. 3712

వ॥ మధురాపురమ్మునుండి హరి ద్వారక కేగుతటి వ్రజగోప
సం బొనర్చుచు నజ్ఞేయుం డగుట మెట్లు వినరింపు మని వెండియు. 3713

ఉ॥ పాముక సందియమ్ము లతిపారముగాఁ గనుపట్టుచుండు న
త్యాయతబుద్ధిఁ దీర్పఁ దగునట్టిమహాత్ముఁడ వీవు కోరఁగా
నాయెద గొంకెడున్ ద్రుపదనాథతనూజ నొకర్తు నేవురున్
జాయగ నెట్లు లొప్పిరి రసజ్ఞులు పాండవు లె గ్గెఱుంగరే. 3714

గీ॥ ధర్మమతులు సమర్థు లుద్ధతులు పాండవులు మహాత్ములు వా రెట్లు
కలికి నొక్క,రితఁ బశువ్రాయు లగుచు వరింప నెంచి, రియ్యదియు
ధర్మమేని నా కెఱుంగఁ జెప్పుము. 3715

గీ॥ దేవసముఁ డైనగాంగేయుఁ డేవిధమున, గోళగులచేతఁ గులవృద్ధి
గొనుట కొప్పె, నకట! యెట్లేని సంతాన మర్హ" మనుచుఁ, జెప్పా
ధర్మమ్ము లెంతకుత్సితము లనఘ. 3716

వ॥ నావుడు న్యాసుండిట్లనియె.

క॥ దేనికి కొమరుని చరితము, పావనము సమస్త లోక పాపాపహర్మున్
దేవశాస్త్రవ్యము మిగుల శుభావహ మద్దానిఁ బ్రీతి నాలింపు నృపా.

కృష్ణావతారకారణము.

క॥ ఒకనాఁడు పుడమిభారం,బుకతన స్వర్లోక మేగి పురపుర పొక్కన్
సకరుణుఁడై యింద్రుండు ధ,రకు గోరూపధర కాదరమ్మునఁబలికెన్.

గీ॥ నెట్టపంటగ శోకింప నీకు నేమి,వచ్చె? నావుడుఁ బుడమి యవ్వా
సవునకుఁ, గలతెఱుం గెఱిఁగించె నిక్కరణి దీన,వదనయై యశువు
లచాలు వఱద గాఁగ. 3:47

వ॥ సుకేంద్రా! దుఃఖకారణం బడుగు నీకు నే నే మని చెప్పు
దు జరాసంధుండును శిశుపాలుండును గంసుడును రుక్మియును నరకుం
డును సాల్వాండును గేశియు ధేనుకవత్సకులు మొదలగు దుర్మార్గులుకేవ
లాధర్మవర్తనులై పరస్పర ద్వేషమ్ము పూని చరించువారు వీరలభాగ
మ్ము నే సైరింప నోప నని నెంజియు. 3:50

చ॥ హరి కిటిసూపధారి యయి యక్కనకాక్షు నధించి నన్ సము
ద్ధగణ మొనర్చి నిల్పినవిధం బది నీవు నెఱుంగుదే కదా
మరల నిదొక్కబాధ సురమండలనాయక! భూరిదుఃఖమే
దురత తరంగరింగణపుమందుడుకుగను నెన్నిభంగులన్. 3:51

వ॥ హరి మున్నట్లొనర్చనినాఁడు పాతాళమ్మునకుం జని యీ భౌ
ధల కవిషయమనై సుఖముందుఁ గదా యని చింతించి మఱియును.

క॥ అష్టావింశయుగం బతి, దుష్టప్రచురమయి కడకఁ దో కెంచుఁ గట్టా!

శిష్టవిగర్హితు లగునా,కష్టాత్తులు నాకు భారకాదులు కారే. 3:53

ఆ॥ వె॥ భరము మోయఁ జాలఁబాతాళకమున కిప్పు పోవు దానఁ బే
ర్కపాలుపు మీఱ, నాసతిమ్ము భార మైన హరింపుము, తాళఁ
జాల నీకు డండ మిడుదు. 3:54

వ॥ నావుడు నిందుగ్రిండు నీభారమ్ము హరింప నే నెంతవాఁడ
బ్రహ్మలోకమ్మున కరిగెదేనిఁ జతురాసనుం డియ్యెడ నుపాయము
గల్పించు. 3:55

క॥ నీవెంట నేను వచ్చెద, దేవీ! యచ్చోటి కిపుడ తేరలిచుటయొ
ప్పేవిధినై నను నావిధి, నీనలవంత నెడఁ బాపు నిక్కం బసినన్.

వ॥ పుడమియు నియ్యకొన నిందుగ్రిం డాప నెనువెంట సరిగె
నంత దుఃఖాకాగ్రింత యగుధరణిం గాంచి చతురాసనుం డిట్లనియె
నీ వేకతమ్మున నిట్లు దుఃఖింతు నిన్నెవ్వఁడు పీడించె నావుడుఁ బుడమి
యిట్లనియె. 3:56

ఉ॥ చెప్పెడిదేమి నాకుఁ గలచేఁడు పితామహా! భార మాఁగఁగా
దెప్పర మాయె; నిఁకఁ జనుదెంచుఁగదా కలి; దాన భూపతుల్
తపవోదు రెల్లధర్మము లుదారగుణమ్మును మాని శౌర్యముల్
చొప్పడ సంచరింతు రిది చూడఁగ భారము గాక యుండునే. 32౨

క॥ ఈకలుషాత్ముల నెల్లర, నాకై వధియింపు మయ్య నానాసైన్యా
నీకముల కోపఁ జాల వ, రాకిని నే నెంత ప్రోవ రాదె మహాత్మా.

న॥ నావుడు విరించి యోదేవీ! నే నీకృతి కసమర్థుండ జగన్నా
థుం డగు శ్రీహరికడ కరుగఁ దగు నని యంచ నెక్కి సురపరివృతుం
డై ధర్మసహితమ్ముగ వైకుంఠమ్మున కరిగి సనాతనుం డగు నద్దేవు ని
ట్లని నుతించె. 32౦

ఉ॥ వేయిశిరమ్ములు మఱియు వేయికరమ్ములు వేయికన్ను లు
త్యాయతరీతి నొప్పుపరమాత్ముడ! యావదజాండసంతత
ధ్యేయుడ! వేదపూరుషుడ! దివ్యము నీమహిమంబు నీవ కా
వే యమరత్వ మిచ్చితివి విశ్వవిధాయక మాకు సత్కృప. 32౧

న॥ ఇట్లు సన్నతాదునాతనియెడఁ గరుణించి గరుడధ్వజుండు
ప్రసన్నుండై యందఱ వేర్వేఱఁ గుశలం బడిగి యాగమనకారణం బే
మనవుడు విరించి యిట్లనియె. 32౨

మ॥ ధర భారమ్ము సహింపఁ జాల నని వంశం బొందు మాకుడురు
ద్ధర మీ కార్యము న్వాపరాంతమున దుర్గర్హస్థితి భూభరో
ద్ధరణార్థం బవతార మెత్తుము నిరాతంకంబుగా భూసలిం
గరుణింపం దగదే యనాథులకు నీకన్న బదుల్ గల్గితే. 323

న॥ నావుడు నతం డిట్లను.

ఆ॥ వె॥ ఏను నీవు రుద్రుఁ డితరులు నమగులు, నస్వతంత్రులనుచు నరయు
మఱిల, జగము యోగమాయసంగతిగుణసూత్ర, కలిత మగుచు
నుండుఁ గంజసూతి. 32౪

న॥ ఆపి దా నెట్లొనర్చ నిచ్చగించు నట్లు చేయుదము మన
మందఱమును తద్వశగతులమ, అట్లుకానినాఁడు మున్న నేను మత్స్య
కచ్ఛపాదితుచ్ఛయోనుల జనింతునే యని వెండియు. 32౫

క॥ ఆర్యములు గానినింద్యపుఁ, దిర్యగోయనల జనింపఁ దివురుట సుఖతా
త్యర్యమొ పుణ్యమొ కీర్తియొ శౌర్యమొ భోగమొ మతేమి సార
స్యంబో. 32౬

వ॥ కిటిన్పసింహవామననూపమ్ములు ధరించుటకును నయ్యంబయ
నిమిత్తం బదియునుం గాక. 32౭

క॥ ఘనుఁ డగుజమదగ్నిమహా, మునికిఁ బరశురాముఁ డనఁగఁ బొడమి
స్రపతులన్, దునిమి తటాకంబులు గా, నొనరించితి రక్త మిదియు
నొకసుకృతంబే. 32౮

వ॥ మీఁద రాముఁడనై జటావల్కలంబులు ధరియించి దండ
కారణ్యమ్మునం దిరుగుచు నన్న పానాదులు లేమిఁ గృశించి రాజచిహ్నం
బులు విడిచి సిగ్గటి పాదచారనై గ్రుమ్మరుచు మాయాసిహితండ్లనై న
కతనఁ గాంచనమృగంబుకల తెఱం గెఱుంగకయొక్కయీరమ్మున నప్పు
డమిచూలిం ద్యజించి యరుగుడు నంత లక్ష్మణుఁడును గొండ్లొకసేపు
నకు వెన్నడి వచ్చె. 329

ఉ॥ పిమ్మట భిక్షుసూపమునఁ బేళలగాత్రిని నీత నెత్తి కొం
చమ్మెయి రావణుం డరిగె నంత లతాంగిని గాన కేను శో
కమ్ము గడ్గొనంగ నలకాననమెల్లను జూచి యేతడ
ర్థమ్మున మైత్రీఁ జేసితిఁగదా! రవిపుత్రునితోడ నారయన్. 3౩౦

శా॥ నాలిం జంపితి ధర్మబాహ్యముగ నాపై వాసరాసీక ము
ద్వేలంబై వెచువెంట రా దచుజులన్ దీండ్రింపఁగా లంక కా
భీలప్రియ నేగి యచ్చట నగంభీరుండనై నాగపా
శాలిం జిక్కితి సానుజుండ నయి; యన్యాధీనతల్ కూడు కే. 3౩౧
గీ॥ పాశములఁ జిక్కి చింతపాల్పడినయన్న, నమ్ములను మమ్ము విడిపించెఁ
దతబలుండు, గరుడుఁ; డప్పుడు నామదిఁ గలుగుచింత, యింత యని
చెప్ప శక్యమె యేరికేని. 3౩౨

సీ॥ రాజ్యమ్ము పోయె నరణ్యంబు గతి యాయె భార్యయు రక్కసుపా
లఁ బడియె, నతికిష్ట మగురణస్థితి పొసంగె నిఁకేమి సేయవారడ

వనమ్ముచెంత కనుచు, నప్పుడు తండ్రి గవ్వైనను నాకిడు ధనహి
నుడఁ బదాతి ననద నకట; యెంతటిధనికున కేనియు వనవాస
మతిభరం బగుఁ జెప్ప నలవి యగునె; గీ॥ మాదృశున కంచు క్షత్ర
ధర్మంబు విడిచి, బోయవడువున నవ్వనఁబునఁ జతుర్ధ, శాబ్దములు
వేఁగి మీఁద జయమ్ము గొంటి, పైనవశమున నాకు స్వాతంత్ర్య
మేది. 352

వ॥ మీఁద జానకిం గైకొని యయోధ్య కరిగి కొంతకాలమ్ము
సంసారసుఖంబు లనుభవించుచుఁ బ్రజలఁ బాలించుచున్నంత. 353

గీ॥ కడలుద్రొక్కినపడఁతిని విడువలేక, మరలఁ గైకొనె నితఁ డనుమా
టకోప, లేక విడిచితి సీత సుశ్లోక నటవి, నకట! లోకాపవాద కేమ
నఁగ వచ్చు. 354

క॥ పమ్మట నత్తరుణీవిర, హమ్మన సంప్రాప్తమయ్యె నతిదుఃఖ మ్మ
క్కొమ్మ రసాతలమునకరి, గెమ్మహి భేదించుకొనియొగిదనయంతఁ.

ఉ॥ ఏనును దమ్ములు బిడప నేగితి మొక్క మొగి నిలింపసం
స్థానము; నిట్టినాకుఁ బరతంత్రత గాక స్వతంత్రభావ మెం
దేనియుఁ గల్గు పెట్లు! విను మీవును రుద్రుఁడు నిట్టివారలే
జ్ఞానము లేమి మాయకు వశమ్ముగ నిమ్ముగ నుందు మెమ్మెయి.

వ॥ అని మఱియు నిట్లుచు.

ఉ॥ ఏమహానీయుమాయ మనకేరికి గోచర గాక యుండు ను
ద్దాముని శాంతుఁ డత్త్వమయుఁ దారకు నప్పరపూరుషుఁ గనఁ
లే “మహా” మంచు గర్వమున నిక్కడు మప్పరవస్తువాస్తవ
స్థేమము నాఁడు చూచితిమి దెప్పర మాగతి నీ వెఱుంగవే. 355

వ॥ అని సురల కిట్లనుఁ గల్పాదియందు సుధాసముద్రమ్మున
మణిద్వీపమ్మున రాసమండలమ్మున మాచే నదృష్టపూర్వయు నశ్శ్రీ
తచరయు నగుజగదంబ చూడం బడియె, సర్వకామప్రద యగు నా
పెఁ భజించిన మీమనోరథమ్ము సిద్ధించు ననవుడు బ్రహ్మాదు లాయం
బను మనమ్మున నిలిపి వేడికొనిన నాకె ప్రత్యక్షం బయ్యె. 356

క॥ పాశాంకుశధారిణియు జ,పాశంకాకరణకాంతిపాటవకలనా
పేశలగాత్రియు నగుజగ,దీశానిం గాంచి యమరు లెనసినభక్తి.

వ॥ ఇట్లు నుతించిరి.

ఆ॥ వె॥ తలఁప నూర్ణనాభివలనఁ దంతువులు వి,భావసునివలన నపారగ
తి స్ఫు, లింగములునుబొడములీలగా, నీజగ మెచటఁ బుట్టునాపె
కెఱఁగవలదె. ౩౯౧

— దేవీస్తు

క॥ ఏమాయాశక్తికి లో,నై మను నఖిలప్రపంచ మాభువనేశా
నీమహిమనెన్నఁ దర మా,నే మానుల కైన మఱియు నెవ్వరికైన

వ॥ అని పెక్కుభంగుల నుతియించి తల్లీ! కంసాదిదుష్టులచే
జగం బెంతయుఁ బీడింపఁ బడుకతనఁ దద్భారం బోర్వక పుడమి నిన్ను
శరణంబు వేఁడెడి, హరిహరాదుల కసాధ్యు లగురక్కసులు నీచే సాధిం
ప నగుదురు కావునఁ దత్సంహారంబొనరించి భారంబు దీర్చు మనవుడు
నిందుగ్రిండిట్లనియె. ౩౯౨

ఉ॥ ఏరును శక్తిశూన్య లయి యెప్పనిఁ జేయఁగ లేరు బ్రహ్మకు
భారతి లచ్చి విష్ణునకుఁ బార్వతి శూలికి నుంటఁజేసి వీ
రారయ నాత్మకార్యములయందు సమర్థులు తత్సహాయతా
ధారము లేమి వీరు ప్రభుతాగతికిఁ దగువార లాదురే. ౩౯౩

వ॥ హరి యిట్లనియె.

గీ॥ నీదుకళ మాకు నొక్కింత నెగడదేని, నేము ముగుర మశక్తుల మిం
త నిజము, నీవు తో డింతయును లేక నిఖిలకృతుల, యందు ధా
రాళగతి నూని యుందు వంబ. ౩౯౪

వ॥ నావుడు జగజంబ సంతుష్టయై సురలంగాంచి యాగమనకా
రణం బేమనవును వార లిట్లనిరి. ౩౯౫

క॥ భూపాలకు లెల్లరుఁ గడుఁ, బాపాత్మతఁ దన్నుఁ గస్తి పడఁ జేయఁగ
నయ్యాపద కోపక భార,వ్యాపృతయై పుడమి వగచు నరయుముతల్లీ

వ॥ తద్భారంబు దీర్చుటయ మాకభిమతం బని వెండియు,

సీ॥ దాసవకోట్లతో దర్పించి యెదిరినమహిషాసుకుని చూపు మాప
లేదో, శుంభనిశుంభుల గాంభీర్య మెడలించి రక్షబీజుని నేల రా
య లేదో, చండముండాది రాక్షసుల నుక్కడఁగించి ధూమ్రలోచ
నుతల ద్రుంచ లేదో, దుర్ముఖదుస్సహదులఁ దునుమాడి కరాళు
నంతకపురిఁ దోల లేదో; గీ॥ జనని నీచేతఁ బ్రెచ్చినదనుజు లెంద,
తో వచింపఁగఁ దరమె భూదేవి భార, మును హరింపఁగదమ్మ మా
మ్రొక్కులను గ్ర, హింపఁగదవమ్మ నీకన్న నెఱుఁగమమ్మ. ౩౯౮

క॥ నావుడు జగదంబ మొగం, బావిర్భూతస్త్రిశోదయంబుగఁ బలికె
దేవతలతో నదభ్రశు,భావహకాలాభ్రగర్జితాచ్ఛటి చెలఁగె. ౩౯౯

గీ॥ అలజరాసంధముఖ్యుల నన్యదుష్ట, నరపతుల నందఱ హరింప నా
మనమ్ము, నందు యోజించి యుంచితి నమరులెల్లఁ, బుడమిఁ బు
ట్టుండు స్వస్వాంశముల రయమున. ౪౦౦

గీ॥ యాదవకులమ్మునను బుట్టు ననఘుఁడైన, కశ్యపుఁడు వసుదేవుఁడై
కాంతతోడఁ, బొడము భృగుశాపమున విష్ణువును నతనికి, బుత్రుఁ
డై యేను నందునిపుత్రి నగుదు. ౪౦౧

క॥ నందునకు యశోదకు నే, నందనినై పొడమి యొకఁ డనఁగనేల పొసం
గందగునన్నికృతుల నా, నందముమై నిర్వహింతు నవనవగతులన్. ౪౦౨

గీ॥ బంధనాగారగతుఁ డగుపద్మనేత్రు, గోకులమ్మున కనిపెద గూఢవృత్తి
దేవకీగర్భగతు శేషుఁ దిగిచి రోహి, ణీలతాతన్వికడుపున నిలుపు
దాన. ౪౦౩

క॥ బలరామకృష్ణు లిద్దఱు, సలయక మచ్ఛక్తియుక్తు లగుకతన దురా,
త్తులద్వాపరాంతమున ని, శ్చలగతి భూపతుల నెల్లఁ జంపుదు
రెలమిన్. ౪౦౪

గీ॥ ఇంద్రునింశమ్మునన్ జనియించు నర్జు, నుం డతఁడు మాపునరవర
మండలంబు, యముఁ డనిలుఁ డశ్వినులు కారణముగ భర్త, జు
దును భీముండుఁ గవలును బొడమఁ గలరు. ౪౦౫

వ॥ వీరును వన్వంశసంభూతుం డగుభీష్ముండును దుష్టహరణంబు విశేషించి యొసర్తు రింతేల వీరు నిమిత్తమాత్రులుగా నిఖిలంబు నేన నిర్వహింతు మీరు మీమీపొందుపట్ల కరుగుం డని మఱియును.

ఉ॥ క్షత్రియజాతినెల్లఁ బెలుచన్ హరియింతు రణావనిన్ గురు
క్షేత్రమునన్ దమంతన నశింతురు యాదవులున్ క్షణమ్మునం
జితగతిన్ బ్రభాసమునఁ జేటగుతృప్తయ నోర్వలేమియున్
ధాతృనిదేశమున్ ధరణిదైనతశాపము నేకమై తగన్, ౪౮౭

క॥ పిమ్మటఁ గృష్ణుండును దేహమ్ము విడుచు శాపకలన నశులసురలు! మీ రిమ్మెయి గోకులమున మధు,రమ్మహిళలతో జనింప రమణన్ జనుఁడి.

వ॥ అని యాసతిచ్చి యోగమాయాహుని యశునజ్జననియుఁ గనుమొఱుగినంత నమరులు స్వస్థానమ్మున కరిగిరి ధర సర్వసస్యోపేత యె సుస్థిరమ్ముగ నుండఁ బ్రజలెల్లరు సుఖులైరి ద్విజులును మునులును సంతృప్తాంతరంగులై స్వధర్తనిర్వహణంబున జాగరూకులై యుండ్గిరి.

క॥ విను జనమేజయ! యదుకుల,మున సరసిజలోచనుండుపొడమునిమిత్తం బనివార్గం బగుశాపంబును మాయాబలముక్షీతినముద్ధరణంబున్ గీ॥ ఎల్లరకు నెల్లశక్తుల నేపరాంబ, గలుగఁగాఁడేయు నాశక్తిబలము కలిమిఁ, గలిగె విష్ణువునకు గర్భకప్తమింక, నితరు నీమాయ దాఁటు రేమొ చెపుము. ౪౮౮

వ॥ రామావతారమ్మున సతనిమునుపడ్డ బన్నములు విని యుం టివికదా! వేయనేల! యోగీంద్రులును “నేను నాయది” యను మహా పాశమ్మునఁ దవులుకొని తన్నివృత్తికై యాజగజ్జనని నారాధింతురు.

క॥ లవలేశమేని నరుఁ డే, భువనేశ్వరి భక్తికలనఁ బొగడిన ముక్తి స్థవిరతఁ గాంచునొ యాపెవి,భన మేరికినేని వినుతిపాత్రము కాదే

వ॥ విద్యయు సవిద్యయు నని యప్పరశక్తికి రెండు రూపమ్ము లు గలవు. విద్యకతమున ముక్తియు సవిద్యకతమున బంధమ్మును గలుగు నని యెఱుంగునది. ౪౮౯

క॥ అవతారము లన్నియు న, య్యవిద్యచే యంత్రితమ్ము లగుకత
మున విష్ణువు తత్తద్బంధనములఁ, దవిలి సుఖాసుఖము లనుగతము
లుగ మెలఁగున్. రంగి

క॥ హరిగాని హరుఁడు గానీ, సరసిజసంభవుఁడు గాని చంద్రార్కసురే
శ్వరధనదయమధనంజయ, వరుణాదులు గాని యెఱుఁగు పరతం
తులుగాన్. రంగె

వ॥ మఱియు పసిష్టవామదేవ సనకసనందనాదిమహామును లం
దలును దద్వశులకా యెఱుంగుము. రంగి

గీ॥ హర్షశోకాది భావమ్ము లమరుచుండు, దేహ మున్నంతదనుక సం
దేహమేల, సురల నమరు లటంచు నిర్జరు లటంచు, బల్కుదురు
కొందఁ జది సరిపడునె యెందు. రంగు

గీ॥ ఆయు వధికంబు నల్పంబు నగుటదక్క, బ్రహ్మ మొదలుగ మశకం
బు పారముగ స,మానగతి నొప్పు మరణ; మమరు లనంగ, నిర్జరు
లనంగ నెన్వ రోస్మపవరేణ్య. రం

క॥ జననము మరణము ననునివి, జనవర! చక్రక్రమంబుచందంబున నొ
ప్పు నొకనికిని శాశ్వతమనఁ,జనునే!మాయాకృతంబు సకలంబరయన్

వ॥ అమ్మాయ యెంతదనుక నలవడు సందాఁక నెవ్వండును
ముక్తుండు గా నేరఁ దుత్పత్తికాలమ్మునఁ బుట్టువెట్లుగు నట్లు నాశకాల
మ్మున యథాక్రమంబుగ సందఱకును నాశం బొదవు నిట్లుండ. రం

గీ॥ ఎవ్వఁడు నిమిత్తమాత్రమై యెవనిఁ జంపు,నతనిఁ దత్కర్తగా లో
కు లాదు విధివ,శ మ్మని యెఱుంగఁ జాలరు సౌఖ్యమేని, గష్టమే
నియు నొక్కఁ డీఁ గలుగు పెట్లు. రం

ఉ॥ అందఱకున్ సుఖప్రదు లటంచు వచించెడిసూర్యచంద్రు లే
కుందును జెంద రేమొ కనుఁగొమ్ము దినేంద్రునిపుత్రుఁ డిస్సిరో!
మందుఁడు చంద్రుఁ డంకమునమ్మిగ్గు క్షయామయబాధఁ జెందు నే
మందు! విధి ప్రచారము మహాత్ములకేనియు దాటరాదు గా.

ఉ॥ వేదములన్ రచించినవివేకి చతుర్ముఖుఁ డాతఁ డాత్మదా
యాద సరస్వతిం గని స్మరాతురుఁ డయ్యె హరుండు దక్ష దా

యాద మృతింగనంగ మదనాగ్నికేఁ ధాళఁగలేక సూర్యదా
 యాదజలమ్మునం బడఁగ నానది నల్లవడెన్ దదాదిగన్, ౪౨౧
 వ॥ ఆతం డొక్కనాఁడు క్రీడాసక్తుండై నగ్నభావమ్మున భృగు
 వనమ్మున కరిగిన నమ్మునీంద్రుండు కనలి నిర్లజ్జుండ వగునీలింగంబు
 పతితం బయ్యెడు మని శపించెఁ బడంపడి యతండు దానవనిర్మితం
 బగునమృతవాపీరసంబు పానంబు చేసె నిదియిట్లుండ నింద్రుండు వృష
 రూపమ్మున నొకభూపతికి నొక్కెడ వాహనంబయ్యె మఱియు. ౪౨౨
 క॥ పరమపురుషుడట! హరియట!, కరము వివేకంబు గల్గుఘనుడౌ
 నట! బం, గరుమృగమునిజం బెఱుఁగక, త్వరపడి యద్దాని వెంటఁ
 దవులుట తగవే. ౪౨౩

క॥ మాయాబల మేరికి దుర్, జ్ఞేయం బక్కతనఁ గాదె శ్రీరాముఁడు
 కామాయత్తుండై సతిఁ గో,ల్పోయిఁ యడుగఁదొడఁగె వృక్షముల
 నవ్వనిలో. ౪౨౪

ఆ॥ వె॥ నాదు భార్య జనకనందిని సౌందర్య, నిధి సుశీల సీతి నిరుపమా
 న, నెవ్వఁ డపహరించె నేయెడ కరిగెఁ జెప్పంగరాదె పాదపమ్ము
 లార. ౪౨౫

ఉ॥ తమ్ముడ లక్ష్మణా! యవితథమ్ముగఁ బ్రాణములం ద్యజింతు నే
 నిమ్మెయి నీవు నట్ల త్యజియింతువు నీయనుజుండునుం ద్యజిం
 చు మృతతల్లులుం దెగుట చోద్యమె కైకయు నాపెపుత్రుఁడున్
 సమ్మదలీల రాజ్యమును సల్పుదు రక్కట! సీత పోయెనే. ౪౨౬

ఉ॥ రాగదవే మృగాక్షి! నను రంజనసేయఁగదే లతాంగి! నా
 రాగ మెఱుంగవే తరుణి! రాముడ గానటవే నెలంత! వే
 వేగ నను గ్రహింపఁగదవే మదవేల్లితడంతిగామినీ!
 యీగతి నన్ ద్యజింపఁదగవే నగవే యిది నీకు మానినీ! ౪౨౭

గీ॥ నిన్ను విడనాడి బ్రతుకంగ నేర నంచు, నీ వెఱుంగవె నీయెడ నేమి
 లోప, మాచరించితిఁ ద్వదధీను సరసి నన్ను, దీను నోదార్ప నిట
 కరుదేరఁ దగదె. ౪౨౮

ఉ॥ ఈగతి నవ్వనాంతరమునెల్లను జూచి ధరాత్మసంభవన్
దాఁ గనలేక సర్వజనతాగతి యారఘురామమూరి వే
వేగఁ గపింద్రునిన్ శరణు వేడి తదీయసహాయతన్ రయం
బాగతి వార్ధిఁ గట్టి రణమందు జయించె నవధ్యు రావణున్ ౪౩౩

ఉ॥ రావణకుంభకర్ణు లనురాక్షసవీరులఁ జంపి జానకిన్
బావనశీలఁ జూచి యలపాతకుఁ బొందితి వంచుఁ బల్కె నా
రా! విధి సర్వముం దెలియునట్టి మహాత్మున కెంత వచ్చెఁ ద
ద్భావ మెఱింగి తా నిడియెఁ బావకళోధ ధరాత్మజాతయున్.

క॥ పిమ్మట నవ్వనితం గొని, సమ్మదమున నుండె రామచంద్రుఁడుమా
యన్, సామ్మసిలి యిట్టు లవతా, రమ్మల విష్ణుండు మిగుల భ్రాంతిం
బొరయున్ ౪౩౪

క॥ విను శ్రీకృష్ణనిచరితం, బును వచియించెదను నతనిపుట్టువునకునో
జనమేజయనరవర య, య్యనిమిషకార్యంబ ముఖ్య మగుఫలము
సుమీ. ౪౩౬

శా॥ కాళిందీపులినమ్మనన్ విపులశాఖాశోభివృక్షావళీ
హేలాంశోలత నొప్పిడి స్త్యధువనం బిందిందిరానందమై
కాలాభీలబలాధికుండు లవణాఖ్యాకుండు నాజస్త్వదు
శ్శీలుం డమ్మఘపుత్రుఁ డవ్వనమునన్ జేయు న్నివాసంబొగిన్. ౪౩౭

మ॥ ధరణీదేవుల బాధ పెట్టుదు నితాంతమ్మున్ వరప్రాప్తదు
ర్భరగర్వమ్మున నిక్కున ద్దనుజ సత్త్రిణుండు శత్రుఘ్నుఁ డు
ద్ధరుఁడై త్రైల్లంగ నేసి యవ్వనమునందున్ బట్టణ మ్మొక్కఁడున్
ధరణీరత్నము నాఁగఁ గట్టె మధురానామంబు చెన్నారంగన్.

వ॥ అమ్మఘరాపురమ్మునకుఁ బదంపడి తనపుత్రులఁ బుష్కరా
క్షుల నిరువుర నొడయలుఁగ జేసి యరుగుడుఁ గొండొకకాలమ్మునకుఁ
దద్వంశంబు క్షయం బగుకతన నపవరి యాదవులకువశమయ్యె. ౪౩౮

గీ॥ ముక్తిదం బగునప్పురమ్మును యయాతి, తనయుఁ డగుశూరనేనుఁ
డుద్ధతబలాధ్యుఁ, జేలు నతనికిఁ బుత్రుఁడై యెనఁగెఁ గశ్యపుఁడు
వరుణశాపమునఁ జేసి భూవరేణు. ౪౪౦

వ॥ అతండు వైశ్యవర్తనుండగుకతన నమ్మధురాపురంబు మధు
వంశసంభవుం డగునుగ్రీసేనుం డేలుచుండె నతనికొమరుండు కంసుండు
కశ్యపుభార్య యగునదితి దేవకతనూజయై దేవకినాఁ బరఁగి కశ్యపాం
శంబున జనియించినవసుదేవునకు భార్యయయ్యె. రరగ

క॥ దేవకుఁడు దేవకిని, వసుదేవున కిడి పెండ్లి చేసె దేవహితముగా
నావేళ సంబరమున, నావిర్భవ మందె నిట్లు లబ్ధపుఁబలుకుల్.

క॥ విను మీ దేవకి కుదయిం, చినసంతానమున మిగులఁ జేవం దగువాఁ
డెనిమిదవకొమరుఁడతడు,నినుఁదునుముంజుముకఁస! నిర్జరహితుఁడై

వ॥ అనునయ్యాకాశవాఃశిషలుకులకుఁ దలరి కంసుండు చింతా
క్రాంతుండై తనమరణం బిక్కొమలిం జంపినఁ దప్ప నని యట్లునరింప
నుంకించి నిజాంతర్గతంబున. రరర

గీ॥ చెలియ లుత్తమురాలు నాచేయు మన్న,నలకుఁదగుఁ గాని యిబ్బిగి
వలుకులకును, దగునె యని కొంత యోజించి తనమరణము, కన్న
నొక్కింత యిది లెస్స గాదె యనుచు రరగి

క॥ కాయము గలిగినఁ బాపము, ప్రాయశ్చిత్తముననై నఁ బాయం దగు
నా,త్తీయశరీరము పాపో, పాయంబుననై న నిలుపఁ బాడియకాదే.
వ॥ అని నిశ్చయించి.

ఆ॥ వె॥ ఎల్ల వారుఁ జూచి యిది యేమి యనుచు నాశ్చర్య మంద రయ
మెసంగఁ గత్తి, కరమునం దమర్చి కడఁగి యద్దేవకీకొప్పు వట్టెఁ
బెండ్లి కూతు రనక. రరర

గీ॥ చెలియలఁట!యించు కేనియఁజెట్టవలఁచి, యెఱుఁగదఁట! కంసునకుఁ
జేతు లెట్లువచ్చె, గడగడ వడంకునక్క న్నెగళము నలుకఁ, గఠిన
చిత్తుల కెక్కడఁ గరుణ గలదు. రరర

మ॥ కరవాలమ్మున నిట్లు లాపెగళమున్ ఖండించునాలోన నా
తుకుఁడై యవ్వసుదేవుఁ డడ్డపడియెన్ దోడ్తోన తత్పక్షసు
స్తిరు లొయాదవవీగులెల్ల “నకటా! చింతింపు మెందేని యి
క్కరణి జేయుదురే దురాత్మ! యని సంగ్రామాభిముఖ్యమ్మునన్.

వ॥ తలపడి హాహాకారమ్ము లొనర్చుచుఁ బోరాడునయ్యెడఁ
గంసుం డబ్బాలిక విడిచి వారల మార్గొనియె నంత సంగరం బభంగు
రం బగుడు వృద్ధులెల్లరుఁ గంసు వారించి యనునయించి యిట్లనిరి.

చ॥ లలన వధించు టన్న మొదలన్ గడుఁ బాతక మంతఁబోక నీ
చెలియలు పెండ్లి కూఁతు రొకచెట్ట యెఱుంగదు నీకు నెంతయుం
డలఁపఁగ మాననీయ యిటు చారుణకృత్య మొనర్చఁ జెల్లునే
జెలియలిఁ జంపుదుర్జతులు శ్రేయముఁ జెందుట యెందుఁగందుమే.

ఉ॥ అంబరవాణివాక్య మిది యంచుఁ డలంపకు మెవ్వఁడో యస
త్యంబునకుం డలంకక వృథా వసుదేవునియిల్లు గూల్పు నీ
కుం బహుదుర్యశంబు నొడఁగూర్చఁగ మాయలమారియె యిటుల్
పంబినయింద్రజాల మిది పాటిగఁ జూతు రటయ్య ధీనిధుల్ రగి॥

వ॥ అవశ్యమ్మునుఁ గాఁడగుకార్యమ్ములు కాక దీర వొకవేళ నిది
నిక్కంబుగ సంబరవాణి య పల్కిన నీకుం డప్పింప నచ్చునే యని బహు
భంగులఁ జెప్పినఁ గంసుండునుఁ జేయునది లేక మిన్నకున్న వసుదేవుం
డతని కిట్లనియె. రగి॥

చ॥ తలఁకకు మిదలన్ విసఁగఁ దథ్యముగాఁ బ్రతినన్ బొనర్తు నీ
లలనకుఁ బుట్టి నట్టిశిశులన్ దగ నీ కిడువాడఁ దత్తుణం
బలమి హరింపు మిట్టి మరియాదకుఁ దప్పితినేని నాదుపూ
ర్వులు నరకాలయంబునకుఁ బోయెడివార లటంచుఁ బల్కినన్.

క॥ వసుదేవుఁ డాడి తప్పఁడు, వసుధాస్థలి గుంగినన్ విభావసుఁ డంతా
ద్రినమీపమ్మునఁ బొడమిన, నసత్య మిది గాదటంచు నందఱుఁ గంసున్

వ॥ తల విడిచి యొప్పించిన నతం డతనివాక్యమ్ములు విశ్వసించి
గతక్రోధుండై మిన్నకుండె వసుదేవుండు భార్యతోడఁ దనగృహమ్మున
కరిగి నిర్భయుండై యుండె. రగి॥

క॥ పిమ్మట నద్దేవకి గ, ర్భమ్మును ధరియించి పూర్ణభరణముపేత, త్వమ్మ
డరఁ గనియెఁ గొమరున్, గమనివిలుకానికన్న ఘనుఁ డగువానిన్.

— దేవకీసుతవధ. —

వ॥ అంత వసుదేవుండు దేవకిం గాంచి తనప్రతి నెఱపం దలఁ
చి యిట్లనియె. ౪౫౮

క॥ వనితా! యీబాలునిఁ గం, నునిచేఁ జంపింతు ననుచు శోకింపకు మె
వ్వనివశ మగుఁ బ్రార్థి, మ్మును దాటఁగ ననుడు నిట్లు పొలఁతి
వచించెన్. ౪౫౯

క॥ తనదుపురాకృతకర్త, బునకుం దీర్ఘాటనంబు మొద లగుసుకృత
మ్మున నాశమబ్బకుండునె, వినమే ధర్మనిధులై నసెద్దలనలుకల్.

క॥ గురుతల్పగుండు కనకము, హరియించినవాఁడు బ్రహ్మహంతయు మ
ద్యా, దరుఁడును బండ్రెండేమిలు, కరము వ్రతం బెనసి శుద్ధి గాంచు
ట వినమే. ౪౬౦

క॥ మనువు మొదలుగాఁ గలిగిన, మునులెల్లను జెప్ప ధర్మములు నమ్ము
లె! శా, స్త్రీనియతిఁ బ్రాయశ్చిత్త, మ్ముచు బొనరుచునరుఁడు పాప
ముక్తుడ కాడే. ౪౬౧

చ॥ అగునది కాక తీర దను టంత వినేకము కాదు యత్న మొ
ప్పగుగతిఁ జేసి తత్ఫలము నందుట కానమె! యిట్లు కానిచో
సిగమములున్ మఖిమ్ములు ముసిప్రవరుల్ పరమావధమ్ము లా
దిగ నఖిలం బసత్య మ మదిన్ దలపోయు ముపాయ మిత్తఁజీన్.

క॥ కేవలదైవాధీనత, భానమ్మున నెంచి చిన్ని పాపని విడువం,
గానచ్చునె ధర్మ మ్మగు, త్రోవన్ బ్రదికింపు మింత దుందుశుకేలా.

ప॥ నావుడు వసుదేవుండిట్లను.

క॥ లలనరొ! యత్నం బొనరువ, వలె నను టొప్పితిని దైవవశ మగు య
త్నం, బులఘల మని యెఱుఁగుము కే, వలయత్నము వలన ఫలము
వడయుట కలదే. ౪౬౨

వ॥ ఈసంసారమ్మున సంచితప్రార్థవర్తమానభేదమ్మునఁ గర్మంబు
మూడుతెఱంగు లందు సంచితవర్తమానంబులకుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు
నివర్తకం బగుఁ గాని ప్రార్థంబునకుఁ గానేరదు జీవుండు పూర్వదే
హంబు విడిచి శుభాశుభకర్మానుసారంబుగ దివ్యదేహం బొందె

యాతనాదేహం బొండె ధరియించి స్వర్గనరకమ్ముల ననుభవించి పదం
వడి మరలఁ బుట్టునమయమ్మునఁ గర్మబద్ధుడై జనియించి ప్రారబ్ధం బను
భవించుఁ గావున నిబ్బాలుం డవశ్యమ్మును గంసున కీఁ దగువాఁ డని
మఱియును. ౪౬౬

క॥ ఆరయ నసార మగునం,సారమ్మున సత్య మొకటి సార మ్మగు నె
వ్వా రద్ధానిఁ ద్యజింతురు, వారల జీవచ్ఛవములు వనరుహనయనా
వ॥ కష్టసుఖమ్ములు లెక్కింపక సత్యమ్మునఁ బ్రవర్తించువారలకుఁ
గ్రామమ్మున శుభమ్ములు చేకులు నిక్కం బింత యెఱింగి యిబ్బాలునిఁ
గంసున కిడ సమ్మతింపు మనవుకు దేవకి శోకసంతప్తయై వేపమానయ
గుచుఁ గొమరుని వసుదేవున కిచ్చిన నతండు కంసుసదనమ్మునకుం జను
సనుయంబున. ౪౬౭

క॥ బాలకునిఁ గేలఁ గొని చింతాశ్రమము లేక కంసుదరికరిగెడి స
చ్చీలుని వసుదేవునిఁ, గని వాలాయము మెచ్చి రెల్ల పౌరులు నధిపా
క॥ ఇతఁడ మహాత్ముఁడు సత్యం,బితనియధీనంబు సఫల మీతనిజన్మం
బితనికి నితకుం కెన్నఁగ,శతాంశ మంతరము సత్యసమమొకఁడున్న
క॥ ఒడలితడియైన నాఱసి,కొడుకుం గంసునకు ఘాతుకున కిడుటకు నీ
తఁడు తడఁబడఁ డక్కట! యెక్కడనేనియు నింతసత్యకర్మ లుగలరే
వ॥ పదంపడి వసుదేవుండు కంసునకు బాలకు నిచ్చిన నతం డతని
ధైర్యమునకును సత్యమ్మునకును మెచ్చి నా కీబాలుండు మారకుండు
గాఁ డఁప్రమగర్భిం” బని కదా యంబరవాణి వచియించె నిర్నిమిత్తం
బుగ వీని వధింపనేల; గృహమ్మున కరిగి వీనిం బోషించుకొమ్ము నావుడు
వసుదేవుం డట్లొనరించెఁ బిమ్మటఁ గంసుండు మంతుల కీయుదంతంబు
చెప్పిన వారును లెస్సచేసితి నని సంతసించి యాత్మగృహముల కరిగిరి.
అ॥ వె॥ అంత సతనికడకు నరుదెంచె నారదుం,డమ్మునీందునకుఁ గ్రామ
మ్ముగఁ దగ, సర్వ పాద్యకృతులనర్పించి వచ్చిన, కారణంబు
నడుగఁగా నతండు. ౪౭౩

మ॥ పలికెం జిర్నగ వొప్పఁ గంస! వినుమీ బ్రహ్మాదు లెల్ల దగ్గ
గలయం జేరి నినున్ హరించుటకునె కంబాక్షునిన్ దేవకీ

తలుసీపుత్రునిఁగా నొనర్త మని మంత్రం బాచరింపంగ నే
నెలమిన్ వింటి శిశున్ వధింప వకటా! యేమందు నీతెల్వికి.

వ! నావుడుఁ గంసుం డప్తమగర్భంబ మన్మృతికిం గారణంబని
యాకాశవాణినుడివెఁ బ్రథము వధింప నేల!యన నారదుం డిట్లనియె.

మ॥ అరయన్ జాలవు దేవతల్ మిగుల మాయాకోవిదుల్ శత్రువున్
బరిమార్పం దగుఁగాని యల్పుఁ డనుచున్ బాటింపఁగారాదు త్వ
న్దరణం బప్తమగర్భజాతవశ మైనన్ నక్కువారేడ్లు రొం
డొరులం గూడి సహాయు లైన భరమానో!కాదో!యాహింపుమా

వ॥ అని యతం డరిగె సంతఁ గంసుండు మరల బాలకు రప్పించి
యొకపాపాణమ్మునం బడ నైచి సుఖం బుండె నావుడు జనమేజయుండు
దుఃఖాక్రాంతుండై యిట్లనియె. ౪౨౨

ఉ॥ పుట్టినతోడనే మరణముం గన నాశిశు వంతలోనఁ దాఁ
గట్టిన పాప మేది! మునికాంతుఁడు నారదుఁ డిట్టిపాపనం
ఘట్టనకుం దలంక కిటు కంసునిఁ దాఁ బురికొల్పనేల? యె
ప్పట్టునఁ గర్త, కారయిత, పాపమునన్ సమభాక్కు లేకదా. ౪౨౩

వ॥ నావుడు వ్యాసుండిట్లనియె.

ఉ॥ అమ్ముని సత్యవాది కలహప్రియుఁ డంతియకాని దీనఁ బా
పమ్ము గణింప లే దనుచుఁ బల్కుఁగ రాదు నరేంద్ర! బాలప
ట్క మ్మిటు కంసుచేత మృతిఁ గాంచెను శాపము కారణమ్ముగా
బమ్మకునైనఁ గర్త పరిపాకము మిన్నక పోవ నేర్చునే. ౪౨౪

వ॥ స్వాయంభువమన్వంతరమ్మున మరీచికి నూర్ణ యనుభార్య
యం దాన్వరు పుత్రులు గలిగిరి వారు కొండ్లొక కాలమ్మునఁ గొమిరె
యగుసర్వస్వతిం గవియ నుంకించిన విరించిం గాంచి పరిహసిండుడు సతం
డలిగిఁదై త్యయోనిం బుట్టుండని శపించిన నాషడ్గర్భులును కాలనేమికి
సుతులై రెండవజన్మమున హిరణ్యకశిపునకుం బుట్టి విజ్ఞానంబుకతన
విరించిగుఱించి తపం బొనరించుటయు. ౪౨౫

గీ॥ అతఁడు ప్రత్యక్షమై వారి కనియె నాఁడూ, కోపయక్తుఁడనై మీకు
శాపమిచ్చి, తిని భవత్తప మిష్ట నామనము గరఁచె, వర మొసంగెద
నన గడ్డు లరసి యతని. ర౫౧

క॥ వర మిడఁగ నీకు నిచ్చ య,మరిన నమరదనుజసిద్ధమానవులు మముం
బొరయింపలేమి మొసఁగుము, స్థిరజీవుల మగుదు మనుడుఁ జెచ్చెర
నొసఁగెన్. ర౫౨

వ॥ అంత హిరణ్యకశిపుండు కొమరులం గాంచి “నన్ను విడిచి
మీరు చతురాననుం గుఱిచి తప మ్మొనరించి వరంబు వడసి యవమా
నించితిరి కావున మీరు నాకడ నుండఁ దగరు పాతాళమ్మునకుం బోయి
యెల్లవేళ నిద్రాధీనులై చిరముండి పదంపడి దేవకీగర్భమ్మునం బుట్టునది.

క॥ నెనుకటిజన్మమ్మున మీ, జనకుం డగుకాలనేమి జనియించును గం
సునిసూపము గొని యాతఁడ, జనియించిన యష్ట మిమ్ముఁ జంపెడు
మనుచున్. ర౫౩

వ॥ శాపం బొసంగె నది కారణంబుగ షడ్గర్భులు దేవకి కుద
యించి కంసునిచేఁ జచ్చిరని మఱియు నిట్లనియె. ర౫౪

గీ॥ కంసుచెలియలు సప్తమగర్భ మంతఁ, దాల్చె శేషాంశమున దానిఁ
దారుమా రొ, నర్చె నయ్యోగమాయ జనంబు లాపె, గర్భ మెడలె
నటంచు విక్లాంతు లైరి. ర౫౫

వ॥ కంసుఁడును నైదవమానమ్మున దేవకికి గర్భపాతంబొనవె నను
మాట విని సంతసించె నాశిశువును రోహిణీగర్భమ్మున వృద్ధిఁ బొందు
చుండె నంత దేవకియు మరలఁ జూలు దాల్చె. ర౫౬

క॥ ఎనిమిదవగర్భమున స, త్వనిధి సరోజాక్షుఁ డెలమి ధరణీభారం
బును దీర్చి దేవకార్యం, బొనరింప నసించె సంతతోజ్జ్వలదీప్తిన్.

వ॥ అట్లు దేవత లందఱును దమతమయంశమ్ముల నుద్భవించి
రీతెఱంగు సంక్షేపమ్ముగ నాలింపుము. ర౫౭

క॥ వసుదేవుఁడు కశ్యపుఁ డ, వ్యసుదేవునిభార్య యదితి పార్థివ! శేషాం
శసముద్భూతుఁడు బలరా,మసమాహ్వయుఁ డింక నొక్క మర్త్యము
వినుమీ. ర౫౮

క॥ నరుఁడును నారాయణుఁడును, నరయఁగ ధర్మునికుమారు లని తెల్పితి
న, న్నరుఁ డర్జునుఁడై పుట్టె, న్నరవర! కృష్ణుఁ డయి పుట్టె నారాయ
ణుఁడుకొ.

౪౯౦

వ॥ మఱియు ధర్మాంశమ్మున విదురయుధిష్ఠిగులును ననిలాంశ
మ్మున భీముండును నశ్వినులయంశమ్మున నకులసహదేవులును సూర్యాం
శమ్మునఁ గర్ణుండును బృహస్పతియంశమ్మున ద్రోణుండును. యమరుద్ర
కామక్రోధమ్ముల యంశమ్మున నశ్వద్ధామయుఁ ఘట్టిరి. శంతనుండు సము
ద్రాంశమ్మునఁ బొడమె.

౪౯౧

గీ॥ శంతనుండు సముద్రాంశజనితుఁ డైన, కతనఁ బతి గాఁగ వరియించె
గంగ యతని, వసువు భీష్ముండు గంధర్వనరుఁడు దేవ, కుఁడు మరు
ద్గణ మవ్వెరాటుఁడు నృపాల.

౪౯౨

వ॥ కృపాచార్యుండును గృతవర్తయు మరుద్గణాంశసంభవులకా
యెఱుంగునది అరిష్టనేమిసుతుం డగుహంసుఁడు ధృతరాష్ట్రుండు కలి
దుర్యోధనుండు ద్వాపరంబు శికుని సోమప్రరువనుయాదవుఁడు సువర్చుం
డును సోమపుత్రుండు ధృష్టద్యుమ్నుం డనలాంశసంభవుండు శిఖింజి
రాక్షసాంశసంభూతుండు ప్రద్యుమ్నుండు సనత్కుమారుండు వరుణుండు
ద్రుపదుండు లక్ష్మీ ద్రాపది పాంచాలీపుత్రు లేచురును విశ్వేదేవాంశ
జులు.

౪౯౩

క॥ కుంతియు మాద్రియు ననునీ, యిగతులు సిద్ధియును ధృతియు నృప!
గాంధారీ, కాంత మతి వేలుపులరో, యింతులు పదియాఱువేలు
కృష్ణునిభార్యల్.

౪౯౪

వ॥ ఇంక ససురాంశజుల వినిపింతు హిరణ్యకశిపుండు శిశుపా
లుండు విప్రజిత్తి జరాసంధుండు ప్రహ్లాదుండు శల్యుండు కాలనేమి
కంసుండు హయశిరుండు కేశి గోకులమ్మున వధింపఁ బడినకకుద్ది యను
వాఁడు బలిపుత్రుం డగునరిష్టుండు అనుష్టాదుండు ధృష్టకేతుండు బాష్క
లుండు భగదత్తుండు లంబుండు ప్రలంబుండు ఖరుండు ధేనుకుండు
వారాహాకిశోరు లనునీయరువురు రక్కసులును జామరముష్టికులసు
మల్లులు దితిపుత్రుం డగునరిష్టుండు కువలయాపీడంబనుగజము బలిపుత్రి

బకి తదనుజుండు బకుఁ డిట్లు సురాసురలయంశమ్ముల ననేకు లుద్భవించి
రని వెండియు. ౪౯౬

చ॥ అమరులు బ్రహ్మఁ గూడి తను నారసి ప్రార్థనఁ జేసి భూమి భా
రము హరియింపు మన్నపుడు రాక్షససూదనుఁ డిచ్చెరెండు కే
శములు సితాసితమ్ములు వెసన్; హరి శ్యామలఁ డర్జుఁ డయ్యెఁ దె
ల్పుమరెఁ దదగ్రజాతునకు నయ్యది హేతువుగాఁగ భూవరా. ౪౯౭

వ॥ ఈయంశావతరణం బెవ్వారలు భక్తిభావమ్మునఁ జదువుదు
రవ్వారికి సమస్త శుభమ్ములు కరతలామలకమ్ము లట్లు దేవకీపుత్రుల నార్జు
రఁ జంపి యేడవగర్భంబు పశితం బగుట యెఱింగి యష్టమగర్భమ్మును
బ్రయత్నమ్మున హరింపఁ గంసుం డున్నంత. ౪౯౮

క॥ హరి దేవకీకడుపున ను, స్థిరుఁడై వసియించె నపుడ దేవహితముగా
నరుడెంచి యోగమాయయుఁ, గర మలరారెన్ యశోదగర్భము
నందున్. ౪౯౯

ఆ॥ వె॥ గోకులమున రోహిణీకాంత కుదయించె, రాముఁ డంతఁ గాంతి
ధాముఁ డగుచు, గంసుఁ డతిభయమునఁ గారాగ్రహమ్మున,
నుంచె దేవకిని మదోద్ధతుండు. ౫౦౦

క॥ అ ట్లుంచి భృత్యుల నటఁ గావ నియోగించె వసుదేవుఁడును
భార్యాన్నేహాయ త్తచిత్తుండై యాపెతో సక్కారాగారమ్ముఁ బ్రవేశించి
కుమారోదయమ్ము చింతించుచుండె నంత దేవకార్యార్థి యగువిష్ణుండు
దేవగర్భమ్మున నమగసంస్తూయమానుండగుచుఁ గ్రమమ్మున వృద్ధిఁ జెంద
దశమాసస్ఫూర్తి యయ్యె. ౫౦౧

~~~~~ శ్రీకృష్ణోదయము. ~~~~~

గీ॥ శ్రావణమ్మునఁ గృష్ణపక్షమున రోహి, ణీకలిత మైనయష్టమి నాకులత్వ
మడరఁ గంసుండు దైత్యుల నరసి పల్కు, నష్టమం బిది గర్భంబు
కష్టదంబు. ౫౦౨

ఉ॥ దీనఁ జనించు బాలకుఁడు తెల్లముగా ననుఁ జంపు నిక్క మె
ఱైనను వీనిఁ జంపవలె నప్పుడు నిద్దుర పట్టఁగా వలెన్

లేనియెడన్ సుఖమ్ము లిఁక లేవు శ్రమంపడి మీర లందఱున్
బూనికఁ గాచి యండవలెఁ బుట్టిసతోడనె చెప్పఁగావలెన్. గీ०౩

ప॥ అని వారల నియోగించి గృహమ్మున కరిగి చింతావిష్టుండై
నిద్రాదికం బెఱుంగక యొకభంగి నతిఁ డుండె రక్కసు లందఱును
దమతమయాయుధమ్ములు ధరియించి జాగరూకులై కాచుచుండి రయ్యెడ
దేవకి వసుదేవున కిట్లనిమె. గీ०౪

క॥ అసహాయ నై ననాకున్, బ్రసవసమయమాయెఁ జేయువని యే మీట ర
క్కసులు నలుగడలఁ గాపుగ, నసమానబలాధ్యులుండి రకట! మ
హాత్మా. గీ०౫

ప॥ మున్ను నందునిపత్ని యగుయశోదకును నాకును నొక్కనమ
యంబు గలదెట్లంటేని నీకుం బొడమునపత్యంబు మన్నందిరమ్మున కనువు
ము మదపత్యంబు నీగృహమ్మున కనిపెద నావుడు వల్లెయని యే నొప్పితి
నిప్పుడప్పని యెట్లు సేయ నగు నని చింతించుచు గర్భభరం భాగఁ
జాలమి సిగ్గటి పతి కిట్లను. గీ०౬

క॥ భర మాయె గర్భవేదన, యగుగుమ సిగ్గాయె నిన్ను నరయగఁ
నని స, త్వరమున మొగ ముచేసి కొ, మరునింగనె మరుని నగు
కొ మరుగలవానిన్. గీ०౭

ఆ॥ వె॥ చెప్ప నలవిగానిచెలువున నొప్పారు, చిన్ని బాలుమోము చెలువ
గాంచి, పులకితాంగి యగుచు నెలమిని వసుదేవుఁ బిలిచి శిశువుఁ
జూపి పలికె నిట్లు. గీ०౮

క॥ కనుఁగొను మాముఖకాంతియుఁ, గనులవిశాలతయుఁ జెలువుగల
మృదుకాయం, బును నెన్నఁడేని యిట్టిఁడు, జనియించెనె యేరికేని
సదమలహృదయా. గీ०౯

ఉ॥ చచ్చెడివానికిన్ మిగులఁ జందముఁ సందము గల్గు నంచు వి
ద్యచ్ఛయ మాడుమాటలు వృథా యగునే! యెటు లిఁగ నేర్చె దీ
విచ్చిఱుతన్ జగ మ్ముఖల మేలెడితేజము వొల్పువానిఁ గా
ర్చిచ్చున నొప్పుకంసునకు జీవవిఘాతికిఁ జేతులారఁగన్. గీ०౧౦

వ॥ అనవుడు వసుదేవుం డక్కొమరు మొగం బాలోకించుచు నితీ
కర్తవ్యతాశూన్యండై యున్నంత నాకాశవాణి విశదాక్షరంబుగ నత
నిం బిలిచి యిట్లునియె. గీ॥౧

ఉ॥ అందఱు రక్షకుల్ నిదుర నందిరి నాపెనుమాయకల్పి, దీ
నం దగుతల్పులున్ విడియె నావలనన్ విను మింక నడ్డు లే
దెందును; వేగ నీశిశువు నెత్తియురమ్మునఁ బట్టి గోకులం
బందు యశోదగేహమునయం దిడు మేటికి సందియం బింకన్. గీ॥౨

వ॥ పిమ్మట వసుదేవుండు బాలకు నెత్తికొని విశ్శంఖలుండై వి
వృతమ్ము లగునాయష్టద్వారమ్ములు దాటి యోగమాయాప్రభావమ్మున
నేరికి నలక్ష్మీతుండై జవజవ్వునఁ గాళిందీతటమ్మున కరిగి యిది యెట్లు
తరింప నగునని యెంచునాలోన నయ్యదియు మొలబంటి యగుడుఁ జ
య్యన గోకులమ్మున కరిగి నిర్జనం బగుమార్గమ్మున నందు మందిరంబు
సొచ్చి తద్ద్వారమ్మునఁ బశువిభూతిం జూచుచుండె. గీ॥౩

గీ॥ అంత నందునిభార్యయం దవతరించె, యోగమాయాంశసంపన్న యొ
క్కబాల, దాని వసుదేవునకు నిచ్చి తనయుఁ గొనియె, దాదినెప
మున నజ్జగదాది దేవి. గీ॥౪

వ॥ పిమ్మట వసుదేవుండ బృలం గొని కారాగారమ్మున నున్న
దేవకిప్రక్క నునిచి తానును సమీపమ్మునఁ జింతావిష్టుండై యుండు
నంత. గీ॥౫

క॥ ఆకొమరె మెల్ల మెల్ల న, ప్రాకృతబాలికయుఁ బోలె బహుమధుర
రస, శ్రీకలితంబుగ నేడువ, వే కళవళమంది లేచి భృత్యులు కడఁకన్.

ఆ॥ వె॥ కంసుకడకు నేగి కనియె దేవకి పుత్తు, నరుగుదెమ్ము వేగ మనుడు
నతఁడు, నరిగి తలుపు దీయు మనుచు నవ్వసుదేవుఁ బిలిచి యిట్లు
లనియె నలుక వొడమ. గీ॥౬

క॥ ఎనిమిదవగర్భ మియ్యది, ననుఁ జంపఁగ నెంచి దీన నారాయణుడే
జనియించు సంచు వింటిన్, నునుమంగా వలదె యిటిదుషుని శిశువన్

వ॥ జాగు సేయక తె మ్మనుడు భయత్రస్తుఁడుంబోలె వసు
దేవుండు చింతించుచు నబ్బాలం దెచ్చి కంసునిహస్తమ్మునం బెట్టిన సతఁడు
చూచి సంశయగ్రస్తుండై నిజాంతర్గతమ్మున. గీ॥

ఉ॥ ఏమిది! క్రొత్త పుట్టె మృష యెట్లగు నంబరవాణిపల్కు! మి
థ్యామతి నారదుం డసృత మాడునె! యివ్వసుదేవుమాయ నాఁ
గా మన మెట్టు లొప్పికొనుఁ! గాచెడివారలు చాట్టునుండఁ గ
న్యామణి యేడవచ్చె సుతుఁ డక్కట యెక్కడికేగెఁ జిత్రమా.

క॥ కాలగతి విషమ మని చింతా, లోలుం డగుచు బాల సంఘులఁ
గొని యా, భీలగతి బిట్టు వైచెన్, దూలి యుపలమందుఁ బడఁగ
దుందుడుకు మెయిన్. గీ॥

వ॥ అక్కులపాంసనుం డిట్లొనర్చిన నబ్బాల కరమ్ముచుండి జాణి
నంతన యుప్పరమ్మున కెగసి దివ్యరూపధారిణియై మృదుస్వరమ్మున ని
ట్లనియె. గీ॥

క॥ ననుఁ జంపినంత నేమగు, వినుమో దుష్టాత్మ! మిగుల వీరుఁడు నీకె
జనియించినాఁడు వృద్ధిం, గనుచున్నాఁ డతఁడు నిజము గళతేర్చు
నినున్. గీ॥

వ॥ అని నుడివి తనఁగత సరిగెఁ బిమ్మటఁ గంసుం డతినిస్సేతుండై
తనగృహమ్మున కరిగి బకధేనుకవత్సకప్రలంబముఖులం గాంచి యిట్లను.
ఉ॥ గోకులమందుఁగాని మఱి కొంకక యెచ్చటఁ గాని పుట్టుదు
ష్పాకులఁ బాకులన్ విగతసంశయలై వధియింపుఁ డిందఱు
న్నా కగు జాగరూకతఁ గనం దగుఁ బూతన బాలహంత్రి దా
నీ కృతి యందు నేర్పుగల దెంతయు నయ్యది మీకుఁ దో డగున్.

వ॥ ఇట్లు నియోగించి చింతావిష్టుండై యతం దుండె నంతఁ
బ్రాతఃకాలంబయ్యెఁ బడఁపడి నందుండు సంతుష్టాంతఃకంగుండై పుత్రో
త్సవం బొసరించె. గీ॥

క॥ నందుఁడు పుత్రోత్సవ మా, నందగతి నొనర్ప నదియు నాలుగుదెసలం
బొందుపడెఁ గింవదంతిగ, సందంద చరించుచారు లతిరభసముగన్.

వ॥ కంసుకడ కరిగి నుడివిరి యంతకుమున్న యతండును నార
దునిచే బోధింపఁబడినవాఁ డగుట గోకులమువంక సతికోశముగలఁడై
యుండె నంత. గీ२౮

శ్రీకృష్ణలీలలు.

ఉ॥ పూతనఁ జంపె ధేనుకు నపూర్వబలున్ వధియించె వత్సకున్
బాతకు నబ్బకాసురునిఁ బట్టి యడంచెఁ బ్రలంబుఁ జెండె గో
జాతమురక్షనేతకు వెసన్ గిరి యెత్తె నటంచు వించు న
త్యాతురుఁడయ్యెఁ గృష్ణునెడ నాత్మవధంబున నిశ్చితాత్ముఁడై.

న॥ పడంపడి కేశి యనురక్తసుంగూడ దునుమాడుట యాలించి
యుపాయమునఁ గృష్ణు వధింప నెంచి ధనుర్యాగంబునెపమున బలరామ
కృష్ణుల రప్పించువాఁడై యక్రూరుం బనిచిన నతం డరిగి రథం బెక్కించు
కొనివారలం దోడికొని వచ్చె నంత. గీ३౦

గీ॥ ధనువు భంజించి రాజుల దర్ప మడఁచి, గజము వధియించి చాణూరుఁ
గసిమనంగి, మ. ప్తికునిఁ జంపి శలుని నిర్హులుఁ జేసి, తోశలు హరించి
రినువు రుద్ధురత మెఱయ. గీ३౧

మ॥ సిగచేతం గొని పట్టి యీడ్చి సమరస్థేమాభిరామత్వ మొ
ప్పగఁ గంసున్ బరిమార్చి నీలమెయి సంబాశృంఖలల్ వాపి బం
ధగతున్ దండ్రు వదల్చి రాజ్యమునకు న్నాథుండుగా నుగ్రసే
నుఁ గడున్ వృద్ధు నలంకరించె హరి తన్నున్ నిర్జరుల్ మెచ్చఁగన్.

ప॥ పిదప వసుదేవుం డబ్బలరామకృష్ణుల కుపనయనం బొచరించి
సాందీపనునొద్దకు విద్యాభ్యాసమున కనిచెఁ బడంపడి వారు గురుకుల
వాసము చేయుచు సమస్త విద్యల నభ్యసించి ద్వాదశాబ్దిములవా రయి
మధురాపురమున సుఖముననున్నయెడ నల్లునిమగణంబు విని కలుషి
తాంతరంగుం డై నజరాసంధుండు మధుర నటికట్టి ఘోరం బగునంగ
రం బొనర్చి పరాజితుండై యరిగె నిట్లతం డేమమార్లు కృష్ణునితోనె
దిరి యోహటించి మ్లేచ్ఛాధిపతి యగుకాలయవనుం బురికొల్పు వాఁ
డును యాదవభయంకరుండై మధురపై నెత్తివచ్చినఁ గృష్ణుండు యా
దవసమక్షమున బలరామున కిట్లనియె. గీ३౩

క॥ పాతకుఁడు జరాసంధుం, డీతని నంపించె వీఁడు నెంతయు బలవి
ఖ్యాతుండు ప్రబలసైన్యో, పేతుం డిత్తులువతోడఁ బెనఁగుట భరమా

కి॥ ధనమును గృహమును వీడియు, దనబ్రాణమురక్షనేత ధర్మం బగు
సౌఖ్యనియతిఁ జొప్పుడు నెయ్యెడఁ, దన కది పిత్రార్జితముగఁ నలఁ
పఁగ వలయున్.

గీ३గీ

వ॥ పూర్వార్జితం బగు దేశం బెల్లప్పుడుఁ దనకు భయజనకం బేనిఁ
గులోచితం బని యట వసించుటకన్న శైలసాగరనికటంబుననేని
నిష్కంటకంబుగ వసించుట సమంజసం బని పెద్దలు వల్కుదురు.

చ॥ హరి శయనించు సంబునిధియం దహితల్పమునన్ భయమ్మునన్
హరుడు వసించు రాజతకులాచలగహ్వరమందు నింకఁ ద
క్కిరుల గణింపనేల ! మన మొక్కమొగిన్ బురి వీడి ద్వారకా
పురమున కేగి సౌఖ్యములు పొందుట ల గ్గని నాకుఁ దోచెడిన్.

వ॥ అప్పురవరంబు నై వతాచలంబుకడ సముద్రతటమ్మునఁ గల
దనియు నతిమనోహరం బనియును గరుఁడుండు సెప్పె ననుడు యాద
వులు సమ్మతించి సకుటుంబమ్ముగఁ దరలి బలరామకృష్ణపురస్సరులై కతి
వయదినమ్ములకు ద్వారవతి కరిగి యప్పురమ్మునఁగలజ్జీర్ణగృహమ్ములఁ బున
రుద్ధరణం బొనర్చి సుఖం బుండిరి పిదప బలరామకృష్ణ లిరువురును
నిర్జన మ్మగు మధుర కేతెంచి యట వసించుచున్నంత యవనుండు మరల
నప్పురంబు ముట్టడించె.

గీ३౮

చ॥ హరి పురి వీడి వైశ మసహాయతఁ దాఁ బడచారియై వెసం
బరుగిడె నంత వాఁడు నసమానరయమ్మునఁ బాడచారియై
యరిగెఁ బిలుండ, నీవరుస నయ్యదువీరుఁడు రక్కసుండు నో
కురువర ! యేగి రంత ముచికుందునియాశ్రమపుణ్యభూమికిన్.

గీ३౯

వ॥ హరియు నయ్యెడ నంతర్థానంబు చేసె నయ్యవనుండు నట
నిద్రించుచున్న ముచికుందుం గాంచి శ్రీకృష్ణుం డని యెంచి తనకాలఁ
దన్నుటయు నారాజుని మేల్కొని క్రోధతామ్రాక్షుండై యవను
భస్మసాత్కరించి కెలనఁ గృష్ణుం గాంచి నమస్కరించి సన్నుతించెఁ

బిదపఁ గృష్ణుండు బలరామసహితమ్ముగ ద్వారవతి కరిగి యుగ్రసేనుని
పై రాజ్యభార మ్మునిచి తాను యథేష్టమ్ముగ సంచరించుచుండె. గీరం
క॥ అసహాయశూరుఁ డగుహరి, వెస నాశిశుపాలువలన విడిపించి సమం
జసగుణ యగురుక్మిణి రా, క్షసోపయమవిధి గ్రహించె జగములు
వొగడన్.

గీ॥ జాంబవతి మిత్రవిందయు సత్యభామ, నాగ్నజితి భద్రయును లక్ష
ణాతరుణియుఁ, బేర్మిఁ గాళిందియును గృష్ణుఁ బెండ్లి చేసి, కొనిన
భావ్యులు సౌందర్యఖనులు భూప! గీరం

క॥ ఆరుక్మిణి శ్రీకృష్ణుని, గారామునఁ గూడి కొంతకాలమ్మునకున్, జారు
తరగాతుఁ గనియెఁ గు, మారున్ బ్రద్యమ్ముఁ గాంతిమహితా
కారున్. గీరం

వ॥ అయ్యర్భకునకు జాతేకర్తాదికం బొనర్చినపిదప మాయాకోవి
దుండును బలిష్ఠుండును నగుశంబరుండు సూతికాగృహమ్మునుండి యా
చిన్నిబాలు హరియించి మాయావతి కొసంగిన హరి చేయునది లేక
చింతార్తుండై జగదంబ నిట్లు నుతించె. గీరం

క॥ మును బదరికాశ్రమమ్మున, మనమునఁ దగ నిల్చి భక్తిమై నిన్నుంగొ;
ల్చినవాఁడ గానె నాపైఁ, గనికరమున్ వలువఁ బాడిగా! జగదంబా.

ఉ॥ ఏ నెటు నిల్వ నేర్తు జగదీశ్వరి! యెవ్వఁడొ గానరాదు నా
సూనుని సూతికాగృహము చొచ్చి హరించె మదీయమాన మి
ద్దాన నడంగదే జనని! దాసులదీనతఁ జూచి యోర్వఁ జ
న్నే! నగరే నినున్ జనులు! నీకు నొకింతయు లజ్జ పుట్టదే. గీరం

చ॥ నగరముచుట్టు కోటయట! నాగృహ మెన్నఁగ మధ్యమందు నొ
ప్పగునట! సూతికాగృహము నారయువార లనేకు లుండ నె
వ్వగ హరియించె బాలకు నవారణలీల; మదీయపూర్వక
ర్తగతియ కాక వేటొకటి గానఁగ రాదు నిమిత్త మియ్యెడన్.

గీ॥ ఏను బొరుగూరికిం జన నెల్లయాద,పులును గాచుచు నున్నారు
తెలివికలిమి, నెవఁడు హరియించె మత్పుత్రు నెంచి చూడ, నంబ!
నీమాయ యొ కింత యమరదేని. గీరం

గీ॥ మందమతు లగుమాబోట్లకుం దరంబె, జనని! నీదుచరిత్రంబు చంద
మొలుగ, బాలుఁ గొనిపోవుచోరుండు పట్టువడక, యుండఁ గల్పించి
తివి మాయ యొరులవశమె. గీర్ణ

చ॥ పతి పరదేశవర్తి యగుపట్టున రోహిణి! నిక్కమాపతి
వ్రత బలరాము నెట్లు గనె! బాపవిచారిణి యన్యగర్భసం
గతు శిశువుం దగం దిగిచి కాదె తదంగనయందుఁ గూర్చి పెం
చితివి జగత్ప్రసిద్ధము విశిష్టము నీమహిమం బొకింతయే. గీగీం

చ॥ సకలము చేసి పెంచి పెలుచన్ హరియించెడితల్లి! నాకుఁ బు
త్రకు నిడి సంతసం బిడినదానవు తత్త ణ మిట్టి వేదనా
వికలమనస్కుఁ జేయఁ దగవే! పగవాడనె! కాక నీకు ని
ట్టికృతులు బల్ముడంబును ఘటింపఁగఁ బోలు నెవం డెరింగెడిన్.
క॥ దేవి! తనూజుఁడు సుఖముల, తావనియును సుతునిచావు తలదండ్రు
లకున్, బ్రేవెడలుట యని చెప్పుదు, రేవెఱువున నిల్చు మొదలనే
యిటులై నన్. గీగీ౨

ఉ॥ ప్రీతిఁ ద్యజింప లేక కురరీగతి రోదన మాచరించుత
న్తాత గతిన్ దలంపు దయ మాలినదానవు కా కుమమ్మ! ప్ర
ఖ్యాతికిఁ జేటు దెచ్చుకొనఁ గా మది నెంచకుమమ్మ! నీవు గా
కీతరుణిన్ భరింప నిక నెవ్వరు దిక్కు! వచింపు మమ్మరో! గీగీ౩

ఉ॥ జన్న మొనర్తునో! వ్రతము సల్పుదునో! భవదంఘ్రు లెంతయుం
దిన్ననిభక్తి సూనములు తెచ్చి యజించి మువంబు గూర్తునో!
కన్నసుతుం డొకించుకయుఁ గందును జెండక యుండెనేని నీ
కున్నిఖలాంబ యేమి యొడఁగూర్పఁగ నేర సశక్య మేనియున్.

చ॥ తనయునిఁ దెచ్చి నా కొనఁగి తద్దయ మోదము గూర్చు మమ్మ! నీ
పని యగుఁగాని వేటొకరు పాల్పడఁ దింతటిసేత కంచు మ
న్ననమెయి గృష్ణుఁ డెంతయు ననాథగతిన్ విలపింప నజ్జగ
జ్జనని కృపానువంగ యయి చయ్యన దర్శన మిచ్చె శౌరికిన్. గీగీగీ

వ॥ అట్లు ప్రత్యక్షంబై యభయం బొసంగి నీకొమరుండు శాప
కారణంబున శంబునిచే హరింపఁ బడి తద్గృహాత్తున నున్నవాఁడు మద

నుగ్రహమ్ముకతనఁ బదియాటవయేట నవ్వానిం జంపి నీకడ కరుదెంచు
నిక శోకింపకు మనవుడుఁ గృష్ణుండును రుక్మిణియు సంతసమ్మునఁ జెలంగి
రని చెప్పినవ్యాసునకు జనమేజయుం డిట్లనియె. గీగీ౬

క॥ నారాయణాంశమునఁ జె,న్నా రెడిహరి కెఱుకపడనియనువున గుప్తా
గారమున నున్న బాలుని, నేరీతి హరించె నిక్కమే నిది చెపుమా.

వ॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లను.

గీ॥ మనుజులు సురాసురు లొకింత మాయఁ గడవఁ,జాల రది యెంతకేని
యుఁ జాలు నెట్టి,బుద్ధిమంతునికై ననుఁ బొర యెసంగఁ, జేయు శాం
భవి యేరిక జేయ నిజము. గీగీ౭

— శ్రీరామాదులు కించిద్జ్వలనుట. —

వ॥ తుత్త్రాణ్డేందాతంద్రాభయశోకసంశయమోహహర్షాభిమాన
జరామరణాజ్ఞానగ్లానీర్న్వాప్రీతిమదశ్రమమ్ములను నియ్యవి దేహజమ్ము ల
గుభావమ్ములు. గీగీ౮

ఉ॥ రాముఁ డెఱుంగఁ జాలెనె యరణ్యమునం దన కగ్రవర్తియా
హేమమృగమ్మురాకయు మహీసుతపోకయు నజ్జటాయు వా
లో మృతిఁ జెందు టాదిగ; ఖలుం డగురావణుఁ జంపి రాజ్యసు
శ్రీమితిమీఱునాఁడు మును చెందినబాముల నెన్న నేర్చెనే. గీ౬౦

గీ॥ మాయ బలవతి గాదేని మనుజనాథ!, యెఱుంగఁ జాలెనె తనతండ్రి
మృతిని నాతఁ, డింతయేటికి నీతయున్నెడఁ దెలియఁగ, వనచరుల
నలుదిక్కుల కనుపనేల. గీ౬౧

గీ॥ నాగపాశమ్ములను బడి నవయనేల, నీత నిర్దోష యనక తార్చిచ్చు
నందుఁ బడుట కొప్పఁగ నేల యాపై జనాప, వాదకుఁ దలంకి తా
విడువంగ నేల. గీ౬౨

వ॥ పిమ్మటఁ దనపుత్రు లగుకుశీలపులఁగుశలపులని మునిచెప్పకున్న
నెఱింగినే! ఇదియిట్లుండ జానకి పాతాళమ్మునకరుగుటయుఁ దమకుఁగాలం
బాసన్నం బగుటయు దెలియ నేర్చి నే! అట్లేని దమ్మునిం జంప నుంకించు
నే యని వెండియు. గీ౬౩

క॥ మానవదేహము గైకొని, మానవరీతులఁ జెలంగె మహిమ మెడలి
యా, శ్రీనాథుఁడు సం దేహంబునఁగఁ బని లేదు దీని కుర్వీనాథా!

క॥ మొదలఁ గంసునిభయమున, యదుకులమణి యరిగె గోకులావాసం
బుఁ, బదఁపడి ద్వారవతిని దా, నొదిగె జరాసంధుభీతి యొదవిన
కతనఁ.

గీ६గీ

గీ॥ ఎంత యన్యాయ మొనరించెఁ గృష్ణుఁ డకట!, యెఱిగిఁ శిశుపాలుచే
హరియింపఁ బడిన, దాని రుక్మిణిఁ గైకొనె ధర్మవిదులు, మెచ్చి
కొందురె విని జనమేజయనృప.

గీ६౬

వ॥ మాయాయుక్తుం డగుకతననకదా ! శంబరుఁడు హరించిన
పుత్రు నెఱుంగఁ జాలక దుఃఖించి పదంపడి దేవికతనఁ దెలిసి యానం
దించె నిదియునుం గాక.

గీ६౭

ఆ॥ వె॥ సత్య యాజ్ఞఁ జేసి స్వర్గమ్మునకు నేగి, యింద్రుతోడఁ బోరి యెలమిఁ
గల్ప, వృక్ష మల్ల సత్యగృహమునఁ బెరటిచె, ట్టుగ నొనర్చె స్త్రీ
జితగతి నతఁడు.

గీ६౮

వ॥ సత్యభామయు నానందమ్మునఁ దద్వృక్షంబు తనతోట నాఁ
టించి పతి యగుశ్రీకృష్ణుని నారదునకు దానం బొసంగి పిదపఁ గనకమ
యం బగుకృష్ణవిగ్రహం బమ్మహామహున కిచ్చి విడిపించె.

గీ६౯

గీ॥ అరసి ప్రద్యుమ్నుఁ డాదియైనట్టి సుతుల, జూబవతి తన్నుఁ బుత్ర
లాభంబుకొఱకు, దైన్యగతి వేడఁ గృష్ణుఁడు తప మొనర్పఁ, జనియె
నుపమన్యునాశ్రమమునకు నధిప.

గీ७౦

క॥ శివభక్తుం డగునమ్మా, నివలనఁ బాశుపతదీక్ష నెఱిగొని నన్నాన్య
సవిధిమెఱుఁ దపము సలిపెఁ, బ్రవిమలుండై, శివుని మదినిఁ బాదు
కొలుపుచుఁ.

గీ७౦

వ॥ ఇట్లు ప్రథమమాసమ్మున ఫలాశియు ద్వితియమ్మున జలపాయ
యుఁ దృతీయమ్మున వాయుభక్షియునై పానాంగుష్ఠాగ్రమ్మున నిలిచి
పుత్రార్థియై తనుంగుఱిచి ఘోరతపం బొనర్చునాహారికి హరుం డాటవ
మాసమ్మునఁ జంద్రకళాధరుండై శృషభాపూఢుండై యింద్రాదిసురలు
పరివేష్టింపఁ బార్వతితోఁ బ్రత్యక్షుండై

గీ७౧

ఆ॥ వె॥ వాసుదేవ! నీతపమ్మన కెద మెచ్చి, వర మొసంగ నిటకు వచ్చి
నాఁడఁ, గోరుకొమ్మవలయుకోరిక లెల్ల నే, నిచ్చునప్పు కొద వొకింత
కలదె. గీ23

వ॥ అంతఁ గృష్ణుడు భక్తి నమ్మిండ్లై యద్దేవుపాదమ్ములకెఱఁగి
మేఘగంభీరభాషణమ్ముల నిట్లు నుతించె. గీ24

గీ॥ దేవదేవ! జగన్నాథ! దివ్యమూర్తి!, సర్వభూతార్తినాశన! నకలలోక
కారక! సురారిహర! నీలకంఠ! శైల, జామనోహర! యజ్ఞఘ్న!
శరణు నీకు. గీ25

ఉ॥ ధన్యుడ నైతిఁ బావనతఁ దాల్చితి జన్తము గణ్య మయ్యె సా
జన్యము గల్గె నీదుపదసారసముల్ గనుఁగొంటఁ జేసి; యే
నన్యము గోర స్త్రీమయము లైనమహత్తరపాశజాలముల్
దైన్యము నొందఁ జేసె నివి దాఁటఁగఁ జేయఁగదే! కృపామర్తి.

క॥ మానవజన్తం బెత్తిన, దానికిఁ గా నాకుఁ గష్టదశ చేకూర్చె
దీనఁ గృశియించునాదగు, దీనతఁ బాపంగఁ దగదె దీనశరణ్యా.

అ॥ వె॥ మొదట గర్భదుఃఖమును బొంది కంసుభ, యమునఁ బిదప గోకు
లమున కరిగి, గొల్ల నగుచు నడవి గోవులఁ గాచుట, కన్నఁ గష్ట
మొందు గలదె గిరిశ. గీ26

గీ॥ గోరజస్సంగతింజేసి కొమరు దఱిగి, యాలఁ గాచుచు బృందావనాం
తరమున, నుండ భయపెట్టె మ్లేచ్ఛనాథుండు దానఁ, జేసి ద్వారవతీ
పురిఁ జేరినాఁడ. గీ27

వ॥ పితౄర్జితం బగుమధుర విడిచి ద్వారవతి కేతెంచి యయాతి
శాపంబుకతన రాజ్యం బొల్లక యుగ్రసేనునియంద యునిచి యతనికి
దానుండ నైతి. గీ28

క॥ ఎన్నిటఁ జూచిన నంసృతి, కన్నఁ దుఃఖంబు స్త్రీలకన్న నధర్మభ్యు
న్నతియుఁ బారతంత్య్రము, కన్నఁ బంధం బొకండు గలదే గిరిశా.

గీ॥ జాంబవతి రుక్మిణీతనూజాతులఁ దగ, నరసి సంతాన మిమ్మని సంత
నేను, దనయునికిఁ గా నొనర్చితిఁ దపము లజ్జ, వొడముచున్నది దీనిఁ
జెప్పుటకు నాకు. గీ29

గీ॥ముక్తి నిడఁ జాలునినుఁ గాంచి మూఢబుద్ధి, నెవఁడు గోరెడిఁదుచ్చమా
నిట్టి ఫలము, కామినీప్రేరితుండనై గళితలజ్జఁ,డ నయి గోరెద సంతాన
మనఘ నిన్ను. గీ౮౩

క॥ సంసార మెంతకేనియు, హింసాకర మంచు నెఱిగి యేను విరతి నా
శంసింపఁ జాలఁ గర్త,ధ్వంసముభోగమునఁ గాని వఱలునె యెందున్

వ॥ శాపముకతన మాయానియంత్రుతుండనై నారాయణాంశ
మ్మునఁ బుట్టిననాకుఁ గర్తానుభవం బింతిశోఁ దీటునే యని వగచు మాధ
వున కుమాధవుం డిట్లనియె. గీ౮౪

క॥ పదియాఱువేలపై నే, బదిమంది ముదితలు నీకు భార్య లగుదు ర
ముదితల కొక్కొక్క రితకుఁ,బదిమంది కొమరులు గలిగి ప్రబలెదరు హాసీ

వ॥ అని నుడివి శంకరుండు విరమించినఁ భార్యతి ప్రణతుండుగు
నమ్మకుసూదనున కిట్లను. నీవు లోకమ్మున నున్నగృహస్థులకెల్ల నొజ్జ
వై శతవత్సరమ్ములు సుఖమ్ముల ననుభవించి ద్విజశాపగాంధారీశాప
మ్ములఁ గులక్షయం బగుడు దేహమ్ము పరిత్యజించి బలరామసహితమ్ముగ
దివమ్మునకు రాఁ గలవు. గీ౮౫

క॥ శోకింపఁ దగునె! విధిపరి, పాకాగత మైనపనులపట్ల న;వశ్యం
బే కార్యము గానున్నదొ, యాకార్యం బడ్డుపెట్ట నగునే యెందున్.

వ॥ నీ వవతారమ్ము చాలించి త్రిదివమ్మున కరిగినమీఁద నష్టావక్ర
శాపమ్మునం జేసి సీభార్యలు చోరులచేఁ బీడింపఁ బడుదు రని చెప్పి
యదృశ్యులైరి పిదపఁ గృష్ణుండును నుపమన్యునకు నమస్త రించి ద్వారక
కరిగి సుఖం బుండె. గీ౮౬

క॥ నరవర! బ్రహ్మాదులకును,దగ మని యెంచకుము మాయ దాటఁ గఁ
గర్తో, ద్ధురతఁ బురికొల్పుచుండున్, బరహుపిణిమాయ; పక్షపాతము
కలదే? గీ౮౭

ఉ॥ ఇంతియ కాని యాజగ దధీశ్వరి కొక్కెడఁ బక్షపాత మొ
క్తింతయు లేదు “జీవులకు నేగతిఁ గల్గునొ ముక్తి” యంచుఁ దాఁ
జింతిలుచుండు లోకము సృజించియు మాయకు లోను జేయదే
నంతయునున్ జడంబగుఁ దదర్థమ యిట్లొనరించు భూపరా. గీ౮౮

క॥ మాయాయత్తులు దివిజులు, మాయామయు లనురులెల్ల మాయాధీ
న, ప్రాయులు త్రిమూర్తులును స్వేచ్ఛాయత్తత నొప్పు నొక్క
యంబికయ నృపా. గీ॥౨

ఆ॥ వె॥ దేవికన్నఁ బరము దెలియంగరా దెందు; నామెపూజకతన నఖిల
మొదవుఁ; దత్పదాబ్జభక్తి దవులనికులమునఁ, బొడమరాదు విను
ము పుడమితేడ. గీ॥౩

శా॥ జ్ఞానానక్తి గురున్ భజించి నియతిం గావించి వేదాంతని
ధ్యానం బొప్పఁగ నప్పరాంబిక మనమ్మందున్ దగ న్నిల్చి సం
ధానంబుం బచరించి నిశ్చలవిధానజ్ఞానసంసక్తిమై
“నేనే దేవియనేన బ్రహ్మ” మను దా నెవ్వండు వాడల్పుడే. గీ॥౪
వ॥ దీనికిం దక్కినవాఁ డెన్నికర్మంబు లొనర్చినను ముక్తుండు
గాఁడు శ్వేతాశ్వతరమహర్షు లందఱు నిట్ల భవబంధవిముక్తు లైరి బ్రహ్మ
విష్ణుమహేశ్వరులును తత్తత్త్రయములును సచ్చిదానందరూపిణి యగున
ద్దేవిన యెల్లప్పు డారాధింతు రని చెప్పి మఱియును. గీ॥౫

కి॥ నరవర! ప్రశ్నంబుల కుత్తరమిచ్చితి భవభయమునఁ దగ నెయ్యెది నీ
పరిసి యడుగం దలంచెదొ, పురాణములు వినుట కన్నఁ బుణ్యము
గలదే. గీ॥౬

ఆ॥ వె॥ సర్వపాపహరము సకలశుభప్రదం; బనఘ ముత్తమం బహర్షి
శంబు, భక్తి వినెడివారిభవబంధములు వాపు; నిది పురాణము
లకు నెల్ల మిన్న. గీ॥౭

వ॥ అని వ్యాసుండు జనమేజయునకుం జెప్పిన ట్లక్కథకుండు
శౌనకాదులకుఁ జెప్పుటయు. శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ. గీ॥౮

క॥ లోహితసగోత్రభవ! వి, ద్యాహితనుమనోమనోజ్ఞతత్త్వజ్ఞ! మృదు
వ్యాహర! హరహరస, న్నీహరయశోవిహర! నిదుపమసారా. గీ॥౯

ఉ॥ కారుణికాగ్రగణ్య! నృపకాంతశిరోమణికాంతిరంజిత
శ్రీరమణీయపాదయుగ సేవనబంభరితాంతరంగవి
స్ఫారయశోనుషంగపరిచారితసర్వదిగంతతుంగవి
ద్యారతశిష్యసంగవితతాదర! దుర్గయశాస్త్రిసోదరా! ౬౦౦

చ న్న స్కంధము.

విద్యుత్తము మహీయశ్చరితా, బహుస్తోత్రపాత్రా
గృహస్థాత్పథన్యా, బృహత్తీర్తిమాన్యా

౬౬౧

గద్య.

ఇదిశీర్షిక—తిరువతి వేంకటేశ్వర ప్రణీతంబయిన
దేవీభాగవతంబను మహాపురాణంబునందుఁ
జతుర్థస్కంధము.

పుట	పంక్తి	తప్ప	ఒప్పు
9	9	బగు	బలు
13	2	వెర	వెఱ
21	18	బలు	వలు
35	20	దెర	దెరు
47	3	శౌర్య	చౌర్య

సంపూర్ణము.

ಪುಸ್ತಕ ಸಂಖ್ಯೆ ೦೪೫

సంఖ్య	వివరము	ముద్ర	ముద్ర	ముద్ర
1	అక్షరములు.	...	...	...
2	అక్షరములు.	...	...	...
3	అక్షరములు.	...	...	...
4	అక్షరములు.	...	...	...
5	అక్షరములు.	...	...	...
6	అక్షరములు.	...	...	...
7	అక్షరములు.	...	...	...
8	అక్షరములు.	...	...	...
9	అక్షరములు.	...	...	...
10	అక్షరములు.	...	...	...
11	అక్షరములు.	...	...	...
12	అక్షరములు.	...	...	...
13	అక్షరములు.	...	...	...
14	అక్షరములు.	...	...	...
15	అక్షరములు.	...	...	...
16	అక్షరములు.	...	...	...
17	అక్షరములు.	...	...	...
18	అక్షరములు.	...	...	...
19	అక్షరములు.	...	...	...
20	అక్షరములు.	...	...	...
21	అక్షరములు.	...	...	...
22	అక్షరములు.	...	...	...
23	అక్షరములు.	...	...	...
24	అక్షరములు.	...	...	...
25	అక్షరములు.	...	...	...
26	అక్షరములు.	...	...	...
27	అక్షరములు.	...	...	...
28	అక్షరములు.	...	...	...
29	అక్షరములు.	...	...	...
30	అక్షరములు.	...	...	...
31	అక్షరములు.	...	...	...
32	అక్షరములు.	...	...	...
33	అక్షరములు.	...	...	...
34	అక్షరములు.	...	...	...
35	అక్షరములు.	...	...	...
36	అక్షరములు.	...	...	...
37	అక్షరములు.	...	...	...
38	అక్షరములు.	...	...	...
39	అక్షరములు.	...	...	...
40	అక్షరములు.	...	...	...
41	అక్షరములు.	...	...	...
42	అక్షరములు.	...	...	...
43	అక్షరములు.	...	...	...
44	అక్షరములు.	...	...	...
45	అక్షరములు.	...	...	...
46	అక్షరములు.	...	...	...
47	అక్షరములు.	...	...	...
48	అక్షరములు.	...	...	...
49	అక్షరములు.	...	...	...
50	అక్షరములు.	...	...	...

అచ్చుపడుచున్న పుస్తకములు.

1. విజయవాడ, 2. కలశాచలం, మద్రాసు.

